

لوقا اینجیلی

۱

۱ عالیجناب تئوفیلوس، ایندی یانچاز چوخ آداملار تلاش ائدمیشلر کی آرامیزدا دؤشن تفاق لارینگ حکایتینی یازالار^۲ ائله او طور کی بو تفاق لارینگ باشلانماکیندان بری اوللاری گۆز اینان گۆزن لَر و تارئ کلامی نینگ خادم لری، حکایت لری بیزه ائتیردمیشلر،^۳ من ده کی واری بو دؤشن تفاق لارینگ حَقینده خبرلشمیشم، مصلحت گۆردوم کی اوللاری، ترتیب اوستوندن سیز عالیجناب تئوفیلوس ایچی یازام.^۴ تا ائشیتدیکی لری نینگ دؤزلوکوندان مطمئن اولاینز.

یحیانینگ آنادان اولماکی خبری

۵ هیرو دیس پادشاه دورانیندا کی یهودیه پادشاه سیدی، ابیا بئله سی نینگ کهن لریندن کی معبد عالم لری ایدیلر، بیر زکریا ادلی کهن زندلیگ ائدیردی. زکریانیگ آروادی، هارون کهن سؤیوندان ایدی و آدی الیزابت ایدی. ۶ اوللارینگ ایکی سی ده تارئ گۆزونده صالح ایدیلر و زینینگ حکملارینی و فرمانلارینی بی کم و کسر یئرینه ائتیردیرلردی. ۷ آما اوللاردا اولاد یوخ ایدی، بو سببیه کی الیزابت اوشاقلی اولمئیردی و ایکی سی ده یاشلی ایدیلر. ۸ بیر گۆن کی زکریا بئله سی نینگ نوبه سی ایدی تا معبدده خدمت ائدَلر و زکریا، تارئ حضوروندا کهن لیگ ائدیردی، ۹ ر ب معبدی نینگ مُقدّس یئرینه گندمک و بۇخور یاندرماگ ایچی، کهن لر رسمینه گۆره، پؤشک آندیلار و پؤشک زکریا آدینا دؤشدو. ۱۰ بۇخور یاندرماگ وختینده جمعیت واری یازیدا تورموشلاردی و دُعا ائدیرلردی. ۱۱ بیردن زینینگ بیر فرشته سی، بۇخور قوربانگهی نینگ ساغ طرفینده تورولو زکریا یا ظاهر اولدو. ۱۲ زکریا اونو گۆزنده پریشان اولدو و جانینا قورخو دؤشدو. ۱۳ آما فرشته اونا دئدی: «زکریا قورخما! دُعانگ مُستجاب اولموش و آروادینگ الیزابت سنینگ ایچی بیر اوغول دوغار

و سن اُونونگ آدینی یحیا قواریانگ. ^{۱۴} سن شادلیگ و خوشحال لیگدان دولارانگ و چوخ آداملار دا اُونونگ دنیا یا گلمکیندن خوشحال اولارلار. ^{۱۵} بو سبریه کی او، رب گوزونده بیر بویوک آدام اولور. یحیا هنج زامان دوداقینی شرابا یا دا عرقه وورمیاسی. حتی آناسی قارینندان دا، مقدس روحدان دولو اولور. ^{۱۶} او، تارئ خلخنینگ چوخونو اوز رب، تارئلارینا ساری دوندورر. ^{۱۷} او، ائله ایلاس پیغمبرینگ روحی اینان و قوتی اینان، زیدن ایلری گئدر تا بووآلارینگ اوره کترینی اوشاقلارینا ساری دوندوره و یاغی لارا اورگده کی جدلری لهین ربی چوخ سئیلر و بیر خلخ اولار کی تارئدان قورخیرلار.»

^{۱۸} زکریا فرشته دن خبر آلدی: «من هاردان بونو بیلیم؟ من بیر قوجا کیشی یم و آروادیم دا یاشلی دیر.» ^{۱۹} فرشته جواب وئردی: «من جبرائیل کی تارئ حضوروندا توریرام. تارئ منی یوللامیش تا سنینگ ایتن دانیشام و بو خوش خبری سنه وئرم. ^{۲۰} باخ، او گونانچاز کی بو ایش اولونا، گنگ اولورانگ و دانیشا بیلمه یینگ. بو سبریه کی منیم سوزلریمی کی اوز وختینده یئرینه ائتیشر، اینانمادینگ.»

^{۲۱} بو آرادا جمعیت زکریا یا منتظر ایدیلر. اولار چوخ تعجب ائدیلر کی نه ایچی زکریا بوغاد معبدینگ مقدس یئرینده قالمیش. ^{۲۲} اوندان کی زکریا یازیا چیخدی دانیشا بیلمئیردی، اولار بیلدیلر کی او، معبدینگ مقدس یئرینده، رؤیا گورموش بو سبریه کی فقط اشاره ائدیردی و دانیشا بیلمئیردی. ^{۲۳} زکریا اوز خدمتی نینگ زامانی تی توكندن سورا، ائوینه دوندو.

^{۲۴} او گونلردن سورا، زکریانینگ آروادی الیزابت، اوشاقلی اولدو و بنش آی اوزونو خلخ گوزوندن آری ساخلاتدی. الیزابت اوزو ایتن دئییردی: ^{۲۵} «رب منه گوشا نظر ائدمیش و بو ایشی منیم ایچی گورموش و منیم سرافکنده لیگیمی خلخ آراسیندان گورتورموش.»

عیسانینگ آنادان اولماگی پیشگولیکی

^{۲۶} الیزابت آلتی آی ایدی اوشاقلی ایدی کی جبرائیل فرشته، تارئ طرفیندن جلیل ولایتینه، بیر ناصره آدی شهره، ^{۲۷} بیر باکره قیز یانینا کی آدی مریم ایدی، یوللاندى. مریم بیر یوسف آدی کیشی نینگ آداخلیسی ایدی. یوسف داوود پادشاه سؤیوندان ایدی. ^{۲۸} فرشته مریم یانینا گلدی و دئدی: «سالام، ای سن کی تارئ گوزونده عزیزینگ، رب سنینگ ایتن دیر.» ^{۲۹} مریم فرشته دئدیگی

سؤزلردن سَخت پَریشان اولدو و سئیردی آنگلایا گۆره بو نه طور سلام دیر. ۲۰ فرشته اونا دئدی: «مریم، قورخما! بو سَبریه کی سَن تارئ گؤزونده عزیز اولموشانگ. ۲۱ باخ! سَن اوشاقلی اولورانگ و بیر اوغول اوشاق دوغارانگ و آدینی عیسا قویارانگ. ۲۲ او بیر بویوک آدم اولور و مُتعال تارئنینگ اوغلو چاغیریلار. رِب تارئ، اؤنونگ جَدی، داوود پادشاهینگ پادشاهلیگی تختینی اونا وئره. ۲۳ او ابدنچاز تارئ خَلخینه حُکم سؤزر و اؤنونگ پادشاهلیگی هئچ زامان توگنمهز.» ۲۴ مریم فرشتهیه دئدی: «بو ایش نهیین اولا بیلر، من حلی باکرهیم.» ۲۵ فرشته مریمه جواب وئردی: «تارئنینگ مُقدّس روحو سَنه گَر و مُتعال تارئنینگ قوئی سَنه کؤلگه آتار. بو سَبریه ده او اوشاق مُقدّس و تارئ اوغلو چاغیریلار. ۲۶ باخ! سنینگ قوحومونگ اِلِیزابت، قَری لیگینده اوشاقلی دیر و اوشاق اوغول دور. او کی اوشاقلی اولمئیردی، ایندی آتی آی دیر کی اوشاقلی دیر. ۲۷ چونکی تارئ ایچی هئچ ایش غیرممکن دهیل.» ۲۸ مریم دئدی: «باخ! من زَیننگ کنیزییم، منه دئدیگینگ سؤز اولسون.» او زامان فرشته اؤنونگ یانیندان گئتدی.

مریم اِلِیزابتینگ گؤرمکینه گئدیر

۲۹ او گؤنلرده مریم توردو آیاقی و تَلَسیق بیر شَهره کی یهودیه داغلیگیندا ایدی گئتدی. ۳۰ او، زَکریا ائوینه گئتدی و اِلِیزابته سلام وئردی. ۳۱ اِلِیزابت مریمینگ سلامی سَسینی ائشیدنده، اوشاق اِلِیزابت قارنیندا تَرپندی و اِلِیزابت مُقدّس روحدان دؤلدو ۳۲ و اوجا سَس ایئن دئدی: «آروادلار آراسیندا تارئ سَنه گوشا نظر ائدمیش و بَرکت وئرمیش، و سنینگ قارنینگداکی اوشاق دا تارئ گؤزونده عزیز دیر. ۳۳ من کیمم کی زَیمینگ آناسی منیم گؤرمکیمه گله؟ ۳۴ چونکی باخ! سنینگ سَسینگ قولاقیما دهینده، اوشاق قارنیمدا شادلیگدان تَرپندی. ۳۵ خوش او آدم حالینا کی ایناندی کی رِب دئدیگی سؤز یئرینه ائتیش.»

مریمینگ بیر

۳۶ مریم دئدی:

«مَنیم جانیم رِبّه عِزّت ائدیر

۳۷ و روحوم، منی قورتاران تاریمدا، شادلیگ ائدیر.

۳۸ چونکی او، اؤز کنیزینینگ حَقیر حالینا، گوشا نظر ائدمیش.

باخ، بوندان سورا واری نَسَل لر منی تارئدان بَرکت آلمیش چاغیرارلار.

۴۹ بو سبریه کی او کی قُدرتلی دیر منیم ایچی بویوک ایشلر گؤرموش،
اؤنونگ آدی مُقدّس دیر.

۵۰ او، اوندان قورخانلارا،

سؤیدان سؤیا رَحمت ائدیر.

۵۱ رُب اؤز قولی اینن، قُدرتلی ایشلر گؤرموش

و اؤره کلرینده مَغرور اولان لاری داغیدمیش؛

۵۲ قُدرتلی لری پادشاهلیگ تخت لَریندن آشاغی چکمیش

و گؤنگول آلچاق آداملاری سَرقرّاز ائدمیش.

۵۳ آج آداملاری خوب زادلار اینان دوپاردمیش

آما وارلی لاری، آلی خالی یولا سالمیش.

۵۴ او اؤز رَحمتینی یادینا سالمیش

و اؤز نوکرلرینه، یعنی اؤز خَلخینه کؤمک ائدمیش،

۵۵ ائله او طور کی بیزیم جَدیمیز

ابراهیم پیغمبره و اؤنونگ نَسَلینه وَّعدہ وئردی کی آبدنچاز بئله ائده.»

۵۶ مریم اؤچ آینچاز اِلزابت یانیندا قالدی و اوندان سورا اؤز ائوینه دؤندو.

یحیانینگ آنادان اولماگی

۵۷ اِلزابتینگ دوغماگی وختی ائتیشدی و او بیر اوغول دوغدو. ۵۸ اوندان کی

قونشولاری و قوحوم و خویشلری ائشیتدیلر کی رُب نه بویوک رَحمت اؤنونگ

حَقّینده ائدمیش اؤنونگ اینن شادلیگ ائدیلر. ۵۹ سگیزینچی گؤنده گلدیگر تا

اوشاق سُنّت ائدلر و سئیرلردی کی بووآسی، زکریا آدینی اوستونه قویالار. ۶۰ آما

اوشاقینگ آناسی دئدی: «یو، اؤنونگ آدی یحیا اولاسی.» ۶۱ اوللار دئدیگر:

«سَنینگ قوحوم و خویشلرینگ آراسیندا هنج گسده بیر بئله یین آدیوخ.» ۶۲ و

اشاره اینن اوشاقینگ بووآسیندان خبر آلدیلار کی سئیر اوشاق آدینی نه قویا.

۶۳ زکریا بیر تخته سئدی و تخته نینگ اوستونه یازدی: «اؤنونگ آدی یحیا

دیر.» واری خَلخ مات قالدیلار. ۶۴ بیردن زکریانینگ دلی آچیلدی و تارئی پی

حمد و ثنا ائدی. ۶۵ قونشولاری نینگ واریسی نینگ جانینا قورخو دؤشدو و

واری بوزادلار، بوتون یهودیه داغلیگیندا، خَلخ ایچینده آغیز آغیزا داغیلیردی.

۶۶ هر گس کی بونو ائشیدیردی، اؤز اؤره کینده فکر ائدیردی و دئییردی: «بو

اوشاق نه یین آدام اولور؟ چونکی رَئینگ آلی اؤنونگ اینان دیر.»

زکریانیڻگ نَبوتی

٦٧ اوشاقینڻگ بووآسی زکریا، مُقدّس روحدان دؤلدو و بئله نَبوت ائدی:

٦٨ «رَب، خَلخیمیزینڻگ تاريسینا حمد و ثنا اولسون.

چونکی او اؤز خَلخی نینڻگ کؤمکینه گلمیش و اوللارینڻگ آزادلیڻینی خرید ائدمیش.

٦٩ اؤز نوکری، داوود پادشاهینڻگ نَسَلیندن

بیر قوتلی نجات وئرن یوللامیش.

٧٠ ائله او طور کی، قَدیمدن اؤز مُقدّس پیغمبرلری نینڻگ دیلیندن وَعده وئرمیشدی کی،

٧١ ییزی دوشمن لَریمیز

و واری او آداملار آلیندن کی بیزدن نفرت وارلاری، نجات وئره،

٧٢ تا او رَحمتی کی وَعده سینی جد لَریمیزه وئرمیش، گؤرسده و اؤز مُقدّس عَهدینی یادا گتیره؛

٧٣ و او آندی کی جَدیمیز ابراهیم پیغمبر ایچی ایچدی،

٧٤ کی ییزی دوشمن لَریمیز آلیندن قورتارا، یئرینه ائتیشتیره؛

تا بیز قورخوسوز، اونا قوللوق ائدهک؛

٧٥ عُمَریمیزینڻگ بوتون گؤنلرینده، آرّی لیڻگ و صالح لیڻگ اینن.

٧٦ و سن، اوشاق، مُتعال تارّی نینڻگ پیغمبری چاغیریلارانڻگ،

چونکی رِبْدن ایلری گنده زینڻگ، تا یولو رَیّینڻگ گلمکی ایچی آچانڻگ،

٧٧ و اؤنونڻگ خَلخینه بیلدیرینڻگ کی نجات نه دیر،

کی گناه لاری نینڻگ باغیشلانماگی اینان، اوللار نجات توتیرلار،

٧٨ بو خاطره کی بیزیم تارّی میزینڻگ رَحمتیندن دیر،

کی سحر گؤنو گؤیدن بیزه چالار

٧٩ تا او آداملارا کی قَرنگیده و اولوم کؤلگه سینده اوتوریرلار اؤز ایشیقینی

چالا،

و بیزیم قدم لَریمیزی صُوح و سلامت لیڻگ یولوندا آپارا.»

٨٠ او اوشاق بویوک اولیردی و روحدا قوتلی اولیردی و او گؤننچاز کی اؤزونو

تارّی خَلخینه گؤرسده، بیاباندا باش ائدیردی.

عیسانینگ آنادان اولماگی

۱ او گۆنلرده، روم پادشاهی آگوستوسدان فرمان گلدی کی او یئرلرده کی روم پادشاهلیگ اندیر، خلخینگ واریسی، آدام باشینا سایلاسیلار. ۲ بو اولکی سایقوش ایدی کی کورینیوس زامانیندا، کی سوریه والی سی ایدی، اولوندو. ۳ پس هر گس اوز شهرینه گتندی تا سایقوشدا آد یازا. ۴ یوسف ده ناصره شهریندن کی جلیل ولایتینده ایدی، یهودیه ولایتینه گلدی تا داوود پادشاه شهرینده کی آدی بیت لحم ایدی آد یازا، چونکی او، داوود پادشاه سؤیوندان ایدی. ۵ یوسف، آداخلیسی مریمی ده کی اوشاقلی ایدی اوزو اینن آپاردی تا سایقوشدا، آدلارینی یازالار. ۶ اوندا کی اوردایدیلار، مریمینگ دوغماگی وختی ائتیشدی ۷ و مریم اولکی اوشاقینی کی اوغول ایدی، دوغدو. اوشاقی بلدی و بیر آخور ایچینده یاتیرتدی، بو سهریه کی کاروانسرا دا اوللار ایچی یئر یوخ ایدی.

چوبانلار و فرشته لَر

۸ ائله او منطقه نینگ چؤلونده، بیر پارا چوبان وار ایدی کی گتجه لَر سؤرولاری نینگ کیشیکینی چکیرلردی. ۹ زببینگ بیر فرشته سی اوللار ظاهر اولدو و زببینگ شوکتی، ایشیقی اینن اوللارینگ دئییرینی توتدو و اوللار سخت قورخدولار. ۱۰ فرشته اوللار دئدی: «قورخماينز، باخينز من سیزه بیر خوش خبر گتیرمیشم، بیر بویوک شادلیگ خبری کی واری خَلخ ایچی دیر. ۱۱ بوگؤن داوود پادشاه شهرینده بیر نجات وئرن دنیا یا گلیمیش کی وعده وئریلن مسیح و زب دیر. ۱۲ اؤنونگ نیشاناسی سیزینگ ایچی بو دور کی بیر اوشاقی بللی و آخور ایچینده یاتیلی بولاراینز.» ۱۳ بیردن او فرشته اینن بیر بویوک آسمانلی لشکر فرشته لردن گؤرولدو کی بیرله مک اینن تارئی حمد و ثنا اندیرلردی و دئییرلردی:

۱۴ «تارئ یا کی گؤیونگ ائنگ اوخاریسیندا دیر عزت اولسون

و یئر اوستونده، او آداملار آراسیندا کی تارئ بئللریندن راضی دیر، صلح و

سلامت لیگ اولسون.»

۱۵ فرشته لَر، چوبانلار یانیندا گؤیه گئندن سورا، چوبانلار بیر بیر دئدیلر: «گلینز بیت لحم شهرینه گندهک و بو اولان ایشی کی زب بیزه بیلدیرمیش گؤزک.» ۱۶ پس تلسیق گتتدیلر و مریمی، یوسفو و آخور ایچینده یاتان اوشاقی

بولدولار. ^{۱۷} اوشاق گۆزندن سورا، ھرنہ پی کی اوشاق بارہ سیندہ اوللارا دئیلمیشدی، واری یئردہ دئدیئر. ^{۱۸} واری او آدمالار کی چوبانلار سۆز لیرینی ائشیدیرلردی، تَعَجَب دان مات قالیرلاردی. ^{۱۹} آما مریم واری بو زادلاری اۆزھ کیندہ ساخلاتیردی و اوللارا فکر ائدیردی. ^{۲۰} چوبانلار بؤکولدولر و ھرنہ ایچی کی ائشیدمیشلردی و گۆرموشلردی، تارئ پی حمد و ثنا ائدیئر، بو سبریه کی ھرنہ کی اوللارا دئیلمیشدی، یئرینہ ائتیشمیشدی.

^{۲۱} سگیزینچی گۆنونگ آخوریندا کی اوشاقی سُنّت ائدیئر، آدینی عیسا قؤیدولار، ائله او آد کی مریمینگ اوشاقلی اولماگیندان ایلری، فرشته طریقیندن وئریلمیشدی.

عیسا مَعْبَدَدَه تَقْدِیْم اولونیر

^{۲۲} موسا توراتینا گۆره، مریمینگ طاھر اولماگی گۆنلری گچندن سورا، مریم و یوسف، اوشاقی گۆتوردولر و مَعْبَدَه کی اورشلیم شھریندہ ایدی آپاردیلار، ^{۲۳} تا ائله اوله یین کی زَیْنِگ شَرِیْعَتِیْنَدَه یازیلیمیش کی: «رَجْمِیْنِگ اَوَلْکِی اوغلو، رَبَّه وَقْف اولاسی.» اوشاقی رَبَّه وَقْف ائدئر، ^{۲۴} و زَیْنِگ شَرِیْعَتِیْنَدَه دئییلن سۆزه گۆره، او قوربانلوق کی مریمینگ طاھر اولماگی ایچی ائدیله سیدی، و تَرَلَر؛ یعنی «بیر جفت قومری و یا ایکی گۆی آرچین جیجہ سی.»

^{۲۵} او زامان اورشلیم شھریندہ بیر شَمْعُون آدلی کیشی زندلیگ ائدیردی کی صالح ایدی و تارئ یا چوخ وفالی ایدی و تارئ خَلخِیْنِی آزاد ائدنینگ یولونو گۆزلہ ییردی و مُقَدَّس روح اؤنونگ اوستونده ایدی. ^{۲۶} مُقَدَّس روح شَمْعُونا آشکار ائدمیشدی کی تا زَیْنِگ مَسِیْحِیْنِی گۆرمہ یه، اؤلمز. ^{۲۷} شَمْعُون مُقَدَّس روحینگ هدایتی ایئن مَعْبَدَه گلدی و اوندا کی اوشاقینگ آنا بووآسی، عیسا پی گتیردیئر تا شَرِیْعَت رَسْمِیْنِی اوشاق ایچی یئرینہ ائتیردئر، ^{۲۸} شَمْعُون اوشاقی آلدی قوجاقینا و تارئ پی حمد و ثنا ائدہ-ائدہ دئدی:

^{۲۹} «ایندی، یارب، سۆزونگہ گۆره،

اؤز نوکرینگی، سلامت لیگ ایئن مُرْخَص ائد،

^{۳۰} بو سبریه کی منیم گۆزلریم، سنینگ نجاتینگی گۆرموش،

^{۳۱} او نجاتی کی سن بوتون خَلخ گۆزو دَمِیْنَدَه آمادہ ائدمیشینگ،

^{۳۲} او ایشیقی کی حَقِیْقَتِی آیری مَلّت لَرَه آشکار ائدەر

و سنینگ خَلخِیْنِگہ عَزّت وئره.»

۳۳ اوشاقینگ آنا بووآسى، عيسانینگ باره سينده دئييلن گپ لردن حيران قالديلار. ۳۴ شمعون اوللارا خیر دُعاسی ائدی و اوشاقینگ آناسی مريمه دئدی: «باخ! بو اوشاق تارئ خلخی ایچینده، چوخ آداملارینگ ییخيلمکی و آياقا تورماکی ایچی تعيين اولموش و بیر نیشانا دیر کی، اؤنونگ ضدینه دانیشارلار، ۳۵ و سنینگ اؤره کینگه دا بیر قیلج باتار. بوللارینگ واریسی بو سبریه اولونار کی چوخ آداملارینگ اؤره کلرینده گچن فکرلر، آشکار اولار.»

۳۶ اؤردا بیر قزى آرواد کی پیغمبر ایدی، زندلیگ ائدیردی کی آشیر طایفه سیندن ایدی. اؤنونگ آدی حَتّا ایدی و فونئیل قیزی ایدی. او یئندی ایل آره گئنددن سورا، آری اؤلوموشدو ۳۷ و اوندان سورا، سگسان دؤرد یاشی نانچاز دول قالمیشدی. او، هئچ زامان مَعَبَدَن چیخمئیردی بلکی گنجه گؤندوز، اوروج و دُعا اینان، اؤردا تارئپی پَرسَت ائدیردی. ۳۸ حَتّا ائله او موقع ایلری گلدی، تارئپی شُکر ائدی و واری او آداملار ایچی کی اورشليم شَهرینی آزاد ائدنیگ یولونو گؤزله ییرلردی، عيسادان دانیشدی.

۳۹ یوسف و مريم، رَينِنگ شَریعتینده امر اولان ایشلرینگ واریسینی گؤزندن سورا، جلیل ولایتینه، اؤز شَهرلری ناصرهیه گئری دؤندولر. ۴۰ اوشاق حکمتدن دؤلور، بویوک اولیردی و قوّت توتیردی و تارئ گؤزونده عزیز ایدی.

عيسا مَعَبَدَه

۴۱ عيسانینگ آنا بووآسى، هر ایل پَسَخ عیدی ایچی اورشليم شَهرینه گئدیرلردی. ۴۲ عيسا اون ایکی یاشار اولاندا، اوللار، اؤز رَسْم لَرینه گؤره، عید ایچی اورشليمه گتدیلر. ۴۳ عید گؤنلری تۆکئنده، اوندا کی اوللار اؤز شَهرلَرینه ساری یولا دؤشدولار، اوغول عيسا، اورشليم شَهرینده قالدی. آما آنا بووآسى بوندان خبر یوخلاریدی، ۴۴ و گمان ائدیرلردی کی عيسا دا ائله او کاروان ایچینده گلیر. بیر بوتون گؤن یول گئنددن سورا، اؤنو قوحوم و خویش لَر و تانیشلار آراسیندا گزدیلر، ۴۵ آما اؤنو بولمیاندا، گزه-گزه اورشليم شَهرینه دؤندولر. ۴۶ اؤچ گؤندن سورا اؤنو مَعَبَدَه بولدولار. عيسا، معلّم لَر آراسیندا اوتورموشدو و اوللارا قولاق آسیردی و اوللاردان خبر آیردی. ۴۷ واری او آداملار کی اؤنونگ گپ لَرینی ائشیدیرلردی، اؤنونگ آنگلاماگیندان و جوابلاریندان حيران قالمیشلاردی. ۴۸ عيسانینگ آنا بووآسى، اؤنو گؤزنده مات قالديلار. آناسی اونا دئدی: «اوغول، نه ایچی ییزیم ایتن بئله ائدینگ؟ باخ! بووانگ ایتن من چوخ

نگران لیگ اینان سنینگ قولونجونگا گزیردیک.»^{۴۹} او دئدی: «نه ایچی منیم قولونجوما گزیردینز؟ بئیہ بیلئمیردینز کی من بووام ائوینده اولاسیم؟»^{۵۰} آما اوللار آنگللامادیلار عیسا نه دئییر.

^{۵۱} اوندان سورا عیسا اوللار اینان ناصره شہرینہ گئتدی و آنا بووآسیندان اطاعت ائدیردی. عیسانینگ آناسی واری بو زادلاری اؤز اؤره کینده ساخلاتیردی.^{۵۲} عیسا حکمتده و هیکلده بویوک اولیردی. ہم تارئ یانیندا عزیز ایدی، ہم ده خلخ یانیندا.

۳

یحیا پیغامی

^۱ روم پادشاهی تیریوس پادشاه لیگی نینگ اون بئش اینجی ایلینده، او زامان کی پنتیوس پیلاٹس یہودیہ ولایتی نینگ والی سی ایدی، ہیروڈیس جلیل ولایتی نینگ حاکمی ایدی و ہیروڈیسینگ ناتنی کاکاسی کی آدی فیلیپس ایدی، ایتوریہ و تراخونیتیس ولایتلری نینگ حاکمی ایدی، لیسانیوس آبیلینی ولایتینہ حکومت ائدیردی،^۲ و حتا و قیافا ائنگ بویوک کاهن لر ایدیلر، تارئ کلامی بیاباندا زکریا اوغلو یحیا یا گلدی.^۳ یحیا بوتون اوردون چئی نینگ یانیندا کی منطقہ لره گئدیردی و آداملارا اعلام ائدیردی کی گناه لاری نینگ باغیشلانما کی ایچی، توبہ ائدلر و تعمید غُسلی توتالار.^۴ ائله اوله یین کی اشعیای پیغمبرینگ سؤزلری کتابیندا یازلمیش کی،

«بیر آدام بیاباندا جار چکیر کی:

”زینینگ یولونو آماده ائدینز،

اؤنونگ یول لارینی دؤز ائدینز.

^۵ واری دره لر دولارلار

و واری داغ لار و یال لار آلچاق اولارلار،

اگری یول لار دؤز اولارلار

و کوتورلو یول لار هامار اولارلار

^۶ و بوتون بشر تارئ نینگ نجاتینی گؤزر لر.»

^۷ یحیا او جماعته کی تعمید غُسلی توتماک ایچی اؤنونگ یانینا گلمیش لردی، دئییردی: «ای آفعی لرینگ نَسلی، کیم سیزی هوشکار ائدی کی گلن غَضَب دَن قاجاینز؟^۸ او ثمره پی گتیرینز، کی ثابت ائدیر توبہ ائدمیشینز. اؤزونگوز ایتن

دئمہ نیز کی، ”بیز ابراہیم پیغمبر سؤیونداناک.“ چونکی سیزہ دئییرم کی تارئ قادر دیر تا بو داشلاردان ابراہیم ایچی اولادلار دؤرتہ. ۹ حتّی ائله ایندی تیشہ، آغاجلار ریشہ سینہ قویولموش. هر آغاج کی خوب ثمر گتیرمیہ، گسیلر و اوت ایچینہ آتولار.»

۱۰ جماعت یحیادان خبر آلدیلار: «پس بیز نیجہ ائده سیک؟» ۱۱ یحیا اوللارا جواب وئردی: «او آدم کی ایکی کؤینک واری، بیرسینی وئره سی او آداما کی یوخو. خورکیزی اولان آدم دا ائله بو ایشی گؤره سی.» ۱۲ باج ییغَن لَر ده تَعْمید عُسلی توتماک ایچی یحیا یانینا گلدیلر و اوندان خَبَر آلدیلار: «اُستاد، بیز نیجہ ائده سیک؟» ۱۳ یحیا اوللارا دئدی: «مَعین اولونموش اندازہ دان آرتیق خَرَج آلماینز.» ۱۴ سربازلار دا یحیادان خَبَر آلدیلار: «بیز نیجہ ائده سیک؟» اوللارا دئدی: «هئچ گسَدَن گؤچ ایئن پیل آلماینز، هئچ گسه بوہتان وورماینز، آلدیگیز موآجا قانع اولینز.»

۱۵ خَلخینگ گوزو یولدا ایدی و اؤز گؤینلرینده دئییرلردی: «گؤزینگ یحیا ائله او وَعده وئریلن مَسیح دیر یا یو؟» ۱۶ یحیا اوللارینگ واريسينا جواب وئردی و دئدی: «من سیزی سو اینان تَعْمید عُسلی وئیریم، اما او کی مَنَدَن سورا گلیر مَنَدَن قَوْتلی تَر دیر. ائله او کی من لایق ده ییلَم کی اؤنونگ ایاق قابی لاری نینگ باغینی ده آچام. او سیزی مُقَدّس روح و اوت اینان تَعْمید عُسلی وئره. ۱۷ اؤنونگ اؤساسی آئینده دیر تا اؤز جاخرمنینی تَمیز ائده و بوغداپی اؤز آمباریندا ییغه، اما سامانی بیر کور اولمایان اوت اینان، یانديرار.» ۱۸ یحیا چوخ آیری نَصیحت لَر ایئن بو خوش خَبری خَلخه وئیردی. ۱۹ اما بو سَبْریہ کی هیرودیس حاکم اؤز کاکاسی آروادی، هیرودیا اینان ائولنمیشدی و واری او پئس ایشلر سَبْر سینه ده کی گؤرموشدو، یحیا، هیرودیس توبیخ ائدی، ۲۰ هیرودیس ده، یحیای زنداننا سالدی و بو پئس ایشی ده، باقی پئس ایشلرینہ اضافه ائدی.

عیسانینگ تَعْمید عُسلی توتماکی

۲۱ اوندا کی واری خَلخ تَعْمید عُسلی توتیرلاردی و عیسا دا تَعْمید توتوموشدو و دُعا ائدیردی، گؤی لَر آچیلدی ۲۲ و مُقَدّس روح گؤیدَن بیر گؤی آرچین جسمینده عیسا اوستونه قوندو؛ و گؤیدَن بیر سَس گلدی کی: «سَن مَنیم عَزیز اوغلومانگ؛ سَنَدَن چوخ راضی یام.»

عیسانینگ شجره نامه سی

^{۲۳} عیسا اوتوز یاشا یاخین ایدی کی اؤز خدمتینی باشلادی، و خلخ گمان
 ائدی رُردی او، یوسف اوغلو دور و یوسف هلی اوغلو ایدی. ^{۲۴} هلی مَتَّات
 اوغلو، مَتَّات لاوی اوغلو، لاوی ملکی اوغلو، ملکی یِتَّا اوغلو، یِتَّا یوسف اوغلو،
^{۲۵} یوسف مَتَّاتیا اوغلو، مَتَّاتیا عاموس اوغلو، عاموس ناحوم اوغلو، ناحوم
 حِسلی اوغلو، حِسلی نَجَّی اوغلو، ^{۲۶} نَجَّی مَعَت اوغلو، مَعَت مَتَّاتیا اوغلو، مَتَّاتیا
 سِمعین اوغلو، سِمعین یُسِک اوغلو، یُسِک یهودا اوغلو، ^{۲۷} یهودا یوحنان
 اوغلو، یوحنان رِیسا اوغلو، رِیسا زِروبابل اوغلو، زِروبابل شِئلتیئیل اوغلو،
 شِئلتیئیل نیری اوغلو، ^{۲۸} نیری ملکی اوغلو، ملکی آدّی اوغلو، آدّی قوصام اوغلو،
 قوصام إلمادام اوغلو، إلمادام عیر اوغلو، ^{۲۹} عیر یوشع اوغلو، یوشع إلعازار
 اوغلو، إلعازار یوریم اوغلو، یوریم مَتَّات اوغلو، مَتَّات لاوی اوغلو، ^{۳۰} لاوی
 شَمعون اوغلو، شَمعون یهودا اوغلو، یهودا یوسف اوغلو، یوسف یونام اوغلو،
 یونام إلیاقیم اوغلو، ^{۳۱} إلیاقیم ملیا اوغلو، ملیا مَنَّا اوغلو، مَنَّا مَتَّاتا اوغلو، مَتَّاتا
 ناتان اوغلو، ناتان داوود پادشاه اوغلو، ^{۳۲} داوود یِسا اوغلو، یِسا عوبید اوغلو،
 عوبید بوَعز اوغلو، بوَعز سَلمون اوغلو، سَلمون نَحشون اوغلو، ^{۳۳} نَحشون
 عَمیناداب اوغلو، عَمیناداب رام اوغلو، رام حِضرون اوغلو، حِضرون فِرِص
 اوغلو، فِرِص یهودا اوغلو، ^{۳۴} یهودا یَعقوب اوغلو، یَعقوب إِسحاق اوغلو،
 إِسحاق ابراهیم اوغلو، ابراهیم تَارح اوغلو، تَارح ناحور اوغلو، ^{۳۵} ناحور سِرِوج
 اوغلو، سِرِوج رِعو اوغلو، رِعو فِلِج اوغلو، فِلِج عِیر اوغلو، عِیر شِلخ اوغلو،
^{۳۶} شِلخ قینان اوغلو، قینان أَرَفْکَشاد اوغلو، أَرَفْکَشاد سام اوغلو، سام نوح
 اوغلو، نوح لِمِک اوغلو، ^{۳۷} لِمِک مَتوشالِح اوغلو، مَتوشالِح حَنوخ اوغلو، حَنوخ
 یارد اوغلو، یارد مَهَلْئیل اوغلو، مَهَلْئیل قینان اوغلو، ^{۳۸} قینان أَنوش اوغلو،
 أَنوش شِیث اوغلو، شِیث آدَم اوغلو، و آدَم تارئ اوغلو ایدی.

۴

عیسانینگ وِسوسه اولونماگی

^۱ عیسا مُقدّس روحدان دؤلو، اوردون چئی ایندن گئری دؤندو و تارئ روحو
 اؤنو بیابانا آپاردی. ^۲ اؤردا ایلیس قیرخ گؤن اؤنو وِسوسه ائدی رُردی. عیسا او
 گؤنلرده هئچنه یئمهدی و او مُدّتینگ آخوروندا، چوخ آج ایدی.

۳ اِبلِيس عيسايا دئدى: «اگر سَن تارى اوغلوياڭ، بو داشا فرمان وئر تا چۆرهك اولا.» ۴ عيسا اونا جواب وئردى: «مُقَدَّس يازىلى لاردا يازىلميش كى، "آدامىڭ دئرى ليگى فقط چۆرهك باغلى دهيل."» ۵ اوندان سورا اِبلِيس عيسايى بىر اوجا يئره آپاردى و بىر آندا دنيانىڭ وارى پادشاه ليگ لارنى اونا گۆرستدى ۶ و بئلسينه دئدى: «بوتون بو اِقتدارى و اوللارنىڭ بوتون شوكتىنى سَنه وئره م، چونكى بوللار منىم اختيارىما قۇيولموش و هر گسه كى سَنىم وئره م. ۷ اگر كى سَن مَنى پَرسَت ائدىڭ، وارى سَنىڭ اولور.»

۸ عيسا دا اونا جواب وئردى: «مُقَدَّس يازىلى لاردا يازىلميش كى: "اؤز رِب تارىڭنى پَرسَت ائد و فقط اونا قوللوق ائد."»

۹ اوندان سورا اِبلِيس عيسايى اورشليم شَهرينه آپاردى و اُونو مَعْبديڭ ائڭ اوجا يئرینه قۇيدو و بئلسينه دئدى: «اگر سَن تارى اوغلوياڭ، اؤزونگو بوردان آشاغى آت، ۱۰ چونكى مُقَدَّس يازىلى لاردا يازىلميش كى: "او، اؤز فرشته لرينه سَنىڭ باره يڭگده فرمان وئره تا سَنى حَفْظ ائدَلر"»

۱۱ و "اوللار سَنى اؤز آل لرى اوستونده آپارارلار،

تا ائدميه قىچىڭ بىر داشا ديه."»

۱۲ عيسا اونا جواب وئردى: «مُقَدَّس يازىلى لاردا يازىلميش كى: "اؤز رِب تارىڭنى امتحان ائدمه."» ۱۳ اِبلِيس، وارى بو وَسَوْسه لرى تۆكدنن سورا، بىر آيرى فُرْصَت بولانانچاز، عيسا يانيندان گئتدى.

عيسا خدمتى نىڭ باشلانماڭى

۱۴ عيسا مُقَدَّس روھونگ قَوْتى اَيْن جَليل ولايتينه دؤندو و او ديارىڭ وارى يئرینه اُونونگ گې ايدى. ۱۵ عيسا يهودى لارنىڭ عبادتگاه لاريندا اوللارا تَعْلِيم وئيردى و خَلخىڭ وارىسى اوندان تَعْرِيف ائديرلردى.

ناصِرِه خَلخى عيسايى رَد ائديرلر

۱۶ عيسا بويوك اولديگى يئره، يعنى ناصِرِه شَهرينه گلدى و هميشه كى رَسْمى اوستوندن، يهودى لارنىڭ مُقَدَّس شنبه گونونده، اوللارنىڭ عبادتگاهينا گئتدى و تورودو آياقى تا تارى كلامىنى اوخويا. ۱۷ اِشعْياى پيغمبرنىڭ طومارىنى عيسايا وئرديلر. او اُونو آچاندا، اؤرايى بولدو كى دئير:

۱۸ «رَببىڭ روھو مَنده دير،

چونکی او مَنی مَسح ائدمیش و تَعیین ائدمیش
 تا یوخسول لارا خوش خبر وئرم.
 مَنی یوللامیش تا آسیرلرینگ آزادلیگینی
 و کورلارینگ گؤزلری آچیلماگینی اعلام ائدم،
 و مظلوم لاری آزاد ائدم،
 ۱۹ و زَیننگ لُطف ایلینی اعلام ائدم.»

۲۰ عیسا طوماری باغلادی و عبادتگاهینگ سرپرستینه وئردی و اوتوردو.
 عبادتگاهدا واری گسینگ گؤزو اوندایدی. ۲۱ عیسا اوللار اینان دانیشماکا
 باشلادی و دئدی: «بوگؤن بو یازیلی ائله ائشیتدیگینز وخت یئرینه ائتیشدی.»
 ۲۲ بوتون اؤردا اولان آداملار اوندان تعریف ائدییرلردی و اؤنونگ آغیزیندان
 چیخن فیضلی سؤزلردن حیران قالمیشلاردی. اوللار دئییرلردی: «بئیه بو کیشی
 یوسف اوغلو ده ییل؟» ۲۳ عیسا اوللارا دئدی: «آلبت سیز بو مَثلی مَنه دئیهریز
 کی: "ای طیب، اؤزونگی شفا وئر." بیز واری او ایشلر باره سینده کی کفرناحوم
 شهرینده گؤرموشینگ، ائشیدمیشک، او ایشلری بوردا اؤز شهرینگده ده
 گؤر.» ۲۴ و دئدی: «گرچکینی سیزه دئییرم، هئچ پیغمبری اؤز شهرینده قبول
 ائدمئیرلر. ۲۵ حقیقتی سیزه دئییرم کی، ایلاس پیغمبر زامانیندا دا کی اؤچ ایل و
 آلتی آی گؤی لر باغلاندی و بوتون او سرزمینده بیر سَخْت قَحطلوق دؤشدو،
 تارئ خَلخی آراسیندا چوخ دول آرواد وار ایدی. ۲۶ آما ایلاس اوللارینگ هئچ
 بیرسی نینگ یانینا یوللانمادی، بهغیری او دول آرواد یانینا کی صیدون
 منطقه سی نینگ صَرفه شهرینده ایدی. ۲۷ اِلِیشع پیغمبر زامانیندا دا تارئ خَلخی
 آراسیندا چوخ جُذاملی آدام وار ایدی، آما سوریه لی نَعمان دان آیری، اوللارینگ
 هئچ بیر جُذامدان شفا توتمادی.» ۲۸ واری عبادتگاه دا اوتوران آداملار، بو
 سؤزلرینگ ائشیدمکیندن غَضَبَلندیلر. ۲۹ اوللار توردولار آیاقی، عیسا پی شَهردَن
 یازیا سالدیلار و او داغینگ کانینا کی شَهر اؤنونگ اوستونه بَنا اولموشدو،
 آپاردیلار تا عیسا پی اؤردان آتالار آشاغی. ۳۰ آما عیسا اوللارینگ آراسیندان
 گجدی و گئندی.

عیسا بیر شیطانلی روحو بیر آدامدان یازیا چیخارتیر

۳۱ عیسا کفرناحوم شهرینه کی جَلیل ولایتی نینگ بیر شَهری ایدی، گلدی و
 یهودی لارینگ مُقدَس شنبه سی گؤنونده خَلخه تَعْلیم وئردی. ۳۲ جماعت

اؤنونگ تَعْلیم لَریندن مات قالمیشلار ایدی بو سَبْریه کی اؤنونگ سؤزونده اِقْتدار وار ایدی. ۳۳ عبادتگاه دا بیر کیشی ایدی کی بیر شیطانلی روح اؤنو اَسیر ائدمیشدی. او بَغیریدی و دئییردی: ۳۴ «ای ناصِرَه لی عیسا، بیزیم ایئن نه ایشینگ وار؟ آیا گلْمیشینگ بیزی هلاک ائدینگ؟ بیلیرم سن کیمینگ، سن تارینینگ مُقدّسی پنگ.» ۳۵ آما عیسا اونا تَشْر ووردو و دئدی: «بی سَس اول و بو آدامدان یازیا چیخ.» او شیطانلی روح خَلخ گؤزو دَمینده او آدمی یئره ووردو و بدون از بو کی اونا ضرر وورا، اوندان یازیا چیخدی. ۳۶ واری گس حیران قالمیشلاردی و بیر بیره دئییرلردی: «بو نه یین کلام دیر؟ شَریر روح لارا، اِقْتدار و قُدرت ایئن فرمان وئیر، اوللار دا آداملاردان یازیا چیخیرلر.» ۳۷ بئله عیسانینگ آد و سانی بوتون او منطقه لَرده داغیلدی.

عیسا چوخ آداملاری شفا وئیر

۳۸ عیسا توردو آیاقی، عبادتگاهدان یازیا چیخدی و شَمعون ائوینه گئتدی. شَمعون آروادی نینگ آناسی سَخْت ایسیتیمیشدی. اوللار عیسایا یالواردیلار کی او آروادا کۆمک ائده. ۳۹ عیسا اؤنونگ باشی ایجینه توردو و ایسیتمه یه تَشْر ووردو. اؤنونگ ایسیتمه سی کسیلدی و فوری توردو آیاقی و اوللاردان پذیرالیگ ائدی. ۴۰ گؤن باتاندا واری او آداملاری کی رَقم به رَقم مَریضلیگ وارلاریدی، عیسا یانینا گتیردیلر، عیسا آدام باشینا، اوللار اوستونه آل قؤیدو و اوللاری شفا وئردی. ۴۱ چوخ آداملاردان دا شیطانلی روح لار یازیا چیخدی، اوللار بَغیرلردی کی: «سن تارئ اوغلیانگ!» آما عیسا اوللارا تَشْر ووردو و قؤیمادی دانیشالار بو سَبْریه کی اوللار بیلیرلردی کی عیسا، ائله او وَّعهده وئریلن مَسیح دیر.

عیسا عبادتگاهلاردا تَعْلیم وئیر

۴۲ سَحْر چاغی، عیسا بیر بیابان یئره گئتدی. خَلخ عیسا قولونجونا گزیرلردی و او اولان یئره ائتیشنده سمئیرلردی قؤیالار کی عیسا اوللارینگ یانیندان گئده. ۴۳ آما عیسا اوللارا دئدی: «من تارئ پادشاهلیگی نینگ خوش خَبْرینی، آیری شَهْرلره ده وئره سیم بو سَبْریه کی من ائله بونونگ ایچی یوللانمیشام.» ۴۴ و یهودیه ولایتی نینگ عبادتگاهلاریندا تَعْلیم وئیردی.

اُولكى شاگردلر

۱ بىر گۇن عيسا چنيسارت درياچهسى نىنگ قىراقىندا تورموشدو و بىر ھزره ادام اۋنونگ دئىرىنە سىخىلمىشلردى تا تارى كلامىنى ائشىدگر. ۲ عيسا گوردو كى ايكي قايق درياچه قىراقىندا دىر و بالىق توتانلار قايقدن ائنىمىشلىر و تورلارنى بويورلار. ۳ عيسا قايق لرىنگ بىرىنە كى اۋنونگ ايهسى آدى شمعون ايدى مىندى و اوندان سئدى كى قايقى ساجلدىن بىر آز ارالى ائده. عيسا قايقى ايچىنە اوتوردو و اوردان خلخه تىلىم وئىردى. ۴ سوزلرىنى توكندن سورا، شمعونا دئدى: «قايقى سويونگ گود يىرىنە سوز و بالىق توتماك ايچى، تورلارنى سوي ائىن. ۵ شمعون جواب وئردى: «استاد، بىز بوتون گنجەپى چوخ رحمت چكديك اما ھىچ نە توتماديك، اما سنىنگ گپىنگ خاطرېنە، من تورلارى سوي ائارام.» ۶ اوندا كى بو ايشى گوردولر، ائله بالىق توتدولار كى آز قالمىشدى تورلار بىرتىلگر. ۷ پس اوز شرىك لرىنە كى او بىر قايقده ايدىلر اشاره ائدىلر تا بوللارنىنگ كۆمكىنە گلر. اوللار دا گلدىلر و قايقى لرىنگ ايكي سىنى ائله بالىق دان دۆلدوردولار كى آز قالمىشدى قايقى لر سوي ائاتالار. ۸ شمعون پطرس بونو گۆزنده، عيسانىنگ قىچىنە دۆشدو و دئدى: «يا رب، مندن ايراق تور، چونكى من بىر گناھكار ادام.» ۹ شمعون و وارى اوللار كى بئلسى اينن ايدىلر، بو بالىق توتماك ايشىندن مات قالمىشلاردى. ۱۰ زىدىنىنگ اوغوللارى، يعقوب و يوحنا كى شمعون شرىك لرى ايدىلر ده ائله بو حالى وارلايدى. عيسا شمعونا دئدى: «قورخما؛ بوندان سورا آداملارى بالىق لەيىن صيد ائده رىنگ.» ۱۱ اوللار قايقى لرىنى ساجله چكديلر، وارى زادى ويل ائدىلر و عيسا قولونجوندان گئتدىلر.

بىر جۇداملى كىشى نىنگ شفاسى

۱۲ عيسا شھر لرىنگ بىرىندە اولاندا، بىر كىشى كى جۇدام اۋنونگ بوتون وجودىنى گۆتورموشدو، عيسا يانينا گلدى. او جۇداملى، عيساپى گۆزنده، ايز اوستونه يئره دۆشدو و يالواردى كى: «آقا، اگر سئىنگ، منى بو مرضدن شفا وئره بىلرىنگ» ۱۳ عيسا اوز آلىنى اوزاتدى، آلىنى اۋنونگ اوستونه قويدو و دئدى: «سئىرم، شفا توت!» ائله او آن او ادام جۇدامدان شفا توتدو. ۱۴ عيسا

اونا تاپشیردی کی هنج گسه هنج نه دئمه یه، آما بونو ده دئدی کی: «گند و اوزونگو کاهنا کی معبدینگ عالی دیر، گورسد و طاهر اولماگینگ ایچی، موسای پیغمبر فرمان وئردیگی قوربانلوقی تقدیم ائد، تا اوللارا بیر گواهلینگ اولا.»^{۱۵} آما با بو حال، گئنه ده عیسا ایشلری نینگ خبری آرتیق داغیلردی، ائله کی بویوک-بویوک جمعیتلر بیغیلرلردی تا اؤنونگ سؤزلرینی ائشیدلر و مریض لیگ لریندن شفا توتالار.^{۱۶} آما عیسا بیابان یئرله گئدیردی و دُعا ائدیردی.

بیر فلجینگ شفاسی

^{۱۷} او گؤنلرینگ بیرینده کی عیسا تعلیم وئیردی، فریسی فرقه سی نینگ عالم لری و تورات معلّم لری، جلیل و یهودیه ولایتلری نینگ واری گندلریندن و اورشلیم شهریندن، گل میشلردی و اؤرا اوتورموشلاردی. رتینگ قدرتی عیسا اینان ایدی تا مریض لری شفا وئره.^{۱۸} ائله بو موقع، نچه کیشی بیر فلج آدمی یئری ایچینده گتیریرلردی و سئیرلردی کی اؤنو گتیرلر ایچری و عیسا جلوسینا قویالار.^{۱۹} آما جمعیتینگ چوخ اولدیگی سَرسینه، یول بولمادیلار تا گلر ایچری. پس ائوینگ پُشت بامینا چیخدیلر و او فلج آدمی یئری اینن، سَقفینگ سُفالاری آراسیندان، آشغی سالادیلار و اورتایا عیسا جلوسیندا یئر قویدولار.^{۲۰} عیسا اوللارینگ ایمانی گؤزنده دئدی: «ای کیشی، گناهلارینگ باغیشلانندی.»^{۲۱} تورات معلّم لری و فریسی فرقه سی نینگ عالم لری اؤزلری اینن بئله دئییرلردی: «بو آدم کیم دیر کی گُفر دئییر؟ تارینگ اؤزوندن آیری، کیم دیر کی گناهلاری باغیشلایا بیله؟»^{۲۲} آما عیسا اوللارینگ فکرلرینی آنکلادی و اوللارا جواب وئردی: «نه ایچی اؤره کینزده بئله فکر ائدیرینز؟^{۲۳} هانیسی آسانتر دیر؟ ”سنینگ گناهلارینگ باغیشلانندی“ دئمک یا ”تور آیاقی یول گند“ دئمک؟^{۲۴} آما بونونگ ایچی کی بیلینز، انسان اوغلو، یئر اوستونده اِقتدار واری تا گناهلاری باغیشلایا» - او فلج کیشی یه دئدی: «سنه دئییرم، تور آیاقی، تک و تولینگی بیغ و ائوینگه گند.»^{۲۵} او کیشی بیر آندا، اوللارینگ گؤزلری دمینده، تور دو آیاقی، تک و تولینی بیغدی و تارئی پی حمد و ثنا ائده-ائده ائوینه گئتدی.^{۲۶} بوتون اؤرداکی آدمالار حیران قالمیشلاردی و تارئی پی حمد و ثنا ائدیرلردی و قورخو اینن دئییرلردی: «بوگؤن عَجیب ایشلر گؤردوک.»

عیسا لاوی بی جاغیریر

^{۲۷} اوندان سورا، عیسا یازیا چیخدی و بیر لاوی آدلی باج بیغنی کی باج خانه دا اوتورموشدو گوردو و اونا دئدی: «منیم آردیم سورا گل» ^{۲۸} او دا توردو آیاقی، واری زادی ویل ائدی و عیسانینگ آردی سورا گئتدی. ^{۲۹} لاوی اؤز ائوینده عیسا ایچی بیر بویوک قوناقلوق وئردی. چوخ باج بیغن لر و آیری آداملار دا سُفره قیراقیندا، اوللار اینان اوتورموشلاردی. ^{۳۰} فَرِیسی فِرَقه سی نینگ عالِم لری و اوللارینگ تورات معلّم لری عیسا شاگردلرینه توغولایرلاردی و دئییرلردی: «نه ایچی سیز باج بیغن لر و گناهکارلار اینان یئییرینز و ایچیرینز؟» ^{۳۱} عیسا اوللارا جواب وئردی و دئدی: «ساغ آداملار طیبه احتیاج یوخلاری، مریض آداملار دیرلار کی طیبه مُحتاج دیرلار. ^{۳۲} من گلهمیشم کی صالح آداملاری توبه یه چاغیرام، بلکی گلهمیشم کی گناهکارلاری توبه یه چاغیرام.»

اوروج توماک باره سینده

^{۳۳} اوللار عیسیا دئدی لر: «نه ایچی یحیا شاگردلری تئز-تئز اوروج توتیرلار و دُعا ائدیرلر. فَرِیسی لر شاگردلری دا ائله بئله ائدیرلر. آما سَنینگ شاگردلرینگ یئییرلر و ایچیرلر.» ^{۳۴} عیسا اوللارا دئدی: «بئیه کوره کنینگ یولداش لارینی، اوندا کی کوره گن اوللار اینان دیر، اوروج توماکا مجبور ائده بیلرینز؟ ^{۳۵} آما بیر زامان گلر کی، کوره گن اوللارینگ آلیندن آلینار. او گؤنلرده، اوللار دا اوروج توتارلار.» ^{۳۶} اوللارا بیر مَثَل ده چکدی و دئدی: «هئچ کس بیر تاژا رختدن بیر تیکه قازماز و اؤنو بیر کهنه رخته یاماق وورماز. بئله ائدسه، هم تاژا رختی بیرتر، هم ده تاژا رختدن قازیلان تیکه، کهنه رخته یاراشماز. ^{۳۷} هئچ کس ده تاژا شرابی، کهنه مَشکه تۆکمه ز. بئله ائدسه، تاژا شراب مَشک لری بیرتر. هم شراب تۆکولر، هم ده مَشک لر آرادان گنده رلر. ^{۳۸} بلکی تاژا شراب، تاژا مَشکه تۆکوله سی. ^{۳۹} هئچ کس کهنه شراب ایچندن سورا، تاژا شراب سئمه ز. چونکی دئیهر: "کهنه سی یئی تر دیر."»

۶

عیسا مُقدّس شنبه گؤنونگ آیه سی دیر

^۱ یهودی لارینگ بیر مُقدّس شنبه سی گؤنونده عیسا اکینلر ایچیندن گچیردی. اؤنونگ شاگردلری، بوغدا خوشالاری نینگ باشینی قوپاردیرلاردی، اؤوجلاریندا

اوگولئيرلاردى و يئيرلردى. ۲ اما بير پارا عالم كى قريسى فرقه سيندن ايدير، اوللارا دئديلر: «نه ايچى بير ايشى كى گورمكى مقدس شنبه گونونده جايز دهيل، گورورينز؟» ۳ عيسا اوللارا جواب وئردى: «بئيه اوخوماميشاينز، كى داوود پادشاه، اوندا كى اوزو اينى يانينداكى لار آج ايديلار، نيجه ائدى؟ ۴ او، تارئ ائوينه ايچرى گئتدى و مقدس چوره كى گوتوردو يئدى و يانينداكى لارا دا وئردى، او چوره كى كى يئمكى هئچ گسه جايز دهيل، به غيرى كاهن لره، كى مَعْبِدِينْگ عالم لرى ديرلر.» ۵ و عيسا اوللارا دئدى: «انسان اوغلو مقدس شنبه گونونونگ ده ايهسى دير.»

عيسا مقدس شنبه گونونده شفا وئير

۶ بير آيرى مقدس شنبه گونونده، عيسا يهودى لارينگ عبادتگاهينا گئتدى و تعليم وئيردى. بير كيشى اوردائيدى كى ساغ آلى قوروموشدو. ۷ تورات معلم لرى و قريسى فرقه سى نينگ عالم لرى گوزله ييرلردى گوزلر عيسا شنبه گونونده بيرينى شفا وئير يا يو، تا بلکم بير ماهان بولالار تا عيسايا بوهتان وورالار. ۸ اما عيسا كى اوللارينگ فكرلرينى انگلادى، او كيشى يه كى آلى قوروموشدو، دئدى: «گل، تور بورا.» او دا توردو آياقى و اورد توردو. ۹ عيسا اوللارا دئدى: «سيزدن خبر آيرام، هانيسى مقدس شنبه گونونده جايز دير؛ خوب ليگ ائدمك يا پيس ليگ ائدمك، بير آدامينگ جانينى نجات وئرمك يا اؤنو نابود ائدمك؟» ۱۰ عيسا اوز دئيرينده كى آداملارينگ و اريسينا باخدى و اوندا او كيشى يه دئدى: «آلينگ اوزات!» او دا اوز آلىنى اوزاتدى و آلى خوب اولدو. ۱۱ اما تورات معلم لرى و قريسى لر سخت قُصبالانديلار و بير بير اين شوهر ائديرلردى گوزلر عيسا اينان نيجه ائده سيلر.

اون ايكي حواري

۱۲ او گونلرده عيسا دُعا ائدمك ايچى داغا گئتدى و بوتون گئجه بي سحر نچاز، تارئ يا دُعا ائديردى. ۱۳ سحر اولاندا، شاگردلرينى، اوز يانينا چاغيردى. اوللارينگ اون ايكي نفرينى سجدى و اوللار اوستونه حواري آدى قويدو: ۱۴ شمعون كى، اؤنونگ اوستونه پطرس آدى قويدو، پطرسينگ كاكاسى آندرياس، يعقوب و يوحنا، فيليپس و برتولما، ۱۵ متا، توما، خلفاى اوغلو يعقوب، وطنپرست شمعون، ۱۶ يعقوب اوغلو يهودا و يهودا اسخريوط كى عيساي آله وئردى.

خوش سیزینگ حالینزا

^{۱۷} عیسا اوللار اینان داغدان آشاغی گلدی و بیر هامار یئرده توردو. شاگردلری نینگ چوخو و بیر بویوک جمعیت ده کی یهودیه ولایتی نینگ واری یئریندن، اورشلیم شهریندن و صور و صیدون ساحل لَریندن گلمیشلردی، اؤردا ایدیلار. ^{۱۸} اوللار گلمیشلردی تا عیسانینگ سؤزلرینی ائشیدلر و اؤز مریض لیگ لَریندن شفا توتالار؛ شَریر روحلاردان عذاب چکن آدمالار دا شفا توتیلاردی. ^{۱۹} بوتون جمعیت تَقَلی ائدیرلر ایدی تا آل لری عیسیا دهیه، بو سَبریه کی اوندان چیخَن قُوت، واری گسی شفا وئیریدی.

^{۲۰} عیسا اؤز شاگردلَرینه باخدی و دئدی:

«خوش سیزینگ حالینزا کی یوخسولاینز،

چونکی تارئ پادشاه لیگی سیزینگ دیر.

^{۲۱} «خوش سیزینگ حالینزا کی ایندی آجاینز،

چونکی دوپاراینز.

«خوش سیزینگ حالینزا کی ایندی آغلاپراینز،

چونکی گؤله رینز.

^{۲۲} «خوش سیزینگ حالینزا اوندان کی خَلخ، انسان اوغلو سَبرسینه سیزدن نفرت وارلاری اولا و سیزی اؤز آرالاریندان چیخارتالار، سیزه سؤیوش وئزلر یا دا سیزی بدنام ائدلر. ^{۲۳} او گؤنده شاد اولینز و شادلیگ دان اؤیناینز، چونکی آجریز گؤیده بویوک دور؛ بو سَبریه کی بوللارینگ جدلری ده پیغمبرلر اینن ائله بئله رووآل ائدیلر.

^{۲۴} «آما وای سیزینگ حالینزا ای وارلی لار،

چونکی خوش گؤن لَرینزی گچیردمیشینز.

^{۲۵} وای سیزینگ حالینزا کی ایندی توخاینز،

چونکی آجلیگ چَکرینز.

وای سیزینگ حالینزا کی ایندی گؤلورینز،

چونکی یاس توتاراینز و آغلاپراینز.

^{۲۶} «وای سیزینگ حالینزا اوندان کی واری خَلخ سیزدن تعریف ائدلر، بو سَبریه

کی اوللارینگ جدلری ده، یالان پیغمبرلر اینن ائله بئله یین رووآل ائدیلر.

دوشمنہ مُحَبَّتِ ائدَمک

۲۷ «آما سیزہ کی ائشیدیرینز دئیرم، دوشمن لَرینزی چوخ سئینز و او آداملارا کی سیزدن نفرت وارلاری خوبلیگ ائدینز. ۲۸ سیزی غارغوش ائدنگلر ایچی، بَرکت دُعاسی ائدینز و سیزی اذیت ائدنگلر ایچی، خیر دُعاسی ائدینز. ۲۹ بیر ایزینگ بیر یانینا شاپلاق ووراند، ایزینگ او بیر یانینی دا اونا ساری بؤک تا وورا. بیر آدام سنینگ قابانگی آپاراند، قوی تا کؤینکینگی دا آپارا. ۳۰ هر گس سندن بیر زاد سئدی، اونا وئر و او آدامدان کی مالینگی آپاریر، مالینگی گئری سئمه. ۳۱ خَلخ اینن ائله اولهیین رووآل ائدینز کی گؤینونز سئیر اوللار سیزینگ اینن اولهیین رووآل ائدنگر.

۳۲ «اگر فقط سیزی چوخ سئین آداملاری چوخ سئینز، نمنه یزه افتخار ائدیرینز؟ چونکی حتی گناہکارلار دا اوللاری چوخ سئین آداملاری، چوخ سئیرلر. ۳۳ اگر فقط سیزہ خوبلیگ ائدنگلر، خوبلیگ ائدینز، نمنه یزه افتخار ائدیرینز؟ چونکی حتی گناہکارلار دا ائله بو ایثی گؤرورلر. ۳۴ و اگر فقط او آداما قرض وئریز کی اوندان گئری آلماک امید ی وارینز، سیز نمنه یزه افتخار ائدیرینز؟ حتی گناہکارلار دا گناہکارلارا قرض وئیرلر تا بیر گون قرض لَرینی گئری آلالار. ۳۵ آما سیز دوشمن لَرینزی چوخ سئینز و اوللارا خوبلیگ ائدینز. توآقاسیز قرض وئریز کی سیزینگ بیر بویوک آجرینز اولور و مُتعال تارئیننگ اولدلاری اولارینز، بو سبریه کی او ناشکرلار و شریر آداملار اینن مهربان دیر. ۳۶ پس رحملی اولینز، ائله اولهیین کی گؤیدہ کی بووآینز رحملی دیر.

آیری آداملارا حکم ائدَمک

۳۷ «هئچ گسه حکم ائدمینز، سیزہ ده حکم اولونماز. هئچ گسی محکوم ائدمینز، سیزہ ده محکوم اولمایینز. باغیشلایینز، سیزہ باغیشلاناراینز. ۳۸ وئریز سیزہ ده وئریلر؛ اولچولو، سیلکیلی و باسیلی، دؤل و داشمیش اولچو اینن سیزینگ آتگینزه توکولر، چونکی ائله او اولچو اینن کی اولچیرینز، سیزینگ ایچی اولچرلر.»

۳۹ عیسا بیر آیری مَثَل ده اوللارا چکدی و دئدی: «بئیه بیر کور آدام، بیر آیری کورا یول گؤرسده بیلر؟ بئیه ایکی سی ده قویویا دؤشمه زلر؟ ۴۰ شاگرد اؤز اُستادیندان اوخاری ده بیل، آما درسینی تۆکدندن سورا، اُستادی لهیین اولور. ۴۱ نه ایچی کاکانگ گؤزونده کی سامان پَرینی گؤرورینگ آما اؤز گؤزونگده کی

آغاچ کوناسینی گورمئیرینگ؟^{۴۲} اؤز گوزونگده کی آغاچ کوناسینی گورمه ینده، نه یین کاکانگا دئییه بیلیرینگ کی: ”کاکام، قوی تا گوزونده کی سامان پیرینی چاخارتام،“ ای ایکی ایزلی! اول اؤز گوزونگده کی کونای چاخارت کی اوندا گورینگ تا کاکانگ گوزونده کی سامان پیرینی چاخارتانگ.

آغاچ و ثمری

^{۴۳} «هئج خوب آغاچ، پئس ثمر وئرئیر و هئج پئس آغاجدا خوب ثمر وئرئیر،^{۴۴} آغاجی ثمریندن تانیارلار. نه تیکاندان انجیر بیغیلر، نه ده گئیندن اوزوم.^{۴۵} خوب آدام، اؤز اوره کینده کی خوب خزئنه دن، خوب لیگ عمله گتیریر و پئس آدام اؤز اوره کینده کی پئس خزئنه دن، پیس لیگ عمله گتیریر، چونکی دیل اوزاددان دانیشار کی اوره ک اوندان داشیر.

عقللی معمار و عقل سیز معمار

^{۴۶} «نه ایچی بیر بیر آردینا منی ”آقا، آقا“ چاغیریراینز آما سیزه دئدیگیمه عمل ائدمئیرینز؟^{۴۷} قویینز سیزه گورسدَم کی منیم یانیم گلن، منیم سوزلریمه قولاق آسان و اوللارا عمل ائدن آدام کیمه بنزه ییر؛^{۴۸} او، او آداما بنزه ییر کی اؤز ائوینی دوزه دنده، یئری خوب چوقور ائدی و ائوینگ پی یینی داش اوستونه قویدو. اوندا کی سیل گلدی، سو او ائوه ساری هُجوم گتیردی آما او ائوی ترپه ده بیلمه دی بو سبریه کی او ائو خوب دوزه لمیش ایدی.^{۴۹} آما او آدام کی منیم سوزلریمی ائشیدیر و اوللارا عمل ائدمئیر، بیر آداما بنزه ییر کی اؤز ائوینی پی سیز، تورپاق اوستونه دوزه تدی. اوندا کی سیل گلدی، سو ائوه ساری هُجوم گتیردی و او ائو درجا یومورولدو و ائوینگ ویرانلیگی چوخ بویوک ایدی.»

۷

روم امپراطورلیگیندن، بیر آفسرینگ نوکری شفا توتیر

^۱ عیسا بوتون بو سوزلری خَلخه دئیندن سورا، گفرناحوم شهرینه گلدی.^۲ بیر روملی آفسر کی یهودی ده ییلدی اؤردایدی. بو کیشیده بیر عزیز نوکر وار ایدی. بو نوکر مریض اولموشدو و آز قالمیشدی اوله.^۳ او روملی آفسر، عیسا باره سینده ائشیدنده، یهودی لار شیخ لری نینگ نئچه نفرینی، عیسا یانینا یوللادی تا اونا یالوارلار تا گله و او نوکری شفا وئر. ^۴ اوللار دا عیسا یانینا

گدیلر، عیسیا چوخ یالواردیلا و دئدیلر: «سنینگ بو لطفینگ اونا روآ دور. ° بو سبریه کی او بیزیم ملتیمیزی چوخ سئیر و بو کیشی، ائله او آدم دیر کی بیزیم عبادتگاهمیزی دؤزه تمیش.» ۱ عیسا دا اولار اینان یولا دؤشدو و اوندا کی اؤنونگ ائوینه یاخین اولدو، او آفسر اؤز یولداش لارینینک نئجه نفرینی، عیسا یانینا یوللادی تا اونا دئیئر کی: «آقا، بوندان آرتیق رُحمت چکمه. من لایق ده ییلم کی سن منیم ائویم سقفی آلتینا قیچ قویانگ. ۷ بو سبریه ده اؤزومی لایق گؤرمه دیم کی سنینگ خدمتینگه گلیم. آما سن فقط بیر کلام دی، نوکریم خوب اولور. ۸ بونونگ ایچی کی منیم اؤزوم مأمورام و بیر پارا سرباز دا اؤز آمریمده واریم و بیرینه دئییرم ”گند“، گئدیر و اویرسینه دئییرم ”گل“، گلیر و نوکریمه دئییرم فلان ایشی گؤر، او دا یئرینه ائتیشتیریر.» ۹ عیسا بونو ائشیدنده حیران قالدی و ایزینی دالی آردیندان گلن جمعیته ساری ائدی و دئدی: «سیزه دئییرم، من بیر بئله ایمانی، تارئ خلخی آراسیندا ده گؤرمه میشم.» ۱۰ یولداش لاری ائوه گئری دؤننده گؤردولر کی او نوکر صاغ دیر.

بیر دول آروادینگ اوغلو نو دئرتیمک

۱۱ بیر آز مُدُتَدَن سورا، عیسا اؤز شاگردلری اینن و بیر بویوک جمعیت اینن کی اؤنونگ یانی سورا گئدیرلردی، بیر نائین آدلی شَهره گئتدی. ۱۲ شَهر دروازه سینه یاخین اولاندا، گؤردو کی بیر اؤلوی آپاریرلار. اؤلن، بیر دول آروادینگ تک اوغلو ایدی. او شَهرینگ آداملاریندان، بیر بویوک جمعیت ده او آروادینگ یانی سورا گئدیرلردی. ۱۳ رُب عیسا او آروادی گؤزنده، اؤره کی اونا یاندی و بئلسینه دئدی: «آغلاما.» ۱۴ اوندان سورا عیسا ایلری گلدی و آلبینی تابوت اوستونه قویدو. تابوتی آپاران آداملار توردولار. عیسا دئدی: «ای جاهال، سنه دئییرم، تور آیاقی.» ۱۵ او اؤلوتوردو و دانیشماکا باشلادی. عیسا اؤنو آناسینا گئری وئردی. ۱۶ بوتون خَلخینگ جانینا قورخو دؤشدو و تارئپی حمد و ثنا ائدیئر و دئییرلردی: «بیر بویوک پیغمبر بیزیم آرامیزدا ظهور ائدمیش!» و «تارئ اؤز خَلخینگ کؤمکینه گلیمش!» ۱۷ عیسا گؤرن ایشینگ خَبری، بوتون یهودیه و او دئییر و بَرده کی ولایتلرده داغیلدی.

یحیا، عیسیا پیغام یوللایر

۱۸ یحیا شاگردلری، یحیایی بو ایشلرینگ واريسیندان خبر ائدیئر. یحیا دا ایکی نفر شاگردلریندن چاغیردی ۱۹ و اوللاری بو پیغام اینان رُب عیسا یانینا یوللادی

کی اونا دئیہ لُر: «آیا او کی گلسی سَنینگ یا بیر آیری گلننگ یولونو گۆزلہ یسیک؟»^{۲۰} او ایکی آدام دا عیسا یانینا گلدیلر و دئدیلر: «تعمید وئرن یحیا بیزی سَنینگ یانینا یوللامیش تا سَندن خبر آلاک کی، ”آیا او کی گلسی سَنینگ یا بیر آیری گلننگ یولونو گۆزلہ یسیک؟“»^{۲۱} ائله او موقع عیسا چوخ آداملاری، مریض لیگ لردن، دردلردن و شیطانلی روح لاردان شفا وئردی و چوخ کور آداملارینگ گۆزلرینی آچدی.^{۲۲} عیسا اوللارا جواب وئردی: «گئدیز و گۆردوگونز و ائشیتدیگینز زادلاری یحیا ایچی دئینیز کی کورلار گۆرورلر، آخساق لار یول گئدیرلر، جُداملی لار شفا توتیلرلر، گرلر ائشیدیرلر و اولولر دئرلیلر و یوخسول لارا خوش خبر وئرلیلر.^{۲۳} خوش او آدام حالینا کی مندن ایز بوکمه یه.»^{۲۴} یحیا ائلچی لری نینگ گئدمکیندن سورا، عیسا، یحیا باره سینده خلخ ایچی دانیشدی و دئدی: «سیز بیابانا کیمینگ گۆرمکی ایچی گئدیز؟ بیر کیشی نینگ گۆرمکی ایچی کی بیاباندا کی قَمیش له یین دیر کی یئل آسندہ هر یانا اؤینیا؟^{۲۵} پس نمنه نینگ گۆرمکی ایچی یازیا چیخدیز؟ بیر کیشی نینگ گۆرمکی ایچی کی بیر گران رخت گئیمیش؟ او آداملار کی اعیانی رختلر گئیرلر و دبدبه این زندلیگ ائدیرلر، پادشاهلار قَصرلرینده دیرلر.^{۲۶} پس نمنه نینگ گۆرمکی ایچی یازیا چیخدیز؟ بیر پیغمبر؟ بله، سیزه دئیرم کی او، پیغمبردن ده آرتیق دیر.^{۲۷} یحیا ائله او کیشی دیر کی مُقدّس یازیلی لاردا، اؤنونگ حَقینده یازیلیمیش کی:

”سندن ایلری اؤز ائلچیمی یولا سالیرام.

او سَنینگ یولونگی، سَنینگ ایچی آماده ائدهر.“

^{۲۸} سیزه دئیرم، یحیادان بویوکتَر آدام، آنادان اولمامیش؛ آما تارئ پادشاه لیبگیندا، ائنگ کوچوک آدام، اوندان بویوکتَر دیر.»^{۲۹} اوندا کی بوتون خلخ و حتی باج ییغَن لَر ده عیسا دئدیگی گپلری ائشیتدیلر، اعلام ائدیَلر کی تارئ حَق دیر چونکی یحیا آئیندن تعمید عُسلی توتوموشلاردی،^{۳۰} آما فریسی فرقه سی نینگ عالم لری و شریعت عالم لری، تارئ هَدفینی اؤزلری ایچی رد ائدیَلر چونکی قبول ائدمه میشلردی کی یحیا آئیندن تعمید توتالار.^{۳۱} و عیسا دئدی: «بو نسلینگ آداملارینی نمنه یه بَنزه دم؟ اوللار نه یه بَنزه ییرلر؟^{۳۲} اوللار میدانلاردا اوتوران اوشاق لارا بَنزه ییرلر کی، بیر ییری چاغیرلار و دئیرلر:

”بیز سیزینگ ایچی نی چالدیک، اؤینامادیز؛

سیزینگ ایچی نوحه اوخودیک، آغلامادینز!“

۳۳ چونکی تَعْمِيد وِئَرَن یَحِیا گَلْمِیْش، نَه چَوْرَه ک یَثِیْر، نَه دَه شَرَاب اِیچِیْر، دَثِیْرینِز: ”اَوْنَدَا شَیْطَانِی رُوح وَاَر.“ ۳۴ اِنْسَان اَوغَلُو کِی مَنَم، گَلْمِیْش، کِی هَم یَثِیْر و هَم دَه اِیچِیْر، دَثِیْرینِز: ”بُونَا بَاخِیْنِز، بِیْر قَاَرَنکِی و بِیْر عَرَق خُور آدَام دِیْر، بَاج یَعِغَن لَرِیْنِگ و گُناَه کَا رَلَرِیْنِگ یُولَدَا شِی دِیْر.“ ۳۵ سِیْزِیْنِگ عَمَل لَرِیْنِز ثَابِت اَثِیْر کِی سِیْزِدَه عَقْل و حِکْمَت یُوخَدُور.»

فَرِیْسِی شَمْعُون اَثِیْنِدَه

۳۶ فَرِیْسِی عَالِم لَرِیْنِگ یِیْرَسِی عِیْسَا یِی خُور کِی یِئَمک اِیچِی قُونا قَلَا دِی. عِیْسَا دَا اَو فَرِیْسِی اَثِیْنِدَه گِئْتَدِی و سُفْرَه قِیْرَا قِیْنَا اَو تُورْدُو. ۳۷ اَو شَهْرَدَه بِیْر گُناَه کَا رَلَرِیْنِگ اَثِیْنِدَه گِئْتَدِی. اَوْنَدَا کِی اَو آرُوَاد اَثِیْنِتَدِی کِی عِیْسَا اَو فَرِیْسِی اَثِیْنِدَه قُونا قِی دُور، بِیْر آغ مَرْمَر دَرْفِیْنِگ دُولُوسُو عَطْر لِی یَاغ گِئْتَدِی. ۳۸ آرُوَاد آغَلَا یَا-آغَلَا یَا عِیْسَا نِیْنِگ دَالِی آرْدِیْنِدَان، اَوْنُونِگ آ یَا قِی اِیچِیْنَه تُورْدُو. گُوز لَرِیْنِگ یَا شِی عِیْسَا قِیچ لَرِی اَو سْتُونَه تُوگَا لَادِی. اَو، سَاچَلَارِی اِیْنَان اَوْنُونِگ قِیچ لَرِیْنِی قُورُودُو، قِیچ لَرِیْنِی مَآچ اَثِی و عَطْر لِی یَاغ سُورْتَدُو. ۳۹ عِیْسَا یِی قُونا قَلَا یَان فَرِیْسِی بُونُو گُوز نِدَه، اَوْرُو اِیْنِ دَثِی: «اِگَر کِی بُو کِی شِی گَرچ کَدَن بِیْر یِغْمَبَر اِیْدِی، بِیْلَرْدِی کِی بُو آرُوَاد کِی بِنَلْسِیْنَه آل وُورُور کِیْم دِیْر و نَه یِیْنِ آرُوَاد دِیْر. بُو بِیْر گُناَه کَا رَلَرِیْنِگ دِیْر.» ۴۰ عِیْسَا اَو فَرِیْسِی دَثِی: «شَمْعُون، سَئِیْرَم سَنَه بِیْر زَاد دَثِیْم.» اَو دَا دَثِی: «بُویُور، اُسْتَاد.» ۴۱ عِیْسَا دَثِی: «بِیْر نَفْر، اِیْکِی آدَام دَان آلَا جَا قِی اِیْدِی. اَو آدَام لَرِیْنِگ بِیْر، بِنَش یُوز دِیْنَار کِی بِیْر فَحْلَه نِیْنِگ اَوْن سَکِیْز آ یِی نِیْنِگ دِسْتَمَزْدِی اِیْدِی، اَوْنَا وِئْرَه جَک اِیْدِی، اَو بِیْرَسِی دَه آلِی دِیْنَار کِی بِیْر فَحْلَه نِیْنِگ بِیْر آ یِی یَارِیْم دِسْتَمَزْدِی اِیْدِی وِئْرَه جَک اِیْدِی. ۴۲ چُونکِی اَو اِیْکِی آدَام نِیْنِگ هَئِچ بِیْر قَرَضَلَرِیْنِی گُئْرِی وِئْرَه بِیْلَمَه بِیْر لَرْدِی، اَو آلَا جَا قِی آدَام، اِیْکِی سِی نِیْنِگ قَرَضِیْنِی دَه بَاغِیْشَلَا دِی. اِیْنِدِی سَن دِی گُوز ک، اَو اِیْکِی آدَام نِیْنِگ هَانِیْسِی اَو کِی شِی یِی آرْتِیْق چُوخ سَئِیْر؟» ۴۳ شَمْعُون جُواب وِئْرْدِی: «گَمَان اَثِیْرَم اَو کِی آرْتِیْق وِئْرَه جَک اِیْدِی و بَاغِیْشَلَا نَدِی.» عِیْسَا دَثِی: «دُوز حِکْم اَثِیْنِگ.» ۴۴ اَوْنَدَان سُورَا عِیْسَا اِیْزِیْنِی اَو آرُوَادَا سَارِی اَثِی و شَمْعُونَا دَثِی: «بُو آرُوَادِی گُورُورِیْنِگ؟ مَن سَنِیْنِگ اَثِیْنِگَه گَلْدِیْم، سَن قِیچ لَرِیْمِیْنِگ یُوُومَا گِی اِیچِی سُو گِئِیْرَمَه دِیْنِگ، آ مَا بُو آرُوَاد قِیچ لَرِیْمِی گُوز لَرِیْنِگ یَا شِی اِیْنَان یُوُودُو و سَاچَلَارِی اِیْنَان دَه قُورُودُو. ۴۵ سَن مَنِیْم اِیْزِیْمِی مَآچ اَثِیْمَه دِیْنِگ، آ مَا بُو آرُوَاد، مَن اِیچِیْرِی گَلَنْدَن بَرِی،

قیچ لَرمینگ ماچ ائدمکیندن آل گوٹورمئیر. ^{۴۶} سَن مَنیم باشیما یاغ سؤرتمه دینگ آما بو آرواد قیچ لَرمیمه عَطرلی یاغ، سؤرتدو. ^{۴۷} پس سنه دئیریم کی، اؤنونگ بئله چوخ مُحَبَّتی گوړسَدیر کی اؤنونگ گناه لاری کی چوخ دور، باغیشلانمیش آما او آدام کی آز باغیشلانمیش، آز دا مُحَبَّت ائدیر. ^{۴۸} و او آروادا دئدی: «سَنینگ گناه لارینگ باغیشلانمیش.» ^{۴۹} سُفره قیراقینا اوتوران آداملار اؤز آرالاریندا دئیر لَردی: «بو کیم دیر کی حتّی گناه لاری دا باغیشلایر؟» ^{۵۰} عیسا او آروادا دئدی: «سَنینگ ایمانینگ سَنی نجات وئرمیش، سلامت گئد.»

۸

عیسا یانی سورا گئدن آروادلار

۱ اوندان سورا عیسا شَهردَن شَهره و گئندن گنده گزیردی و تارئ پادشاه لیگی نینگ خوش خَبَرینی اعلام ائدیردی. اون ایکی حواری ده اؤنونگ اینان ایدیلار، ^۲ ائله بئله ده بیر پارا آرواد کی شیطانلی روح لاردان و مَریض لیگ لَردن آزاد اولموشلاردی، عیسا یانی سورا گئدیر لَردی؛ مَریم کی اونا مَجَدَللی دئیلیردی و اوندان یئتدی شیطانلی روح یازْیا چیخمیشدی، ^۳ خوزانینگ آروادی یوآنا. خوزا هیرو دیس حاکم مُباشری ایدی. سوسن و چوخ آیری آروادلار. بو آروادلار اؤز دارالیگ لاریندان عیسا و شاگرد لری نینگ احتیاج لارینی برطرف ائدیر لَردی.

بَرزگر مَثَلی

۴ خَلخ چوخ شَهردَن عیسا گوړمکینه گنده و بیر بویوک جمعیت عیسا یانینا ییغیلنده، عیسا بیر مَثَل چَکدی و دئدی: ^۵ «بیر بَرزگر دان سَپمک ایچی یازْیا چیخدی، دانلاری سَپنده بیر پاراسی یول اوستونه تۆکولدو و آیاق آلتیندا پایمال اولدو و گوْیینگ قوش لاری اوللاری یئدیلر. ^۶ بیر پاراسی کورتورلو یئر تۆکولدو و گئیرنده، قورودو چونکی نَم یوخیدی. ^۷ دان لارینگ بیر پاراسی تیکان لار ایچینه تۆکولدو و تیکان لار دا اوللار اینان گئیردیلر و اوللاری خَفه له دیلر. ^۸ آما دان لارینگ بیر پاراسی خوب تورپاقا دؤشدو، گئیردیلر و یوز برابر ثمر ائدیلر.» عیسا اوجا سَس ایتن دئدی: «هَرگسینگ کی ائشیدن قولاق واری، ائشیدسین.»

۹ عيسانينگ شاگردلری بو مَثَلينگ مَعْنى سيني اوندان خبر آلاندا، ۱۰ عيسا دئدى: «تارئ پادشاهليگي نينگ سِرلريني انگلاماگ، سيزه وئريليميش. آما باقى خَلخ ايچي مَثَل اينن دئيلير تا،
 ”باخالار آما گورميه لر؛
 ائشيدئر آما انگلاميالار.“

۱۱ «ايندى بَرزگر مَثَلي نينگ مَعْنىسى بو دور: دان، تارئ كلامي دير. ۱۲ يول اوستونه توكولن دانلار، او آداملار ديرلار كي، تارئ كلاميني ائشيديرلر آما ابلېس گلير و كلامي اوره گلريندن قاير تا ائدميه ايمان گتيرلر و نجات توتالار. ۱۳ كوتورلو يئر توكولن دانلار، او آداملار ديرلار كي تارئ كلاميني ائشيدنده، شادليگ اينن قبول ائديرلر آما كلام اوللاردا ريشه ائدمئير. بير آز مُدت ايمان وارلاري، آما امتحان اولماگ وختي ائتيشنده، ايمانندان دوشيرلر. ۱۴ تيكانلار ايچينه توكولن دانلار، او آداملار ديرلار كي تارئ كلاميني ائشيديرلر آما زامان گچنده، نگران ليگ، دنيا مالي و زندليگينگ خوش ليگلاري، تارئ كلاميني اوللار ايچينده خفه له بير و ثمر ائدمئير. ۱۵ آما خوب تورپاقا دوشن دانلار، او آداملار ديرلار كي تارئ كلاميني ائشيديرلر و بير دوز و خوب اوره ك اينن اُونو سفت ساخلا تيرلار و صبر اينن ثمر ائديرلر.

چيراغ مَثَلي

۱۶ «هئچ كس چيراغ آليشديرمئير تا اونو درف آلتيندا كور ائده يا دا اُونو تخت آلتينا قويا. بلكي اُونو چيراغدان قويور تا ايچري گلنلر، ايشيقي گورلر. ۱۷ چونكي هئچ پنهان اولونموش زاد يوخدور كي آشكار اولمايا و هئچ باستيرميش زاد يوخدور كي آله بين اولمايا. ۱۸ پس دقت ائدينز كي نه بين ائشيديرينز، چونكي او آداما كي واري، آرتيق وئريلر، آما او آدام كي يوخو، ائله او ده كي گمان ائدير واري، آليندن آلينار.»

عيسانينگ اناسي و كاكالاري

۱۹ بو موقعده عيسانينگ اناسي و كاكالاري اُونونگ يانينا گلديلر، آما جمعيتينگ چوخ اولديگي سبرسينه، عيسايا ياخين اوللا بيلمه ديلر. ۲۰ عيسايا خبر وئرديلر كي: «آنانگ اينان كاكالارينگ ياژيدا تورموشلار و سئيرلر سنى گورلر.» ۲۱ آما عيسا جواب وئردى: «منيم انام و كاكالاريم اوللار ديرلار كي تارئ كلاميني ائشيديرلر و اونا عمل ائديرلر.»

طيفانى ياتيردماک

۲۲ بىر گۆن عيسا اۆز شاگردلرى ايتن بىر قايقا ميندى و اوللارا دئدى: «گليز درياچه نينگ او تئيينه گئدک.» اوللار دا يولا دؤشدولار. ۲۳ قايق سو ايزينده گئئنده، عيسا اوخويا دؤشودو. بىردن درياچه ده بىر سخت طيفان دؤشودو. ائله كى قايق سودان دؤليردى و اوللار خَطره دؤشموشلاردى. ۲۴ شاگردلر عيسا يانينا گئتديلر، اؤنو او يارديلار و دئديلر: «اُستاد، اُستاد، آز قالميش آرادان گئدک.» عيسا اوياندى و طيفان و موجلارينگ تلامينا نَسَر ووردو. طيفان ياتدى و آراملوق دؤشودو. ۲۵ اوندا عيسا اوللارا دئدى: «ايمانيز هاردا دير؟» اوللار تَعَجَب و قورخو اينان بىر بيره دئيرلردى: «بو كيشى كيم دير كى حَتى يئله و سويا دا فرمان وئير و اوللار دا فرمان آپاريرلار؟»

بىر شيطانلى روحا گرفتار اولان آدامينگ شفاسى

۲۶ پس اوللار جِراسيلر منطقه سينه كى جليل ولايتى نينگ قَرشيسينده ايدى گدیلر. ۲۷ عيسا قايقدن ائئنده، بىر كيشى او شَهر آداملاريندان كى شيطانلى روحلار اؤنونگ ايچينه گيرميشلردى، عيسا قَرشيسيندن چيخدى. او آدام چوخ وخت ايميش كى نه رخت گئيميشدى، نه ده اوبا دا زندليگ ائدميشدى بلكى مزار صانلوقدا زندليگ ائديردى. ۲۸ عيسايى گؤزنده بغيردى، او، عيسا قيچينه دؤشودو و اوجا سَس ايتن دئدى: «اى عيسا، مُتعال تارى نينگ اوغلو، منده نه ايشينگ وار؟ سَنه يالواريرام منه عذاب وئرمه!» ۲۹ چونكى عيسا او شَرير روحا فرمان وئرميشدى كى او كيشيدن يازيا چيخه. او شَرير روح چوخ دَفعه لَر او كيشى يى توتوموشدو. با بو حال كى خَلخ بو كيشى نينگ قيچ و قوليني غُل و زنجير ائدميشلردى و گؤزله ييرلردى، آما او هر دفعه زنجيرلرى قيريردى و او شيطانلى روح اؤنو بيابانا آپاريردى. ۳۰ عيسا اوندان خَبر آلدى: «آدينگ نه دير؟» او جواب وئردى: «قوشون،» چونكى چوخ شيطانلى روحلار اؤنونگ ايچينه گيرميشلردى. ۳۱ شيطانلى روحلار عيسايا يالوارديلار كى اوللارى جَهَنمه يوللامايا. ۳۲ او ياخين لَرده بىر بويوك دونقوز سؤروسو وار ايدى كى داغليگدا ياييليرلاردى. شيطانلى روحلار عيسايا يالوارديلار كى قؤيسون تا او دونقوزلار ايچينه گيرلر. عيسا دا اجازه وئردى. ۳۳ پس شيطانلى روحلار او كيشيدن يازيا چيخديلر و دونقوزلار ايچينه گيرديلر. او سؤرو ده يالدان اوزوقولانديلار و درياچه ايچينه تۆكولدولار و سودا بوغولدولار.

۳۴ دونقوزلارینگ چوبانلاری بونو گۆزنده قچدیلر و بو خبری شهرده و گنده داغیتدیلار. ۳۵ پس خَلخ گلدیلر یازیا گۆرلر نیجه اولموش. عیسایا ائتیشنده، گوردولر او کیشی کی شیطانلی روحلار اوندان چیخمیشلر، رخت گئیلی و عقلی باشیندا، عیسانینگ آیاقی ایجینه اوتورموش. بونو گۆز لَر قورخدولار. ۳۶ بو تفاق گۆز آداملار، خَلخ ایچی تعریف ائدیلر کی بو کیشی کی شیطانلی روحا گرفتار ایدی نه یین شفا توتوموش. ۳۷ اوندان سورا دا چراسیلر منطقه سی نینگ بوتون خَلخی عیسادان سئدیلر کی اوردان گنده بو سبریه کی اوللارینگ جانینا بیر بویوک قورخو دوشموشدو. عیسا دا قایقا میندی و دریاچه نینگ او تئینه دؤندو. ۳۸ او کیشی کی شیطانلی روحلار اوندان چیخمیشلر ایدی، عیسایا یالواردی کی عیسا اینان گنده آما عیسا اؤنو یولا سالدی و دئدی: ۳۹ «اؤز ائوینگه دؤن و او ایشی کی تارئ سنینگ ایچی گورموش، اعلام ائد.» او کیشی ده گئتدی و او شهرینگ واری یئرینده اعلام ائدی کی عیسا اؤنونگ ایچی نه ایش گورموش.

دئریلن قیز و ساغ اولان آرواد

۴۰ عیسا دؤننده خَلخ شادلیگ ایئن اؤنونگ پیشوازینا گلدیلر، چونکی واری گس عیسا یولونو گۆزله بیرلردی. ۴۱ ائله بو موقع بیر یاپروس آدلی کیشی کی عبادتگاهینگ رئیسی ایدی، عیسا یانینا گلدی، عیسا قیچینه دؤشدو و عیسایا یالواردی کی اؤنونگ ائوینه گنده، ۴۲ چونکی بیر تک قیزی کی اون ایکی یاشیندا ایدی، آز قالمیشدی اؤله.

اوندا کی عیسا یولدا ایدی، خَلخ هر یاندان اونو باسیرلردی. ۴۳ او جمعیت آراسیندا بیر آرواد وار ایدی کی اون ایکی ایل ایدی کی اوندان قان گئدیردی. آرواد واری دارالیکینی طبیب لره خرج ائدمیش ایدی تا اونو درمان ائدکر آما هئچ گس اؤنو درمان ائده بیلمه میشدی. ۴۴ بو آرواد عیسانینگ دالی آردیندان گلدی و قاباسی نینگ بالینی آلدی. ائله او آن قانی توردو. ۴۵ عیسا خبر آلدی: «کیم منه آل ووردو؟» واری گس انکار ائدیلر. بطرس دئدی: «اُستاد، جمعیت سنینگ دئیرینگه بیغلمیشلر و هر یاندان سنی باسیرلار.» ۴۶ آما عیسا دئدی: «بیری منه آل ووردو، چونکی بیلدیم کی مَندن بیر قوت چیخدی.» ۴۷ اوندا کی او آرواد بیلدی کی بئلسینی تانیمیشلار، تیریه-تیریه ایلری گلدی، عیسا قیچینه دؤشدو و واری خَلخینگ حضوروندا دئدی کی نه ایچی عیسایا آل ووردو و

نہین فوری شفا توتدو۔^{۴۸} عیسا اونا دئدی: «قیز، ایمانینگ سنی شفا وئرمیش، سلامت گئد.»^{۴۹} عیسا حلی دانیشیردی کی یایروس ائویندن بیری گلدی و دئدی: «قیزینگ اؤلدو، داها اُستادا رَحمت وئرمه.»^{۵۰} آما عیسا بونو ائشیدنده، یایروسا دئدی: «قورخما، فقط ایمان وارینگ اولسون، او خوب اولور.»^{۵۱} عیسا ائوہ گئدہ، قوئمادی هئچ کس بہغیری پَطْرُس، یوحَنَّا و یَعقوب و او قیزینگ آنا بووآسی اؤنونگ اینان ایچری گلہ.^{۵۲} واری کس قیز ایچی آغلایرلاردی و شیون ائدیئرلردی، آما عیسا دئدی: «آغلایمیز، چونکی او اؤلمہمیش، بلکی یاتمیش.»^{۵۳} اوللار عیسا پی ریشخند ائدیئر چونکی بیلیرلردی کی قیز اؤلموش.^{۵۴} آما عیسا قیزینگ آئیندن توتدو و اونا دئدی: «قیز، تور آیاقی.»^{۵۵} قیزینگ روحو گئری دؤندو و بیر آندا توردو آیاقی. عیسا اوللارا دئدی کی قیزہ خورکی وئزلر.^{۵۶} قیزینگ آنا بووآسی حیران قالمیشلاردی آما عیسا اوللاردان سئدی کی بو دؤشن تفاقی هئچ کسہ دئمہ یہ لَر.

۹

عیسا حواری لاری یولا سالیر

۱ عیسا اون ایکی شاگردینی اؤز یانینا چاغیردی و اوللارا قُدرت و اِقتدار وئردی تا واری شیطانلی روح لاری خَلخَدَن یازْیا چاخارتالار و مَریض لیگ لری شفا وئزلر.^۲ اوللاری یوللادی تا تارئ پادشاه لیگی نینگ خوش خَبَرینی اعلام ائدلر و مَریض لری شفا وئزلر.^۳ عیسا اوللارا دئدی: «یول ایچی هئچ نہ اؤزونگوز اینن گؤتورمہ ییز. نہ آل آغاجی، نہ توربا، نہ چؤرہک، نہ پیل و نہ ده اضافہ رخت.^۴ هر ائودہ کی بئلینزی یوئودولار، او شہردہ اولانانچاز اؤردا قالینز.^۵ آما اگر او آدمالار سیزی یوئودمادیلار، شہرلریندن یازْیا چیخندہ، او شہرینگ تورپاقینی قیچینزدن سلیکینز تا اوللار ضدینہ بیر شہادت اول.»^۶ پس اوللار یولا دؤشدولار و گنددن گندہ گزیرلردی و واری یئردہ تارئ پادشاه لیگی نینگ خوش خَبَرینی اعلام ائدیئرلردی و مَریض لری شفا وئریئرلردی.

۷ او گؤنلردہ ہیرودیس حاکم واری بو اولان ایشلردن خَبَر اولموشدو و سَخْت حیران ایدی و گیج اولموشدو؛ بو سَبَریہ کی بیر پارا آدم دئییرلردی کی تَعْمید وئرن یحیا اولومدن دئریلمیش.^۸ بیر پارا دئییرلردی کی اِلْیاس پیغمبر ظہور ائدمیش، بیر پارا دا دئییرلردی کی قَدیم پیغمبر لری نینگ بیرسی دئریلمیش،^۹ آما ہیرودیس حاکم دئییردی: «من اؤزوم فرمان وئردیم کی یحیا باشینی کسلر، پس

بو آدم کیم دیر کی بو گپلری اُونونگ باره سینده ائشیدیریم؟» و تلاش ائدیردی کی عیسا پی گوره.

عیسا بئش مینگ نفره، خورکی وئریر

۱۰ خواریلار گئری دؤننده، واری او ایشلری کی گورموشلردی عیسا دئدی. عیسا اوللاری گوتوردو و اوزو این بیر بیت صیدا آدلی شهره آپاردی. ۱۱ آما جماعت بوندان خبر اولاندا، اُونونگ آردی سورا یولا دؤشدولار. عیسا دا اوللاری خوش ایز این قبول ائدی و تارئ پادشاه لیگیندان اوللار اینان دانیشدی و شفایا محتاج اولان آدمالاری شفا وئردی. ۱۲ گون باتیردی کی عیسانینگ اون ایکی شاگردی اُونونگ یانینا گلدیگر و دئدی: «بو جمعیتی مُرخص ائد تا بو دئییر و برده کی گندلره و آکینلره گندلر تا سرپناه و خورکی بولالار، بو سبریه کی بورا بیر بیابان یئر دیر.» ۱۳ آما عیسا اوللارا دئدی: «سزینگ اوزونگوز اوللارا خورکی وئرینز.» شاگردلر دئدی: «بیزده بئش دانا چوره ک و ایکی دانا بالیقدان آرتیق هئچ نه یوخ. به غیری کی اوزوموز گندک و بو خلخینگ واریسی ایچی خورکی آلاک.» ۱۴ چونکی اوردای بئش مینگه یاخین، کیشی وار ایدی. عیسا اوز شاگردلرینه دئدی: «اوللاری اللی-اللی بئیله لرده اوتوردونز.» ۱۵ شاگردلر ده عیسا دئدیگی ایشی گوردولر و واری گسی اوتوردولار. ۱۶ عیسا بئش دانا چوره کی و ایکی دانا بالیقی گوتوردو، گویه باخدی و چوره ک لر و بالیق لارا برکت وئردی. اوندان سورا دا چوره ک لری تیکه له دی و شاگردلره وئردی، تا خلخ جلوسینا قویالار. ۱۷ واری گس یئدیگر و دویدولار و چوره ک لر و بالیق لار خوردالاریندان اون ایکی سبد دؤلدو.

پطرسینگ گواهیگی عیسا حَقینده

۱۸ بیر گون عیسا بیر یئرده تک دُعا ائدیردی و شاگردلری ده اوردای ایدیلار. عیسا اوللاردان خبر آلدی: «خلخ دئییرلر من کیمم؟» ۱۹ شاگردلر جواب وئردیلر: «بیر پارا دئییرلر سن تعمید وئرن یحیایانگ، بیر پارا دئییرلر کی سن الیاس پیغمبرینگ و باقی آدمالار دا دئییرلر کی قدیم پیغمبرلری نینگ بیرسی ینگ کی دئریلمیش.» ۲۰ عیسا اوللاردان خبر آلدی: «آما سیز نه دئییرینز؟ سیز دئییرینز من کیمم؟» پطرس جواب وئردی: «سن تارئ نینگ وعده وئردیگی مسیحی ینگ.»

۲۱ عیسا اوللارا قَدغن ائدی و فرمان وئردی کی بو گپی هئچ کسه دئمیگر ۲۲ و

دئدی: «انسان اوغلو کی منم چوخ سخت عذابلار چکھسی و شیخ لَر، باش کهن لَر کی مَعبد عالِم لَری دیر لَر و تورات معلّم لَری ظرفیندن رَد اولوناسی، اؤنو اؤلدوره سی لَر و او اؤچونجو گؤنده، دئریله سی.»^{۲۳} اوندان سورا عیسا واری گسه دئدی: «هَرگس کی سئیر منیم یولومو گنده، اؤز جانیندان آل چکسین، هر گؤن اؤز صلیبینی گؤتورسین و منیم آر دیم سورا گل سین.»^{۲۴} بو سَبریه کی هر گس کی سئیه اؤز جانینی ساخلایا، اؤنو آلدن وئره ر آما هر گس کی منیم خاطریمه اؤز جانیندان گچه، اؤنو قورتارار.^{۲۵} آدام ایچی نه فایده واری کی، واری دنیای آله گتیره، آما اؤز جانینی آلدن وئره یا دا اونا ضرر وورا.^{۲۶} بو سَبریه کی هر گس کی مَندن و منیم سؤز لَری مَندَن عاری اولا، انسان اوغلو دا او زامان کی اؤز شوکتی ایئن و بوو آسی شوکتی ایئن و مُقدّس فرشته لَری ایئن گله، او آدامدان عاری اولور.^{۲۷} گرچکینی سیزه دئیریم، نچه آدام بوردا تورموشلار کی، تا تارئ پادشاه لیگینی گؤر مه یَلَر، اؤلمه زَلَر.»

عیسا ظاهری نینگ دهیشیلیمکی

^{۲۸} سَکیز گؤن بو گپ لَردن سورا عیسا، پَطْرُس، یوحنا و یعقوبو گؤتوردو و داغا گئتدی تا دُعا ائده. ^{۲۹} ائله او موقع کی دُعا ائدیردی، ایزی دهیشیلدی و رختلری آغ آباغی اولدو.^{۳۰} و ایکی کیشی عیسا اینان دانیشیرلار ایدی. او ایکی کیشی موسای پیغمبر و ایلیاس پیغمبر ایدی لَر.^{۳۱} اوللار شوکت ایچینده، ظاهر اولدولار و عیسانینگ بو دنیادان گئدمکی بارسینده، کی ائله او تئزلیگده اورشلیم شَهرینده اولوناسیدی، دانیشیرلاردی.^{۳۲} ائله او موقع پَطْرُس اینان یانیندا کی لارینگ گؤز لَرینی اوخو با سمیشدی آما اوخولاری قاچاندا عیسانینگ شوکتینی و اؤنونگ اینان توران کیشی لَری گؤردولَر.^{۳۳} ائله او موقع کی او ایکی کیشی عیسا یانیندان آیریلیرلاردی، پَطْرُس عیسیا دئدی: «اُستاد، نه خوب اولدو کی بیز بوردا یاک! قوی تا بوردا اؤچ سایبان ووراک، بیرسی سَنینگ ایچی، بیرسی موسا ایچی، بیرسی ده ایلیاس پیغمبرینگ اولسون.» آما پَطْرُس بو گپی بیلمزلیگ اوستوندن چالدى.^{۳۴} حلی گپی توکنمه میشدی کی بیر بولوت گلدی و اوللار اوستونه کؤلگه آندی. اوللار بولوت ایچینه گئندنه، شاگرد لَر چوخ قورخدولار.^{۳۵} بولوت دان بیر سَس گلدی کی دئیردی: «بو منیم اوغلوم دور، منیم سَجدیگیم؛ اؤنونگ سؤزونه قولاق آسینز.»^{۳۶} او سَس توکننده، اوللار عیسیا تک گؤردولَر. او اؤچ شاگرد هرنه یی کی گؤرموشلَر ایدی، او گؤنلرده اؤز

یانلاریندا ساخلادیلار و هنج گسه دئمه دیلر.

شیطانی روحا گرفتار اولان اوغلونگ شفاسی

۳۷ او گونونگ صاباسی داغدان آشاغی گکنده، بیر بویوک جمعیت عیسا پیشوازینا گئتدیلر. ۳۸ بیردن بیر کیشی جمعیت ایچیندن اوجا سس ایئن دئی: «أستاذ، سنه یالواریرام کی منیم اوغوم حالینا بیر گوشا نظر ائدینگ، من ائله بو بیر اوشاقی واریم. ۳۹ بیر شیطانی روح اوغومو توتیر و او بیردن بغيرماگا باشلاییر، غش ائدیر و آغیزیندان کف گئدیر، او شیطانی روح اؤنو قوتدن آتیر و چوخ سخت اؤنو ویل ائدیر. ۴۰ سنینگ شاگردلرینگه یالواردیم کی او روحو اؤنونگ ایچیندن چاخارتالار، اما باشارمادیلار.» ۴۱ عیسا جواب وئردی: «ای ایمان سیز و ناخلف نسل! هاجانانچاز سیزینگ ایئن اولام و سیزی تحمّل ائدم؟ اوغلونگو بورا گتیر.» ۴۲ اوغول عیسا یانینا گکنده، شیطانی روح اؤنو یئره ووردو و اؤنو چابالاماگا آتدی. اما عیسا او شریر روحا تشر ووردو و اوغلو شفا وئردی و اؤنو بووآسینا گئری وئردی. ۴۳ واری خلیخ تارئنینگ عظمتیندن مات قالدیلار. ائله بو حالدا کی خلیخ عیسانینگ واری ایشلریندن حیران قالمیشلاردی، عیسا اؤز شاگردلرینه دئی: ۴۴ «بو سؤزلریم قولاقینزدا اولسون: بو تئزلیگده انسان اوغلو آدمالار آلینه وئریلر.» ۴۵ اما اوللار حالی لاری اولمادی کی عیسا نه دئیر و بو گپینگ معنی سی اوللاردان پنهان ائدی تا اؤنو آنگلامیالار. قورخیرلاردی ده کی بو گپینگ باره سینده عیسادان خبر آلالار.

بویوک اولماگ نه منه ده دیر؟

۴۶ شاگردلر آراسیندا بیر گپ اولدو کی کیم واری گسدن بویوکتر دیر. ۴۷ عیسا کی اوللارینگ فکرلریندن آگاه ایدی، بیر اوشاقی گؤتوردو و اؤز یانینا اوتورتدو ۴۸ و اوللارا دئی: «هر گس بو اوشاقی منیم ادیما قبول ائده، منی قبول ائدیر، و هر گس ده کی منی قبول ائده، منی یوللایانی قبول ائدیر. چونکی سیزینگ آراینزدا بویوک، او آدم دیر کی واری گسدن کوچوک دیر.» ۴۹ یوحنا دئی: «أستاذ، بیز بیر کیشی پی گؤردوک کی سنینگ آدینگدا، شیطانی روحلاری یازیا چاخارتیردی اما چونکی بیزدن ده ییلدی، تلاش ائدیک قویمایاک بو ایشی گوره.» ۵۰ عیسا اونا دئی: «اؤنونگ جلوسینی توتمایز، بو سبریه کی هر گس سیزینگ ضدینزه اولمایا، سیزینگ ایئن دیر.»

سامِرہ دہ، بیر گندینگ خَلْجی، عیسا بی قبول ائدمئیرلر

^{۵۱} اوند ا کی عیسانینگ گؤیه گئدمکی وختی یاخین اولیردی، تَصمیم توتدو کی اورشلیم شہرینہ گئدہ ^{۵۲} و اؤزوندن ایلری، ائلچی لر یوللادی. اوللار یولا دؤشدولار و سامِرہ منطقہ سی نینگ بیر گندینہ گئتدی لر تا عیسا ایچی تدارک گؤزلر. ^{۵۳} آما او گندینگ آداملاری اونو قبول ائدمہ دیلر، بو سبرہ کی آلہین ایدی کی او، اورشلیم شہرینہ ساری گئدیر. ^{۵۴} عیسانینگ شاگردلری یعقوب و یوحنا، بو جریانی گؤزندہ، دئدی لر: «آقا، سنیرینگ دئیہ ک گؤیدن اوت یاغا و بوللارینگ واریسینی نابود ائدہ؟» ^{۵۵} آما عیسا بؤکولدو و اوللاری ہیلہ دی و دئدی: «سبز بیلئمیرینز ہانی روح دانائیز ^{۵۶} چونکی انسان اوغلو گلمہ میس تا خلخینگ جانینی آلا، بلکی گلیمیش تا اوللاری نجات وئرہ.» و اوللار بیر آیری گندہ گئتدی لر.

عیسا آردی سورا گئدمکینگ بہاسی

^{۵۷} یولدا گئندہ بیر کیشی عیسا یا دئدی: «ہر یئرہ کی گئدینگ، من سنینگ آردینگ سورا گلرم.» ^{۵۸} عیسا اونا دئدی: «تیلکی لر ایچی دلیگ وار و گؤیینگ قوش لاری ایچی دہ یووا وار، آما من کی انسان اوغلو یام، ہنچ باش دایاماک یئری دہ یوخوم.» ^{۵۹} عیسا بیر آیری آداما دئدی: «منیم آردیم سورا گل.» آما او جواب وئردی: «آقا، قوی تا گئدم، بووام اؤلندہ اؤنو تورپاقا تاپشیرام دا اوندان سورا گلرم.» ^{۶۰} عیسا او آداما دئدی: «قوی تا اؤلور، اؤز اؤلورینی تاپشیرالار، سن گند و تارئ پادشاہلیگی نینگ خوش خبرینی واری یئردہ اعلام ائد.» ^{۶۱} بیر آیری آدام دئدی: «آقا، من سنینگ آردینگ سورا گلرم، آما قوی تا اول گئدم و اوبامینگ آدمی اینان خدا فضلینگ ائدم.» ^{۶۲} عیسا اونا دئدی: «او آدام کی یئری خیش ائدمکہ باشلا ییر و بؤکولور دالی آردینا باخیر، تارئ پادشاہلیگینا یاراشماز.»

۱۰

عیسا یئدمیش نفر شاگردی یوللا ییر

^۱ بوندان سورا، رب عیسا یئدمیش نفر داہا شاگردلردن سجدی و اوللاری ایکی-ایکی او شہرلرہ و یئرلرہ کی اؤزو سئیردی گندہ، یوللادی. ^۲ اوللارا دئدی: «محصول چوخ دور آما فحلہ آز، پس محصول آیہ سینہ یالوارینز تا محصول

یغمگ ایچی، فحلہ یوللایا. ^۳ گئدینز! من سیزی قوزولار لہین، قوردلار آراسینا یوللایرام. ^۴ اؤزونگوز اینن نہ پیل کِسہسی گؤتورونز، نہ توربا، نہ ده آباق قابی. یولدا سالام ائدمک ایچی وخت تَلَف ائدمہینز. ^۵ ہر ائوہ کی گئدیرینز، اول دئیینز: ”بو ائودہ صلح و سلامت لیگ اولسون.“ ^۶ اگر کی اؤردا بیر صلح و سلامت لیگ سئین آدام اول، سیزینگ سالامینز اؤنونگ اوستونده قالار آما اگر اولمایا، اؤزونگوزہ دؤنر. ^۷ ائلہ او ائودہ قالینز و ہرنہ کی بئلیزہ وئیرلر، یئیینز و ایچینز، چونکی فحلہ نینگ مُزدی اؤنونگ حَقّی دیر. ائودن ائوہ گزمہینز. ^۸ ہر وخت بیر شہرہ گئتدینز و بئلیزنی یوئودولار، ہرنہ کی جلوینزا قؤیدولار، یئیینز. ^۹ اؤرانینگ مریض آداملارینی شفا وئیریز و اوللارا دئیینز: ”تاری پادشاہلیگی سیزہ یاخین اولموش.“ ^{۱۰} ہر وخت بیر شہرہ گئتدینز آما بئلیزنی یوئودمادیلار، او شہرینگ کوچہ لری ایچینہ گئدینز و دئیینز: ^{۱۱} ”حتّی شہرینزدن قیچیمیز اوستونہ اوتوران تورپاقی ده ضدینزہ سیلکیرک، آما بونو بیلینز کی تاری پادشاہلیگی سیزہ یاخین اولموش.“ ^{۱۲} سیزہ دئیریم کی قیامت گؤنوندہ، جزا تحمّلی سُدوم شہری ایچی آسانتر اولورتا او شہر ایچی.»

وای توبہ ائدمین شہرلر حالینا

^{۱۳} عیسا دئدی: «وای سنینگ حالینگا، ای خورزین شہری! وای سنینگ حالینگا، ای بیت صیدا شہری! بو سبریہ کی سیزینگ ایچینزدہ ائدیلن قُدرتلی ایشلر، صور و صیدون شہرلریندہ ائدیلسیدی، چوخ وخت بوندان ایلری، اؤرانینگ خلخی، پالاس گئییلی و کؤلہ اوتورولو، توبہ ائدہرلردی. ^{۱۴} آما قیامت گؤنوندہ، جزا تحمّلی، صور و صیدون شہرلری ایچی آسانتر اولورتا سیزینگ ایچی. ^{۱۵} و سن ای گفرناحوم شہری، سن کی سئیردینگ باش گؤیہ ائتیشتیرینگ، اؤلور دیاری ناجاز آشاغی چکیلیرینگ. ^{۱۶} «سیزہ قولاق آسان، منہ قولاق آسیر، سیزی قبول ائدمہین، منی قبول ائدمئیر و منی قبول ائدمہین، منی یوللایانی قبول ائدمئیر.»

یئدمیش نفرینگ گئری دؤنمگی

^{۱۷} او یئدمیش نفر، خوش و حُرّم گئری دؤندولر و دئدیلر: «آقا، سنینگ آدینگی دئمک ایئن حتّی شیطانلی روحلار دا بیزدن اطاعت ائدیرلردی.» ^{۱۸} عیسا اوللارا دئدی: «من گوردوم کی شیطان نہیین ایلدیریم لہین گؤیدن دؤشدو. ^{۱۹} من سیزہ قُدرت وئرمیشم تا ایلانلاری، عَقرب لری و بوتون دوشمن قوتینی

آیاق آلتینا قویاینز و هنج چنه سیزه ضرر وورا بیلَمْز. ۲۰ آما بوندان کی شیطانلی روح لار سیزدن اطاعت ائدیرلر شاد اولماینز، بلکی بوندان شاد اولینز کی سیزینگ آدینز گؤیده یازیلیمیش.»

عیسا مُقدّس روحدا شادلیگ ائدیر

۲۱ ائله او موقع مُقدّس روح عیسیا بیر بویوک شادلیگ وئردی و عیسا دئدی: «ای بووا، ای یئر اینن گؤی رَبّی، سنی شکر ائدیم کی بوللاری عقلی لردن و بیلن لردن پناه ائدینگ و اوللارا کی اوشاق لهیین ساده دیرلر، آشکار ائدینگ. بله، ای بووا، سنینگ سنئدیگینگ بئله ایدی. ۲۲ منیم گؤیده کی بووام واری زادی منیم اختیاریما قؤیموش. بووآدان آیری هنج گس اوغلو تانیمیر، اوغول دان آیری دا، هنج گس بووآپی تانیمیر به غیری او آداملار کی اوغول سئیه بووآپی اوللارا تانیتدیرا.»

۲۳ اوندان سورا عیسا ایزی نی اؤز شاگردلرینه ساری ائدی و اؤز آرالاریندا اوللارا دئدی: «خوش او گؤزلر حالینا کی سیز گؤزن زادلاری، گؤرورلر. ۲۴ چونکی سیزه دئیریم، کی چوخ پیغمبرلر و پادشاهلار آرزو چکیرلردی کی سیز گؤزن زادلاری گؤزلر، آما گؤرمه دیرلر و سیز ائشیدن زادلاری ائشیدلر آما ائشیدمه دیرلر.»

خوب سامره لی نینگ مثلی

۲۵ بیر گؤن شریعت عالم لری نینگ بیرسی توردو آیاقی و عیسا پی امتحان ائدمک ایچی اوندان خبر آلدی: «اُستاد، نیجه ائدم تا ابدی زندلیگی میراث آپارام؟» ۲۶ عیسا اونا دئدی: «توراتدا نه یازیلیمیش؟ اوندان نه انگیرانگ؟» ۲۷ او عالم جواب وئردی: «رَب تارینگی، بوتون اؤره کینگ اینن، بوتون جانینگ اینان، بوتون قوتینگ اینن و بوتون فکرینگ اینن چوخ سئه؛» و «قونشونگو ده اؤزونگ لهیین چوخ سئه.» ۲۸ عیسا اونا دئدی: «دؤز جواب وئردینگ. بو ایشی گؤر کی زندلیگینگ اولور.»

۲۹ آما او، بونونگ ایچی کی عیسیا گؤرسده کی بیر بی غرض آدم دیر، عیسیا دئدی: «منیم قونشوم کیم دیر؟» ۳۰ عیسا دا بئله جواب وئردی: «بیر کیشی اورشلیم شهریندن، آریحا شهرینه گئدیردی کی یولدا گدیگ باغلایانلار آینه دؤشدو. گدیگ باغلایانلار او کیشی پی لیت ائدیلر، کتک ووردولار و یاری جان، اؤنو آتدی لار یول قیراقینا و گئتدیلر. ۳۱ تفاق دان بیر کاهن کی معبد عالمی ایدی او یولدان گچیردی، آما او آدمی گؤزنده، یولونگ او تئیندن گئتدی. ۳۲ بیر

لاوی ده کی مَعْبَدینِگِ خادمی ایدی اؤرا ائتیشدی و اؤنو گۆزنده، یولونگ او تئییندن گئتدی. ^{۳۳} آما اوندان سورا، بیر سامرهلی مسافر اؤرا ائتیشدی و اؤنو گۆزنده، اؤره کی اونا یاندی. ^{۳۴} اؤنونگ یانینا گئتدی، یارالارینی شراب اینان یوودو، یاغ سؤرتدو و باغلادی. اوندان سورا دا اؤنو گؤتوردو، اؤز اَشْکینه میندیردی و بیر کاروانسرایا آپاردی و اؤردا اونا آیه چیخدی. ^{۳۵} او گؤنونگ صاباسی ایکی دینار چاخارتدی کاروانسراینینگ آیه سینه وئردی و دئدی: ”بو آداما آیه چیخ و اؤنو گۆزله، اگر کی اؤنونگ حَرَجی بوندان آرتیق اولدو، گئری بؤکولنده سنه وئرهم.“ ^{۳۶} ایندی سَنینگ نظرینگه او اؤچ کیشی نینگ هانیسی او گدیگ باغلیانلار آیینه دؤشن آدامینگ قونشوسو ایدی؟“ ^{۳۷} او عالم جواب وئردی: «او آدام کی اونا رَحْم ائدی.» عیسا دا اونا دئدی: «سن ده گئد و اؤنونگ لهیین رووآل ائد.»

مریم و مارتا ائوینده

^{۳۸} یولدا گئندنه، عیسا بیر کنده گئتدی، اؤردا بیر مارتا آدلی آرواد ایدی کی عیساپی اؤز ائوینه قوناقلادی. ^{۳۹} او آرواد بیر باجی واریدی کی آدی مریم ایدی. مریم عیسانینگ آیاقی ایجینه اوتورموشدو و قولاقی عیسا سؤزلرینده ایدی. ^{۴۰} آما مارتا کی چوخ ایشلر اینْ مشغول ایدی، عیسا یانینا گلدی و دئدی: «آقا، هئچ سنینگ ایچی اهمیت یوخو کی باجیم منی ویل ائدمیش تا قوناقلاردان تک پذیرالیگ ائدم؟ اونا دئ تا گلگ منه کؤمک ائده.» ^{۴۱} آما رب عیسا جواب وئردی: «مارتا، مارتا، سن چوخ زادلار ایچی نگرانانگ و ناراحت لیگ ائدیرینگ. ^{۴۲} آما فقط بیر زاد لازم دیر؛ مریم او خوب ایشی سَجمیش، کی اوندان آیینماز.»

۱۱

رَبِّینِگِ دُعاسی

^۱ بیر گؤن عیسا بیر یئرده دُعا ائدیردی. دُعاسی توگننده، شاگردلرینگ بیرسی اونا دئدی: «آقا، ائله او طور کی یحیا اؤز شاگردلرینه دُعا ائدمک اؤرگندی، سن ده بیزه دُعا ائدمک اؤرگد.» ^۲ عیسا اوللارا دئدی: «دُعا ائندنه دئیینز:

”ای بووآ، سَنینگ آدینگ مُقَدَّس اولسون،

سَنینگ پادشاه لیگینگ گل سین.

^۳ گؤنده وئردیگینگ چؤره کیمیزی، هر گؤن بیزه وئر

۴ و بیزیم گناہ لاریمیزی باغیشلا،
 چونکی بیز ده او آداملاری کی بیزه مدیون دیرلار، باغیشلا بیراک
 و بیزی امتحانا چکمه.“»

۵ اوللارا دئدی: «سزینگ هانی بیرینزده بیر یولداش وار کی اؤنونگ یولداشی
 یاری گئجه اؤنونگ یانینا گئدیر و دئییر: ”یولداش، اؤچ دانا چؤرهک منه قرض
 وئر. ۱ چونکی منیم بیر یولداشیم، یولدان اثتیشمیش و هئچنه یوخوم کی
 اؤنونگ جلوسینا قویام.“ ۷ او دا ایچریدن جواب وئر: ”منی عاجز ائدمه؛ در
 باغلی دیر و من این اوشاق لاریم یئریمیز ایچینده یاتمیشاک. داها تورا بیلیمیرم
 آیاقی تا سنه بیر زاد وئرم.“ ۸ سیزه دئییرم کی اگر یولداش لیگ اوستوندن تورمیا
 آیاقی و اونا بیر زاد وئرمیه ده، او دری چالانینگ سیمج لیگی اؤنو مجبور ائدهر تا
 یئریندن تورا آیاقی و یولداشی سندیگی بی بئلسینه وئر. ۹ پس سیزه دئییرم، سنیز
 کی بئلینزه وئرلیر، گزینز کی بولاراینز، چالینز کی در سیزه آچیلار. ۱۰ چونکی هر
 کس کی سنیه، اله گتیرر و هر کس کی گزه، بولار و هر کس ده کی چالا، در اونا
 آچیلار. ۱۱ هانی بووا دیر کی اوغلو اوندان بالیق سنئنده، بالیق یئرینه اؤنونگ
 آلی ایچینه ایلان قویا؟ ۱۲ یا دا اوندان یومورتا سنئنده، اؤنونگ آلی ایچینه
 عقرب قویا؟ ۱۳ پس اگر سیزلر کی شریزینز، بیلیرینز کی نه رقم اولدلارینزا خوب
 زادلار وئرسینز، ناغاد آرتیق گوئیده کی بوواینز، اوندان سنئینلره، مقدس روحو
 وئرەر!»

عیسا و بعلزبول

۱۴ عیسا بیر گنگ شیطانلی روحی، بیر آدامدان یازیا چاخارتیردی. شیطانلی
 روح چیخندن سورا، او گنگ کیشی دانیشماکا باشلادی و خلخ حیران قالدیلار.
 ۱۵ اما بیر پارا آداملار دئدیلر: «عیسا، شیطانلی روح لاری، بعلزبول کؤمکینه کی
 شیطانلی روح لارینگ بویوکی دیر، یازیا چاخارتیر.» ۱۶ باقی آداملار عیسای
 امتحان ائدمک ایچی عیسادان سندیلر کی بیر آسمانلی نیشانا اوللارا گؤرسده.
 ۱۷ اما عیسا کی اوللارینگ فکرلریندن آگاه ایدی اوللارا دئدی: «هر پادشاه لیگ
 کی اؤز ضدینه بئيله بئيله اول، ویرانا اولور و او اوبا کی ایچینده ایکی بئيله لیگ
 دؤشه، نابود اولور. ۱۸ اگر کی شیطان اؤز ضدینه آیریلیق سالا، پس اؤنونگ
 پادشاه لیگی نه بین قالابلر؟ چونکی سیز دئییرینز کی من بعلزبول کؤمکینه
 شیطانلی روح لاری یازیا چاخارتیرام. ۱۹ اگر کی من بعلزبول کؤمکینه شیطانلی

روح لاری یازیا چاخارتیرام، سیزینگ اؤز شاگردلرینز نهیین اوللاری یازیا چاخارتیرلار؟ اؤز شاگردلرینز سیزینگ جوابینزی وئرهلر. ۲۰ آما اگر من تارئ قدرتی ایئن شیطانی روح لاری یازیا چاخارتیرام، پس بونو بیلینز کی تارئ پادشاهلیگی سیزه گلیمیش. ۲۱ اوندا کی بیر گوچلو آدام کی باشدان آیاقا مُسَلح دیر، اؤز قلعہ سینی گوزله بیر، اؤنونگ مالی آمن و آمان قالیر. ۲۲ آما اوندا کی بیر اوندان گوچلی تر اونا حمله ائده، اؤنو آیاقدان سالار، اؤنونگ آسلحه لرینی کی توگلی اوللاردا دیر بئلسیندن آلا و اؤنونگ دارالیگینی چاپار. ۲۳ هر گس کی منیم ایئن اولمایا، منیم ضدیمه دیر و هر گس کی منیم ایئن، آداملاری تارئ یولونا بیغمیه، اوللاری داغیدیر.

شَریر روحینگ گئری دؤنمگی

۲۴ «بیر شَریر روح بیر آدامدان یازیا چیخنده، قورّو بیابان لاردا ویل اولیر تا بیر استراحت یئری بولا و اؤزونه بیر یئر بولمایاندا، دئییر: "ائله او ائویمه کی اوندان یازیا چیخدیم، گئری دؤنه زم." ۲۵ گئری گلدیگی وختده، او ائوی سؤپورولو و بیغیلی گؤرور. ۲۶ پس گئدیر و یئندی دانا اؤزوندن شَریرتر روح اینان گئری دؤنیر و اوللار اؤردا یئر توتیرلار. او آدامینگ آخور عاقبتی ایلرتیندن دا بدتر اولیر.» ۲۷ اوندا کی عیسا دانیشیردی، بیر آرواد جمعیت اورتاسیندان اوجا سس ایئن دئدی: «خوش او آنا حالینا کی سنی دوغدو و آمزیردی.» ۲۸ آما عیسا دئدی: «خوش او آداملار حالینا کی تارئ کلامینی ائشیدیرلر و اونا عمل ائدیرلر.»

یونس پیغمبر نیشاناسی

۲۹ اوندا کی جماعت عیسا دئییرینه بیغیلمیشلر ایدی، عیسا گپی نینگ قالیقینی بئله چالدى، دئدی: «بو نسل، ناغاد شَریر نسل دیر! اوللار نیشانا سئیرلر، آما اوللارا هئچ نیشانا وئرلیمز، به غیری یونس پیغمبر نیشاناسی. ۳۰ چونکی ائله او طور کی یونس پیغمبر، نینوا شَهری نینگ خَلخی ایچی بیر نیشانا ایدی، انسان اوغلو دا بو نسل ایچی بیر نیشانا اولور. ۳۱ قیامت گؤنونده، جنوب ملکه سی بو زامانانینگ شَریر خَلخی ایئن دتْیلر و اوللاری محکوم ائده، چونکی او، دنیانینگ او باشیندان گلدی تا سلیمان پادشاه حکمتینی ائشیده، و ایندی باخینز، بوردا اولان، سلیمانان بویوکت دیر. ۳۲ قیامت گؤنونده نینوا شَهری نینگ خَلخی بو زامانانینگ شَریر خَلخی ایئن دتْیلر و اوللاری محکوم ائده لر، چونکی نینوا خَلخی، یونس پیغمبرینگ سؤزلرینی ائشیدنده توبه ائدیرلر،

و ایندی باخینز، بوردا اولان، یونس دان بویوکت دیر.

بدنینگ چیراغی

۳۳ «هئج کس چیراغ آلیشدیرمئیر تا اؤنونگ اوستونو اؤرته یا دا اؤنو بیر پایلا آلتینا قویا، بلکی اؤنو چیراغدانا قویور تا ایجری گلنر، ایشیقی گؤزر. ۳۴ بدنینگ چیراغی، گؤزونگ دیر. گؤزونگ ساغ اولاندا، بوتون وجودینگ ایشیقدن دؤلو اولور، آما گؤزونگ پئس اولاندا، بوتون وجودینگ قرنگی لیگدن دؤلو اولور. ۳۵ پس هوشکار اول تا ائدمیه کی ایچینگده کی ایشیق، قرنگی لیگ اول. ۳۶ اگر کی سنینگ بوتون وجودینگ ایشیقدن دؤلو اولسا و هئج یئری قرنگی اولماسا، وجودینگ ائله ایشیق اولور کی انگار بیر چیراغ، ایشیقینی سنه چالیر.»

وای حالینزا فریسی لر و تورات معلّم لری

۳۷ عیسا اؤز گپینی تۆکندنه، بیر عالم فریسی فرقه سیندن، عیسا پی خورکی یئمک ایچی، اؤز ائوینه قوناقلادی. عیسا دا ایجری گئتدی و سفره قیراقینا اوتوردو. ۳۸ او فریسی مات قالمیش ایدی کی عیسا یهودی لار رسمینه گوره، خورکی یئمکدن ایلری آل لربنی یوومادی. ۳۹ آما رب عیسا اونا دئدی: «سبز فریسی لر پایلا بشقابینگ یازیبینی آریدیراینز، آما اؤز ایچینز، طمع دن و پیس لیگدن دؤلو دور. ۴۰ ای نافهم لر، بئیه یازی پی یاراتان، ایجری پی ده یاراتمامیش؟ ۴۱ پس درف ایچینده کی لردن صدقه وئریز، او زامان واری زاد بئلیزه آری اولور.»

۴۲ «آما وای سیزینگ حالینزا ای فریسی فرقه سی نینگ عالم لری! سبز توراتینگ اوندا-بیر وئرمک حکمینی، حتی نعان، صدف اوتو و بوتون اوتلار ایچی دا یئرینه ائتیردیرینز، آما عدالتده و تارئی مُحبتینده کوتاهلیگ ائدیرینز. واجب دیر کی، اوندا-بیر وئرمک حکمینی یئرینه ائتیردینز و عدالتده و تارئی نینگ مُحبتینده ده کوتاهلیگ ائدمئینز. ۴۳ وای سیزینگ حالینزا ای فریسی فرقه سی نینگ عالم لری! سبز چوخ سئیرینز کی عبادتگاه لاردا باشندان اوتوراینز و بازارلاردا خَلخ سیزه سلام ائدئر. ۴۴ وای سیزینگ حالینزا، سبز او گورلار له ییینیز کی آله یین ده ییللر و خَلخ ده بیلمه میش و تانیمامیش، اوللار اوستونده یول گئدیرلر.»

۴۵ شریعت عالم لری نینگ بیرسی عیسا یا جواب وئردی و دئدی: «أستاذ، سن بو گپلرینگ دئمکی ایتن بیزه ده إهانت ائدیرینگ.» ۴۶ عیسا دئدی: «وای

سزینگ حالینزا ای شریعت عالم لری، سیز خَلخ چینینہ آغیر آغیر ایکر ایکلہ ییرینز. او ایکر کی آغیرلیقی آداملارینگ بئلینی آگیر. أما اؤزونگوز بیر بورماق دا او ایکرہ وورمئیراینز. ^{۴۷} وای سزینگ حالینزا! سیز پیغمبرلر مزارلارینی دؤرتیرینز. ائله او پیغمبرلر کی سزینگ اؤز جدلرینز اوللاری اؤلدوردولر. ^{۴۸} بئله سیز جدلرینز ایشی نینگ شاهدهی بینز و اوللارینگ عمل لرینی تصدیق ائدیرینز، چونکی اوللار پیغمبرلری اؤلدوردولر و سیز، اوللارا مزار دوزہ دیرینز. ^{۴۹} بونونگ ایچی دیر کی تارئنینگ حکمتی دئدی: ”بوللار ایچی پیغمبر و رسول یوللایارام، بیر پاراسینی اؤلدورزلر، بیر پاراسینا دا جفا ائدهرلر.“ ^{۵۰} دنیانینگ بنا بُنیادی قؤیولاندان بری، واری پیغمبرلرینگ تۆکولن قانی، بو نسلینگ بونوندا اولور، ^{۵۱} هابیل قانیندان توموش، زکریا قانینانچاز کی قوربانگاه و معبدینگ مُقدّس یئری آراسیندا تۆکولدو. بئله، سیزہ دئییرم کی بو زامانانینگ خَلخی بوللارینگ واریسی نینگ حسابینی گئری وئره سیلر. ^{۵۲} وای سزینگ حالینزا ای شریعت عالم لری! سیز معرفت ذری نینگ کلیدی گؤتورموشینز، نه اؤزونگوز ایچری گلیرینز، نه ده قؤیوراینز اوللار کی سئرلر، ایچری گلر.»

^{۵۳} اوندا کی عیسا اؤردان چیخدی یازیا، تورات معلّم لری و فریسی فرقه سی نینگ عالم لری غَضَب ایئن عیسا دئییرینه ییغیلدیلر و اؤنو تحریک ائدمک ایچی، اوندان چوخ زادلار خَبر آلدیلار ^{۵۴} و گؤزله ییرلر ایدی تا اؤنونگ گپ لری ایچیندن بیر زاد بولالار و اونو گیره سالالار.

۱۲

ایکی ایزلی لیگدن ایراق تورماک

^۱ بو موقع نئجه مینگ آدم بیر یئرہ ائله ییغیلمیشلردی کی چوخلیگدان بیر بیری ایخلئیرلردی. عیسا اوللاردان ایلری، اول اؤز شاگردلری ایئن دانیشدی و دئدی: «اؤزونگوزو فریسی فرقه سی نینگ عالم لری خَمیر مایاسیندان کی ایکی ایزلی لیگ دیر، ایراق ساخلائینز. ^۲ هئچ اؤرتولو زاد یوخدور کی آچیلما و هئچ پناه اولونموش زاد یوخدور کی آله یین اولمایا. ^۳ پس او زاد کی قَرَنگی لیگده دئمیشینز، ایشیقده ائشیدیلر و او زاد کی باغلی دَرلرینگ آردیندا بیر بیر قولاقینا پیچ و کور ائدمیشینز، پُشت باملاردان اوجا سَس ایئن اعلام اولور.

^۴ «ای یولداش لاریم، سیزہ دئییرم، اوللاردان کی بدنی اؤلدوریرلر و بوندان آرتیق آل لریندن هئچ ایش گلمئیر، قورخماینز. ^۵ سیزی هوشکار ائدیرم کی کیمدن

قورخاسینز، اوندان قورخاسینز کی بدنی اؤلدورمکدن سورا، اِقتدار واری کی جهنمه آنا. بله، سیزه دئییرم کی اوندان قورخاسینز! ^۶ بئیه بئش دانا سیرچه قوشینگ قیمتی ایکی قره پولدن آرتیق دیر؟ آما گئنه ده اوللارینگ هئج بیرسی تارئ یانیندا یاددان چیخمه میشلر. ^۷ حتی سیزینگ باشینز تیکی تک تک سایلمیش، هئج قورخماینز؛ سیزینگ آرزشینز بیر هرزه قوشدان آرتیق دیر!

^۸ «سیزه دئییرم کی هر گس خلخ یانیندا، دیله گتیره کی منه تعلق واری، انسان اوغلو دا کی منم تارئ فرشته لری یانیندا دیله گتیرر کی او آدم، اونا تعلق واری. ^۹ آما هر گس خلخ یانیندا منی انکار ائده، تارئ فرشته لری یانیندا دا انکار اولونار. ^{۱۰} هر گس انسان اوغلونونگ ضدینه دانیشا، باغیشلانار، آما هر گس کی مقدس روحا کفر دئی، باغیشلانماز. ^{۱۱} اوندان کی سیزی یهودی لار عبادتگاه لارینا، حاکم لر و قدرتلی آدم لار حضورونا آپاریرلار، نگران اولماینز کی نه یین اوزونگوزدان دفاع ائده سینز یا نه دئییه سینز، ^{۱۲} چونکی ائله او ساعت، مقدس روح سیزه اؤرگدر کی نه دئییه سینز.»

آج گوزلو وارلی نینگ مثلی

^{۱۳} بیر کیشی جمعیت آراسیندان عیسیا دئدی: «اُستاد، کاکاما دئ کی میراثیمیزی منیم این قسمت ائده.» ^{۱۴} آما عیسا اونا دئدی: «کیشی، کیم منی سیزینگ آراینزدا حکم و میراث قسمت ائدن ائدمیش؟» ^{۱۵} و عیسا خلخه دئدی: «هوشکار اولینز، اؤزونگوزو آج گوزلولیگدن ایراق ساخلاتینز چونکی انسانینگ زندلیگی، مال و منالینگ چوخ لیگیندا ده ییل.»

^{۱۶} اوندان سورا اوللارا بیر مثل چکدی و دئدی: «بیر وارلی کیشیده بیر آکین یئری وار ایدی کی چوخ محصول ائدیردی. ^{۱۷} کیشی اؤزو این دئدی: "نیجه ائدم؟ یئر یوخوم محصولیمی آمار ائدم." ^{۱۸} و دئدی: "ها! بیلدیم نیجه ائدم: آمارلاریمی یوومورازام و اوللاری بویوک تر دؤزه درم و بوتون بوغدلاریمی و مالیمی اؤردا آمار ائده رم. ^{۱۹} اوندان سورا اؤزومه دئیهرم: "ای جانیم، سن چوخ ثمر ییغمیشینگ، ائله کی چوخ ایل لرنچاز سنه کفایت ائده ر، ایندی راحت اول، پی و ایچ و کیف ائد." ^{۲۰} آما تارئ اونا دئدی: "ای نافهم آدم، ائله بوگئجه جانینگ سندن آلینار. پس بو آمار ائدیگینگ زادلار کیمه قالاسی؟" ^{۲۱} بودور او آدمینگ آخور عاقبتی کی اؤزونه مال ییغیر آما تارئ حضوروندا آلی خالی دیر.»

نگران اولماينز

۲۲ عيسا اؤز شاگردلرينه دئدى: «ائله بونونگ ايچي دير كي سيزه دئيريم نه زندليگينز ايچي نگران اولينز كي نه يئيه سينز نه ده بدنيز ايچي نگران اولينز كي نه گئيسينز، ۲۳ چونكي زندليگ، خوركي دن و بدن رختدن اوخارى دير. ۲۴ قارغالارا باخينز؛ نه اكيرلر، نه بيچيرلر، نه كاهدان وارلارى نه ده آمبار. اما گئنه دا تارى اوللارينگ روزى سيني وئيرير. سيزينگ آرزشينز قوشلاردان ناغاد آرتيق دير. ۲۵ سيزينگ هانى بيرينز، نگران اولماگ اينان بير ساعت عُمري اوستونه قويا بيلير؟ ۲۶ پس وختي كي بير بئله كوچوك ايشي ده گوره بيلمئيرينز، نه ايچي باقى زادلارينگ نگراني يانز؟ ۲۷ زنبق گوللرينه باخينز كي نه يين گئيريرلر؛ نه رحمت چكيرلر و نه ده ايپ آيريرلر. اما سيزه دئيريم كي حَتَّى سُليمان پادشاه ده، بوتون شوكتينده، بوللارينگ بيرسى له يين بَزْمنه دى. ۲۸ پس اكر تارى بيابان اوتونا كي بوگون وار و صابا اوت اوجاغ ايچينه اتولير، بئله گئيديرير، ناغاد آرتيق سيزه گئيديرر، اى ايمانى آزلار! ۲۹ يئمه لى و ايچمه لى ايچي بوغاد تَقْلَى ائدمئيز و نگران اولماينز، ۳۰ چونكي بو دنياينگ بوتون مَلَّت لرى بو زادلار قولونجوندا ديرلار. سيزينگ گؤيده كي بو آينز بيلير كي سيز بوللارا احتياج وارينز. ۳۱ بلكى سيز تارى پادشاه ليگي قولونجوندا اولينز، بو زادلار سيزه وئيرلر.

۳۲ «اى كوموجا سؤرو، هئچ قورخماينز، بو سَبْرِيه كي سيزينگ گؤيده كي بو آينز ينگ خوشليگي بوندا دير كي او پادشاه ليگي سيزه وئره. ۳۳ هَرْنَه يي كي وارينز، ساتينز و يوخسوللارا وئرينز. اؤزونگوز ايچي بير ايبيرمئين كَسَه آماده ائدينز و توكنمين گنجينزى گؤيده آمبار ائدينز. اؤردا كي نه اوغرو اونو چاپار، نه ده اونا بيد وورار. ۳۴ چونكي گنجينز هر يئرده اولسا، اؤره كينز ده ائله اؤردا اولور.

آماده اولينز

۳۵ «ايش ايچي بئل باغلاينز و چيراغلارينزى آليشيق ساخلاتينز. ۳۶ او آداملار له يين اولينز كي توى مجلسيندن گلن آربابلارينگ يولونو گؤزله بيليرلر و آماده ديرلار تا اوندا كي آرباب ائتيشدى و دَرى چالدى، دَرى اونا آچالار. ۳۷ خوش او نوكرلر حالينا كي آربابلارى ائتيشنده، اوللارى اوياق گوره. گرچكىنى سيزه دئيريم كي آرباب، ايش ايچي بئل باغلايار، اوللارى سَفْرَه قيراقينا اوتوردار و گرو اوللارا قوللوق ائدر. ۳۸ سئير گئجه يارى اولسون، سئير سحر داني اولسون؛ خوش اوللار حالينا كي آربابلارى گلنده، اوللارى اوياق گوره. ۳۹ بونو بيلينز كي

اگر ائو آیه سی بیلَسیدی کی اوغرو نه ساعتده گگر، قؤیمازدی کی ائوینی چاپالار.
 ۴۰ سیزده آماده اولاسینز، چونکی انسان اوغلو بیر ساعاتدا گگر کی سیز یولونو
 گؤزله مئیرینز.»

۴۱ پطرس دئدی: «آقا، سنینگ منظورونگ بو مثل لردن فقط بیزک یا
 واری گسه دئییرینگ؟» ۴۲ زب عیسا دئدی: «او صاپ-صادق و عقلی ناظر
 کیم دیر کی آربابی اؤنو ائوینگ نوکرلری باشی ایجینه قویا تا اؤز وختینده،
 اوللارینگ خورکیسینی وئره؟ ۴۳ خوش او نوکر حالینا کی آربابی گلنده، اؤنو اؤز
 ایشی باشیندا گؤره. ۴۴ گرچکینی سیزه دئییرم کی آربابی بوتون وارلیگینی اونا
 تاپشیرار. ۴۵ اما اگر او نوکر اؤزو ایئن دئییه: ”آرباب گلَمکی گنج اولموش“ و کنیزلر
 و نوکرلرینگ وورماکینا باشلایا و یئییه و ایچه و مستلیگ ائده، ۴۶ بیر گونده کی
 او نوکر، آرباب یولونو گؤزله مئیر و بیر ساعتده کی او بیلمئیر، آرباب ائتیشر و اؤنو
 ایکی شقه ائدر و او یئر کی خائن لَر ایچی آماده اولموش آثار تا زجر چکه.

۴۷ «او نوکر کی اؤز آربابی سئدیگی زادلاری بیلیر اما گئنه دا اوللاری یئرینه
 ائتیردمک ایچی اؤزونو آماده ائدمئیر، شلاق اینان چوخ کتک لَر یئییه. ۴۸ اما او
 کی اؤز آربابی سئدیگی زادلاری بیلمئیر و بیر ایش گورور کی سزاسی کتک دیر، آرتیر
 کتک یئییه. هر گسه چوخ وئریله، او آدامدان چوخ دا سئییلر و هر گسه آرتیق
 تاپشیریلار، او آدامدان آرتیق دا سئییلر.»

۴۹ «من گلمیشم تا یئر اوستونه اوت آلیشدیرام و کاشکی بوندان تئزتر دا
 آلیشمیشدی. ۵۰ منده بیر تعمید غُسلی وار کی توتاسیم و بو ایش اولانانچاز،
 چوخ پریشانام! ۵۱ سیز گمان ائدیرینز من گلمیشم تا یئر اوستونه صلح گتیرم؟
 یو، سیزه دئییرم، من گلمیشم تا تفرقه آتام. ۵۲ چونکی بوندان سورا، بیر اوبانینگ
 بئش آدمی آراسینا تفرقه دؤشر؛ اؤچو، ایکی سی اینن ضد اولور و ایکی سی، اؤچو
 اینن ضد اولور. ۵۳ اوللار آراسینا تفرقه دؤشر؛ بووا، اوغول اینان و اوغول، بووا
 اینان ضد اولور. آنا، قیز اینان و قیز، آنا اینان ضد اولور. قاین آنا، گلین اینن و
 گلین، قاین آنا اینان ضد اولور.»

زaman تَعبیری

۵۴ ائله بئله ده عیسا جماعته دئدی: «اوندا کی گورورینز کی بولوت لار غربدن
 آلهیینه چیخیرلر، فوری دئییرینز: ”یاغیش یاغار“ و یاغیش دا یاغیر ۵۵ و
 جنوبدان یئل آسنده، دئییرینز: ”بیر سخت سیجاق اولور“ و بئله دا اولیر.

۵۶ ای ایکی ایزلی لر! سیز کی بیلیرینیز، یئر اینن گوی و وضعینی نه یین تعبیر ائده سینیز، نه ایچی بیلیمئیرینیز بو زامانانینگ نیشانلارینی نه یین تعبیر ائده سینیز؟
 ۵۷ «نه ایچی دوز زادی اوزونگوز ایچی آرالیا بیلیمئیرینیز؟» ۵۸ اوندان کی سندن شاکه اولان آدم اینان قاضی یانینا گئدیرینگ، تقلی ائد تا حلی یولدا یانگ اؤنونگ اینان صلح ائدینگ. تا ائدمیه کی او سنی چکه قاضی یانینا، قاضی دا سنی آفسر آلینه وئره و آفسر دا سنی زندانا ساللا. ۵۹ سنه دئییرم کی تا آخورکی قزان پی وئرمه یینگ، هئچ زامان اوردان چیخمینگ.»

۱۳

توبه ائدینز

۱ ائله او موقعده، بیر بئیله آدم اوردایدیلار کی، عیسایا خبر وئردیلر کی روملی والی، پیلاؤس، نه یین جلیللی لری اؤلدورموش و قانلارینی، اوللارینگ باش گسدیگی قوربانلوقلاری نینگ قانی اینان قریشدیرمیش. ۲ عیسا اوللارا دئدی: «گمان ائدیرینز بو جلیللی لر کی بئله یین زجر چکدیلر و اؤلدولر، جلیللی لرینگ باقی سیندان آرتیق گناهکار ایدیلار؟ ۳ آلبت کی یو! آما سیزه دئییرم؛ اگر توبه ائدمئینز، سیزینگ وارینز دا اوللار له یین هلاک اولاراینز. ۴ یا دا گمان ائدیرینز او، اون سگیز آدم کی سیلوآمدانکی بوج یومورولدو و اوللاری اؤلدوردو، اورشلیم شہرینده زندلیگ ائدنلرینگ باقی سیندان آرتیق خطاکار ایدیلر؟ ۵ آلبت کی یو! آما سیزه دئییرم؛ اگر توبه ائدمئینز، سیزینگ وارینز دا اوللار له یین هلاک اولاراینز.»

انجیر آغاجی نینگ مئلی

۶ اوندان سورا عیسا بو مئلی چکدی و دئدی: «بیر آدم، اؤز اوزوم باغیندا، بیر انجیر آغاجی آکدی. او گلدی تا اؤنونگ ئمیرینی بیغه آما آغاج اوستونده هئچنه بولمادی. ۷ باغبانا دئدی: ”باخ، اؤچ ایلدن بری من گلیرم بورا و بو آغاجدا ئمر گزیرم آما هئچنه بولمئیرام. گس بو آغاجی. نه ایچی ویل بو یئری دؤلدورا؟“ ۸ آما باغبان اونا دئدی: ”آقا، قوی تا بو ایل ده قالا تا من دئییرینی آشلی یم و ایاقینا کود توکم. ۹ اگر گلن ایل ئمر وئردی، کی نه یئیر، اگر دا وئرمه دی، گسرتینگ.“»

بئلى اگىلى آروادىنگ شفاسى

۱۰ بىر مُقدّس شنبە گۇنۇندە، عيسا يھودى لارىنگ بىر عبادتگاھىندا تەلىم وئىردى. ۱۱ بىر آرواد اۋردا ايدى كى بىر شىرير روح، اون سگىز ايل ايدى كى اۋنو غليل ائدمىشىدى. بئلى اگىلمىشىدى و شق تورا بىلمىئىردى. ۱۲ عيسا اۋنو گۇزۇندە اونو اۋز يانينا چاغىردى و دئدى: «آرواد، سَن اۋز غليل ليگىنگدَن آزاد اولدۇنگ.» ۱۳ اوندان سورا عيسا اۋز آلىنى آرواد اوستونە قۇيدو و ائله او آن آرواد شق توردو و تارىئى حمد و ثنا ائدى. ۱۴ آما عبادتگاھىنگ رىئىسى بوندان كى عيسا شنبە گۇنۇندە او آروادى شفا وئرمىشىدى، قُصّالاندى و خَلخە دئدى: «هفتەدە آلتى گۇن ايش گۇرمك ايچى تەعين اولونموش، او گۇنلردە گىنز و شفا توتىنز، نە شنبە گۇنۇندە.» ۱۵ رَب عيسا اونا جواب وئردى و دئدى: «اي ايكي ايزلى لُر! سىزىنگ آراينزدا بىرى بولونىر كى شنبە گۇنۇندە سقىرىنى يا دا اَشكىنى آچميا و اوللارى يازيا آپارميا تا اوللارا سو وئره؟ ۱۶ پس نە عيب وارى كى بو آرواد دا كى ابراهيم پىغمبر سۇيوندان دىر و اون سگىز ايل ايدى كى شيطان اۋنو گرفتار ائدمىشىدى، شنبە گۇنۇندە بو آسیرليگدان آزاد اولما؟» ۱۷ عيسا بو گىلرى دئىندە، اۋنونگ اينان ضدّ اولانلار خجل اولدولار. آما بوتون خَلخ عيسا گۇردىگى شوكتلى ايشلردَن شادليگ ائدىرلردى.

خردَل دانى نىنگ مَثلى

۱۸ اوندان سورا عيسا دئدى: «تارى پادشاهليگى نمنهيه بنزه بىر؟ اۋنو نمنهيه بنزه دَم؟ ۱۹ او، بىر خردَل دانى لهيين دىر كى بىر آدام اۋنو اۋز باغىندا آكدى، او دان، گئىردى و بىر آجاج اولدو ائله كى گۇيونگ قوشلارى گلدىلر و شاخالارى آراسىندا يووا ائدىلر.»

خَمىر مایاسى نىنگ مَثلى

۲۰ و دئدى: «تارى پادشاهليگىنى نمنهيه بنزه دَم؟ ۲۱ تارى پادشاهليگى خَمىر مایاسى لهيين دىر كى بىر آرواد اۋنو اۋچ كِسە اونىنگ خَمىرى اينن يوقوردو تا خَمىرىنگ وارىسى قوپا.»

دار دَر

۲۲ عيسا، شَهَرلرى و گندلرى گزىردى و اوللارا تەلىم وئره-وئره اورشليم شَهَرىنە سارى گئىردى. ۲۳ بىر آدام اوندان خبر آلدى: «آقا، آيا آز آداملار

نجات توتارلار؟» عیسا دئدی: ^{۲۴} «سخت تَقَلّی ائدینز تا دار دَرَدَن ایچری گیرینز. سیزه دئییرم کی چوخ آداملار ایچری گیرمک ایچی تَقَلّی ائدهرلر آما باشارمازلار. ^{۲۵} اوندا کی ائو آیه سی تورا آیاقی و دَری باغلا یا، بیر گۆرَینز کی یازیدا قالمیشاینز. او موقع دَری چالاراینز و دئیهرینز: ”آقا، دَری بیزه آچ!“ آما او سیزه جواب وئره: ”من سیزی تانیئمیرام؛ بیلئمیرم هاردان گلمیشینز.“ ^{۲۶} او زامان سیز بئله دئیهرینز: ”بیز سنینگ ایتن بیئدیک و ایچدیک. سن بیزیم کوچه لرمیزده تَعْلیم وئریردینگ.“ ^{۲۷} آما او گئنه ده سیزه دئیهر: ”دئییرم کی سیزی تانیئمیرام؛ بیلئمیرم هاردان گلمیشینز. ای پئس ایش گۆرَن لَر، مَنَدَن ایراق اولینز.“ ^{۲۸} اوندا کی ابراهیم پیغمبر، اسحاق پیغمبر و یَعقوب پیغمبر و بوتون پیغمبرلری تارئ پادشاه لیگیندا، آما اؤزونگوزو اؤردان یازیا آتیلی گۆردونگوز، آغلایاراینز و دیش لریزی بیر بیره قیرچرینز. ^{۲۹} خَلخ شَرقدن و غَربدن، شمال دان و جنوب دان گلرلر و تارئ پادشاه لیگیندا سُفره قیراقینا اوتورارلار. ^{۳۰} باخ، اوللار کی آخورکی دیرلر، اولکی اوللار و اوللار کی اولکی دیرلر، آخورکی اوللارلار.»

عیسا اورشلیم شَهری ایچی غُصّه یئیر

^{۳۱} ائله او ساعت بیر پارا قَریسی فرقه سی نینگ عالِم لَریندن عیسا یانینا گلدیلر و دئدیلر: «بوردان چیخ، گئد بو سَریه کی هیرو دیس حاکم سئیر سنی اؤلدوره.» ^{۳۲} عیسا دا اوللار دئدی: «گئدینز و او تیلکیه دئیینز: ”من بوگؤن و صابا شیطانلی روح لاری آداملاردان چا خارتارام و اوللاری شفا وئره رَم و اؤچونجو گؤنده اؤز ایشیمی تۆکده رَم. ^{۳۳} آما من بوگؤن و صابا و بیر گؤن اؤز یولوم اینان گئدسیم، چونکی اولماز کی بیر پیغمبر اورشلیم شَهریندن آیری، بیر آیری یئرده اؤلومه گئده.“ ^{۳۴} ای اورشلیم، ای اورشلیم، ای پیغمبرلری اؤلدورن شَهر، ای سنینگ یانینگا یوللانان لاری، سنگسار ائدن! نئچه دفعه سن دیم، بیر طوغ لهین کی جوجه لرینی قاناتلاری آلتیندا کوپ ائدیر، سنینگ آته اولادینگی بیر یئره کوپ ائدم آما سن سئمه دینگ. ^{۳۵} باخ، سیزینگ ائوینز سیزه خالی قالمیش! سیزه دئییرم، داها منی او زامانانچاز کی دئیهرینز: ”مُتبارک اولسون او کی رَیننگ آدیندا گلیر.“ گۆرمینز.»

بیر کیشی نینگ شفا سی، مُقدّس شنبه گُونونده

۱ یهودی لارینگ بیر مُقدّس شنبه سی گُونونده، عیسا خورکی یئمک ایچی فَریسی فِرقه سی نینگ بیر بویوکی ائوینه گئتدی. اوللار دَقّت ایَن عیسا پی گۆز آلتینا قۇیموشلاردی. ۲ بیر کیشی اؤردا ایدی کی بَدنی سو گتیرمیشدی و آلیاقی شیشمیشدی. ۳ عیسا شَرِیعت عالیمریندن و فَریسی فِرقه سی نینگ عالیمریندن خبر آلدی: «آیا مُقدّس شنبه گُونونده شفا وئرمک جایز دیر یا یو؟» ۴ آما اوللار بی سَس قالدیلار. اوندا عیسا او کیشی پی توتدو، اونو شفا وئردی و مُرخص ائدی. ۵ اوندان سورا ایزینی اوللارا ساری ائدی و دئدی: «سیزینگ آراینزا کیم وار کی اگر اوغلو یا دا سقری مُقدّس شنبه گُونونده قویویا دؤشسه، فوری اؤنو قویودان چاخارتمایا؟» ۶ اوللار بو سؤز لرینگ جوابیندا هئچنه دئییه بیلمدیلر.

تؤی قوناقلوقی نینگ مئلی

۷ اوندا کی عیسا گۆردو کی نه یین قوناقلار مَجلسینگ باشیندا اوتوریلار، اوللارا بیر مئل چکدی و دئدی: ۸ «بیری سنی بیر تۆی جشنینه قوناقلیاندا، مَجلسینگ باشیندا اوتورما چونکی شاید بیر سندن آد و سانلی تر آدام اؤرا قوناق اولموش اول ۹ و تۆی آیه سی کی سیزینگ ایکی ییزی دا قوناقلامیش گلّه و سنه دئییه: "اؤز یئرینگی بو آقایا وئر." او زامان سن خجل مَجلسینگ آشاغیسیندا اوتورارنگ. ۱۰ بلکی، بیر یئرّه قوناق اولاندا، گئد و مَجلسینگ آشاغیسیندا اوتور تا قوناقلوق آیه سی گلنده، سنه دئییه: "یولداش، بویور باشدا اوتور." اوندا واری سنینگ ایَن سُفره قیراقینا اوتورانلار گۆزو دَمینده اوجالانارنگ. ۱۱ چونکی هر گس کی اؤزونو اوجالادا، آچاق اولور آما هر گس کی اؤزونو آچاق ائده، اوجالانار.»

۱۲ اوندان سورا عیسا مَجلس آیه سینده ده بونو دئدی: «شام یا دا قوناقلوق وئرنده، اؤز یولداش لارینگ یا کاکالارینگ یا قوحوم و خویش لارینگ یا دا وارلی قونشولارینگ قوناقلاما؛ تا ائدمیه کی اوللار دا سنی قوناقلیلار و بئله، سن اؤز ایشینگ عوضینی آلانگ. ۱۳ بلکی قوناقلوق وئرنده یوخسول لاری، فُلج لری، آخساق لاری و کورلاری قوناقلا ۱۴ کی عاقبتی خیر اولورانگ چونکی اوللاردا بیر

زاد یوخ کی سنینگ عَوْضینگی وئرُر و سَن، اؤز ایشینگ عَوْضینی صالح لَر دَئیلَن گؤنده آلارَنگ.»

تاری پادشاهلیگی نینگ جَشنی

^{۱۵} عیسا اینان سُفره قیراقینا اوتوران لارینگ بیرى، بو سؤزلى ائشیدنده، دئدى: «خوش او آدم حالینا کی تاری پادشاهلیگیندا چؤرهک یئیّه.» ^{۱۶} عیسا دا بو مثلی چکدی: «بیر کیشی بیر بویوک قوناقلوق وئردی و چوخ آداملاری قوناقلادی. ^{۱۷} شام یئمک وختینده، نوکرینی دعوتی لر قولونجونا یوللادی تا اوللارا دئیّه: ”بویورونز، واری زاد آماده دیر.“ ^{۱۸} آما هر بیرى بیر ماهان گتیردی. بیرسی دئدی: ”من بیر اکین یئری آلمیشام و گئدسیم اؤرایی گؤزم. خواهش ائدیرم منی باغیشلا.“ ^{۱۹} او بیرسی دئدی: ”من بئش جفت گامیش آلمیشام، ایندی دا گئدسیم اوللاری امتحان ائدم. خواهش ائدیرم منی باغیشلا.“ ^{۲۰} بیر داهاسی دئدی: ”من تازا ائولنمیشم، بو سَبریه ده گله بیلیمیزم.“ ^{۲۱} پس او نوکر گئری دؤندو و واری زادی اؤز آریابینا تعریف ائدی. آریاب دا عصبانی اولدو و نوکره دئدی: ”تئر اول، شهرینگ کوچه پس کوچه لَرنه گئد و هَرنه کی یوخسول، قَلج، کور و آخساق آدم وار ییغ گتیر بورا.“ ^{۲۲} اوندان سورا نوکر دئدی: ”آقا، امر ائدیگینگ زادی یئرینه ائتیشتیردیم آما حلی دا یئر وار.“ ^{۲۳} آریاب او نوکره دئدی: ”گئد بوتون یوللاری و کپرلری گز و اصرار ائد تا آداملار منیم ائویمه گلر تا ائویم دول. ^{۲۴} سیزه دئییرم، او دعوتی لَرنینگ هئچ بیرى منیم قوناقلوقومونگ خورکيسیندن دادمازلار.“»

مسیح آردی سورا گئدمکینگ بهاسی

^{۲۵} بیر بویوک جمعیت عیسا یانی سورا گئدیرلردی. عیسا ایزی نی اوللارا ساری ائدی و دئدی: ^{۲۶} «اگر بیرى منیم یانیم گله و اؤز آنا-بووآسیندان، آرواد-اوشاقیندان، کاکا-باجیسیندان و حتی اؤز جانیندان آل چکمیّه و گچمیّه، منیم شاگردیم اولابیلمز. ^{۲۷} هر گس کی اؤز صلیبینی گؤتورمیّه و منیم آردیم سورا گلمیّه، منیم شاگردیم اولابیلمز. ^{۲۸} سیزینگ آراینزدا کیم وار کی سئیّه بیر بُرج دوزدهه آما باشلامگدان ایلری، اتورمیّا، حساب کتاب ائدمیّه گؤره اؤنونگ دؤرتمکینی تۆکدهبیلر یا یو؟ ^{۲۹} چونکی اگر اؤنونگ بناسینی قویا آما تۆکده بیلمیّه، اؤنو گؤزن آداملارینگ واریسی اونو ریشخند ائدرلر ^{۳۰} و دئیهرلر: ”بو کیشی بیر دؤرتمک بناسی قؤیدو آما مطلبه ائتیشتیره بیلمه دی.“ ^{۳۱} یا دا هانی

پادشاہ دیر کی بیر آیری پادشاہ اینان جَنگ ائدمکہ گئدہ آما اوندان ایلری اوتورمایا حساب-کتاب ائدمیہ گؤره اون مینگ سریاز اینان، بیر ایگیری مینگ سربازلی لَشکر قَرشیسیندہ تورا بیلر یا یو؟^{۳۲} و اگر گؤره کی تورا بیلئمئر، تا حلّی دوشمن لَشکری آرالی دیر، بیر ائلچی یوللایار و صلح سئیر.^{۳۳} ائله بئله ده تا سیزینگ هر بیرینز بوتون وار و یوخینزدان آل چکمیینز، منیم شاگردیم اولابیلئمینز.

دادسیز دوز

^{۳۴} «دوز خوب زاد دیر، آما اگر دوز اؤز دادینی آلدن وئرہ، گئنه نہ بین شور اولا بیلر؟^{۳۵} داها نہ تورپاق ایچی فایدہ واری، نہ ده کود اولا بیلر. داها فقط اؤنو یازیا توگسینگ. هر گسینگ کی ائشیدن قولاق واری، ائشیدسین.»

۱۵

لایلانان لار مئلی

^۱ بو زاماندا واری باج بیغن لر و گناہکارلار، عیسا دئییرینه بیغلمیشلردی تا اؤنونگ سؤزلرینی ائشیدلر.^۲ قریسی فرقه سی نینگ عالم لری و تورات معلم لری توغولیا-توغولیا دئییرلردی: «بو آدام گناہکارلاری خوش ایز اینان قبول ائدیر و اولار اینان خورکی یئیر.»

^۳ عیسا دا بونو ائشیدندہ، بو مئلی چکدی: ^۴ «سیزینگ آراینزدا کیم وار کی یوز دانا قویونو اولا و اولارینگ بیرینی ایتیرندہ، او دوقسان دوقوز دانا قویونو چؤلدہ ویل ائدمیہ تا گئدہ او بیر دانا لایلانان قویونو بولا؟^۵ او آدام، لایلانان قویونو بولاندا، اؤنو خوشحال لیگ ایئن چینینہ آلا،^۶ و ائوہ گئندہ، یولداش لارینی و قونشولارینی بیغر و دئییر: ”گلینز منیم ایئن شادلیگ ائدینز چونکی من لایلانان قویونومو بولمیشام.“^۷ سیزہ دئییرم، ائله بئله ده، گوئیدہ هر توبہ ائدن گناہکار ایچی شادلیگ اولور؛ او شادلیگ دان آرتیق کی دوقسان دوقوز صالح آدام ایچی کی توبہ ائدمکہ نیاز یوخلاری، وار.

^۸ «یا دا هانی آرواد دیر کی اون دانا نُقرہ سِگہ سی اولا و بیرینی ایتیرندہ، چیراغلاری آلیشتیرمیا، بوتون ائوی سؤپورمیہ و اونو بولانانچاز گزمکدن آل چکمیه؟^۹ او آرواد، لایلانان سِگہ یی بولاندا، یولداش لارینی و قونشولارینی بیغر و دئییر: ”گلینز منیم ایئن شادلیگ ائدینز چونکی من لایلانان سِگمی بولمیشام.“

۱۰ سیزہ دئیرم، اٹلہ بٹلہ دہ، گؤیدہ ہر توبہ ائدن گناہکار ایچی، تارئیننگ فرشتہ لری آراسیندا شادلیگ اولور.»

۱۱ و عیسا دئدی: «بیر کیشیدہ ایکی اوغول وار ایدی. ۱۲ کوچوک اوغول بووآسینا دئدی: ”بووآ، مالینگدان ہرنہ کی قرار دیر منہ ائتیشہ، منہ وئر.“ بووآ دا دارالیگینی ایکی اوغلو آراسیندا بہر ائدی. ۱۳ حلی نئچہ گؤن گچمہ میشدی کی کوچوک اوغول ہرنہ کی واریدی بیغیشتیردی و بیر ایراق مملکتہ گئتدی و اوردہ بوتون دارالیگینی عیاش لیگ ایئن بئی باد ائدی. ۱۴ واری دارالیگینی خرج ائندن سورا، او مملکتہ بیر سخت قحطلوق دؤشدو و اوغول دا یوخسول لیگہ دؤشدو. ۱۵ پس گئتدی و او مملکتینگ آداملاری نینگ بیرینہ نوکر اولدو. او آدام دا اؤنو اؤز یئرئ اوستونہ یوللادی تا دونقوزلرہ خورکی وئرہ. ۱۶ اوغول آرزئ ائدردی کی قارینی دونقوزلار خورکی سی اینان دو یاردا و ہئچ گس دہ اونا ہئچنہ وئر میردی.

۱۷ «آخوردان اوغول اؤزونہ گلدی و دئدی: ”منیم بووآم نوکر لری نینگ واریسی دویماکدان اضا ف دا خورکی وارلاری، آما من بوردا آجیندان اؤلیرم. ۱۸ توردام آیاقی گندہرم بووآم یانینا و اونا دئیہرم: ’بووآ، من تارئ حقیندہ و سنینگ حقیندہ گناہ ائدمیشم. ۱۹ داہا لایق دہ ییلکم کی منی سنینگ اوغلونگ چاگیرالار. منیم ایئن نوکر لینگ بیرسی لہ یین رووآل ائد.“

۲۰ «پس توردو آیاقی و بووآسی ائوینہ ساری یولا دؤشدو. آما حلی بووآسی ائویندن ایراق ایدی کی بووآسی آرائی دان اؤنو گوردو و اؤرہ کی اونا یاندی، قاچدی، اؤنو قوجاقلادی و ماچ ائدی. ۲۱ اوغول بووآسینا دئدی: ”بووآ، من تارئ حقیندہ و سنینگ حقینگدہ گناہ ائدمیشم. داہا لایق دہ ییلکم کی منی سنینگ اوغلونگ چاگیرالار.“ ۲۲ آما بووآ، اؤز نوکر لرنہ دئدی: ”تئز گندینز. ائنگ خوب عابابی گتیرینز و اوغلوما گئیدیرینز. بورماقینا اوزلوک سالینز و قیچ لرنہ آیاق قابی. ۲۳ بیر پرواری کوسالا گتیرینز و باشینی گسینز تا یئیک و شادلیگ ائدک. ۲۴ بو سبرہ کی منیم بو اوغلوم اؤلموشدو، دتزیلدی؛ ایتیمیشدی، بولوندو.“ و شادلیگ ائدکہ باشلادیلار.

۲۵ «اٹلہ او موقعدہ بویوک اوغول کی اکین یئریندہ ایدی گئری دؤنندہ و اٹوہ یاخین اولاندا، ائشیتدی کی چالیرلار و اؤینرلار. ۲۶ نوکر لرنگ بیرسینی چاگیردی و اوندان خبر آلدی: ”نہ خبر دیر؟“ ۲۷ نوکر دئدی: ”کاکانگ گل میش. بووآنگ دا اؤنو صحیح و سالم بولدیگی ایچی، بیر پرواری کوسالا باش گسمیش.“ ۲۸ آما

بویوک اوغول عصبانی اولدو و سئمه دی گئده ایچری. بووآسی یازیا چیخدی و اونا یالواردی تا ایچری گله. ^{۲۹} آما اوغول بووآسینا دئدی: ”باخ، من نئجه ایلدن بری سنینگ قولوقینگدایام و هئچ زامان آمرینگدن چیخمه میشم. آما سن هئچ اولمادی کی منه بیر اوغلاق وئرینگ تا یولداش لاریم اینان خوش گچیردم. ^{۳۰} آما ایندی کی اوغلونگ، سنینگ دارالیگینگی فاحشه لری این بئی باد ائندن سورا گئری دؤنموش، سن اؤنونگ ایچی بیر بئله پرواری کوسالا باش گسمیشینگ!“ ^{۳۱} بووآ اوغولا دئدی: ”اوغلوم، سن همیشه منیم ایننینگ و هرنه کی واریم، سنینگ دیر. ^{۳۲} آما ایندی بیزه یاراشار کی جشن توتاک و شادلیگ ائدک، بو سبریه کی سنینگ بو کاکانگ اولموشدو، دئریلدی؛ لایلانمیشدی، بولوندو.“

۱۶

کهره ناظر

^۱ عیسا اؤز شاگردلرینه بوللاری دا دئدی: ”بیر وارلی آدام بیر ناظری واریدی. او وارلی آداما خبر ائتیشدی کی، او ناظر، اؤنونگ مالینی بئی باد ائدیر. ^۲ کیشی او ناظری اؤز یانینا چاغیردی و دئدی: ”بو گپلر نه دیر کی سنینگ حقینگده ائشیدیریم؟ اختیارینگا قؤیدوگوم مالینگ حساب کتابینی وئر، چونکی داها منیم ایچی ناظرلیگ ایشی گؤره بیلیمینگ.“ ^۳ او ناظر دا اؤز یانیندا دئدی: ”ایندی کی اربابیم سئیر بو ناظرلیگ ایشینی مندن آلا نیجه ائدهسیم؟ من کی نه قازما وورماگ گؤجو واریم، نه ده گدایلیگ ائدمک ایزی. ^۴ بیلدیم نیجه ائدهسیم تا ناظرلیگدان اولاندا، بیر پارا آدام واریم اولا کی ائولری نینگ درینی منه آچالار.“ ^۵ پس اربابینا وئرجهک اولان آداملاری بیر بیر اؤز یانینا چاغیردی. اولکیدن خبر آلدی: ”منیم اربابیمنا ناغاد وئرجهکینگ؟“ ^۶ او آدام دئدی: ”یوز حلب زیتان یاغی.“ ناظر دا اونا دئدی: ”بو دور، حسابینگ یازیلیسینی گؤتور، تئز اوتور و یاز آلی حلب.“ ^۷ اوندان سورا او بیرینه دئدی: ”سن ناغاد وئرجهکینگ؟“ او آدام دئدی: ”یوز باتمان بوغدا.“ ناظر اونا دئدی: ”اؤز حسابینگ یازیلیسینی گؤتور و یاز سگسان باتمان.“ ^۸ ارباب بو کهره ناظرینگ زرنگ لیگیندن تعریف ائدی. بو سبریه کی گرچکدن بو زامانانینگ اوغوللاری اؤز رووالاریندا بو دنیانینگ آداملاری اینان، ایشیق اوغوللاریندان زرنگ تر دیرلر. ^۹ پس سیزه دئیریم کی دنیانینگ یالان مالینی یولداش آله گتیرمک ایچی خرچ ائدینز تا مالینز توکننده،

سیزی اَبدی منزل لَرده یوئودا لَر.

۱۰ «او آدام کی چوخ کوچوک ایشده امانت دار اولا، بویوک ایشده دا امانت دار اولور آما او آدام کی چوخ کوچوک ایشده صاب-صادق اولمایا، بویوک ایشده ده صاب-صادق اولماز. ۱۱ پس اگر سیز دنیا نینگ یالان مالیندا امانت دار اولمایا، کیم او گرچک مالی سیزه تاپشیرار؟ ۱۲ و اگر سیز اؤزگه مالی حَقینده امانت دار اولمایا، کیم اؤز مالینزی سیزه وئرەر؟ ۱۳ هئج نوکر، ایکی آریابینگ قوللوقوندا اولایم؛ بو خاطره کی یا بیرینجیدن نفرت واری اولور و ایکینجی پی چوخ سئیر، یا دا بیرینجی یه وفالی قالار و ایکینجی پی کوچوک سایار. سیز باشارمینز کی هم تارئ قوللوقوندا اولاینز، هم ده پیل قوللوقوندا.»

تورات و تارئ پادشاه لیگی

۱۴ قریسی فرقه سی نینگ عالم لَری کی چوخ پیل پرست ایدیلر، واری بو گپ لَری ائشیدنده، عیسا پی ریشخند ائدیلر. ۱۵ عیسا اوللارا دئدی: «سیز او آدام لاراینز کی خَلخ گؤزو دَمینده، اؤزونگوزو ائله گؤرسدیرینز کی انگار حَق سیزینگ ایتن دیر، آما تارئ سیزینگ اؤره کینزدن خبر واری؛ چونکی او زادلار کی آداملار آراسیندا چوخ آرزش واری، تارئ گؤزونده هئج باخمالی ده پیل. ۱۶ «تعمید وئرن یحیا زامانی نانچاز، تورات و پیغمبر لَر یازیلی لاری ایش اوستونده ایدی. او زاماندان سورا تارئ پادشاه لیگی نینگ خوش خَبری وئریلیر و واری خَلخ گؤجکی اؤز رینه یول آچیلار تا گند لَر ایچری. ۱۷ آما آسانتر دیر کی گوی و ایتن یئر آرادان گئده تا بو کی توراتینگ بیر نُقطه سی هئج اولا. ۱۸ «هر کس کی آروادینی طلاق وئر و آیری آرواد آلا، زنا ائدیر و هر کس ده کی بیر طلاق وئریلمیش آرواد اینان ائولنه، زنا ائدیر.»

ایلعازر و وارلی آدام

۱۹ «بیر وارلی کیشی ایدی کی همیشه اعیانی و ارغوانلی گران رخت گئردی و هر گؤنونو خوش گچیردَمک اینان گچیردردی. ۲۰ بیر ایلعازر آدلی یوخسول اؤنونگ ائوی نینگ قاپی سیندا یاتیردی کی بوتون داری دؤلو یارا ایدی. ۲۱ ایلعازر آرزو ائدردی کی قارینی، او وارلی آدامینگ سُفره سیندان تۆکولن خوردا تیکه لَر ایتن، دؤلدورا. حتّی کؤپک لَر گلیر لَر ایدی و اؤنونگ یارالارینی یالایر لاردی. ۲۲ آخوردان او یوخسول اؤلدو و فرشته لَر اؤنو ابراهیم پیغمبر یانینا آپاردیلار. او وارلی آدام دا اؤلدو و اؤنو تورپاقا تاپشیردیلار. ۲۳ وارلی آدام اؤلور دیارینا

گئندی و ائله عذاب چکن وخت، اوخاری باخدی و ایراقدان ابراهیمی پیغمبری گوردو کی ایلعازر دا یانینا تورموش. ^{۲۴} اوجا سس این چاغیردی: ”ای بووا، ابراهیم، منه رحم ائد. ایلعازری یوللا تا بورماقی باشینی سویا باتیرا و منیم دیلمی خُنک ائده، بو سبریه کی من بو اوت ایچینده عذاب چکیرم.“ ^{۲۵} آما ابراهیم پیغمبر دئدی: ”اولادیم، یادینگه گتیر کی دئری لیگینگده واری خوب زادلار سنه نصیب اولدو و واری پئس زادلار ایلعازره. آما ایندی او بوردا راحت دیر و سن عذاب ایچینده یینگ. ^{۲۶} بوندان برگذر، سیزینگ و ییزیم آرامیزدا بیر بویوک آرا قویولموش تا اوللار کی سئیرلر بوردان سیزینگ یانینزا گلر، گله بیلیمیر و هر گس ده کی سئییه او تایدان بو تایا گله، گله بیلیمیه.“ ^{۲۷} او دئدی: ”پس بووا، سنه یالواریرام، ایلعازری منیم بووا ائوینه یوللا، ^{۲۸} بو سبریه کی بئش کاکا واریم. ایلعازری یوللا تا اوللاری هوشکار ائده، تا ائدمیه کی اوللار دا بو عذاب یئرینه گلر.“ ^{۲۹} آما ابراهیم دئدی: ”اوللار تارئ کلامینی وارلاری کی موسای پیغمبر و پیغمبرلر طریقیندن یازیلیمیش؛ اوللارا قولاق آسسینلار.“ ^{۳۰} او کیشی دئدی: ”یو، ابراهیم بووا، اگر اولولرینگ بیرسی اوللارینگ یانینا گئدسه، اوللار توبه ائده رلر.“ ^{۳۱} آما ابراهیم اونا دئدی: ”اگر اوللار تارئ کلامینا کی موسای پیغمبر و پیغمبرلر طریقیندن یازیلیمیش، قولاق آسمیرلار، حتی اگر بیر گس اولومدن ده دئریلسه، اوللار مْجاب اولمازلار.“

۱۷

وَسَوَسَه یِه دُوشْمَك

^۱ عیسا اؤز شاگردلرینه دئدی: «وَسَوَسَه لَرینگ گلمَکی حَتْمی دیر، آما وای او آدام حالینا کی وَسَوَسَه لَر اؤنونگ طریقیندن گله. ^۲ او کی بو ساده آداملارینگ بیرسینی گُناها آتا، اؤنونگ ایچی یئی تر دیر کی بیر دییرمان داشی بوینونا آسیلا و دریا ایچینه آتِیلا. ^۳ اؤزونگوزو گؤزله یینزا! اگر کاکانگ سنینگ حَقینگده گُناه ائدسه، اؤنو هیله، اگر دا کی توبه ائدسه، اؤنو باغیشلا. ^۴ حتی اگر گؤنده یئندی دفعه سنینگ حَقینگده گُناه ائدسه و یئندی دفعه ده سنه ساری دؤنسه و دئسه: ”توبه ائدیرم،“ سن اؤنو باغیشلا یاسینگ.»

^۵ حواری لار، رَب عیسایا دئدی لر: «بیزه کؤمک ائد تا ایمانیمیز چوخالا.» ^۶ رَب عیسا دئدی: «اگر کی بیر خردل دانی چاز ایمانینز اولسایدی، بو توت آغاجینا دئییه بیلردینز: ”ریشه دن چیخ و دریا ایچینده آکیل،“ و او دا سیزدن فرمان

آپاراردی.

۷ «سزینگ آراینزدا کیم وار کی، بیر نوکری اولا کی یئری خیش ائدیر یا دا دووآرلاری چوبانلیگ ائدیر و او نوکر یئر اوستوندن گئری دؤننده، آریاب اونا دئیہ: "تئر اول، گل و سُفره قیراقینا اوتور؟" ۸ بئیہ بونونگ یئرینہ اونا دئمز کی: "منیم خورکیمی آماده ائد، رخت لَرینگی دهییش و منه قوللوق ائد تا من یئیم و ایچم، اوندان سورا سن یئیہ زینگ و ایچ زینگ؟" ۹ آیا او نوکرہ، بونونگ ایچی کی اؤنونگ فرمانلارینی یئرینہ ائتیردیر آلینگ آغیرماسین دئیہر؟ ۱۰ سیز ده ائله بئله، هر موقع کی بوتون سیزه فرمان وئرلَن ایشلری یئرینہ ائتیردینز، دئیینز: "بیز بیر بی مَنّت نوکر لَرک؛ فقط اؤز وظیفه میزی یئرینہ ائتیردیمیشک."»

اون نفر جُذاملی نینگ شفاسی

۱۱ عیسا اورشلیم شہری نینگ یولوندا، جلیل ولایتی اینن سامرہ منطقه سی آراسینداکی یئر دَن گچیردی. ۱۲ ائله بئله کی بیر کند ایچینہ گئیدیدی، اون جُذاملی آدم اینان قَرشیلشدی. او جُذاملی لار ایراق تور دولار ۱۳ و سَس لَرینی اوجالديلار و دئدیلر: «عیسا، اُستاد، بیزہ رحم ائد.» ۱۴ عیسا اوللاری گؤزنده دئدی: «گئدینز و اؤزونگوزو کاهن لَرہ کی مَعبد عالم لَری دیر لَر گؤرسدینز.» و ائله گئدیر لَر ایدی کی شفا توتدولار. ۱۵ اوندان سورا اوللارینگ بیرسی، اوندا کی گؤردو کی شفا توتموش، اوجا سَس اینن تارئ پی حمد و ثنا ائده-ائده گئری بؤکولدو ۱۶ و ایز اوستونہ، عیسانینگ قیچینہ دؤشدو و اوندان تَشکر ائدی. او کیشی بیر سامرہ لیدی. ۱۷ عیسا بونو گؤزنده دئدی: «بئیہ شفا توتان جُذاملی لار اون نفر ده ییل لَر دی؟ پس او دوقوز نفر داها هاردا دیر لار؟ ۱۸ بو اؤزگه دَن آیری، هئچ کس بولونمادی تا بؤکوله و تارئ پی حمد و ثنا ائده؟» ۱۹ اوندان سورا او کیشی یہ دئدی: «تور آیاقی و گئد. ایمانینگ سنی خوب ائدمیش.»

تارئ پادشاهلیگی نینگ گلمکی

۲۰ قَریسی فرقه سی نینگ عالم لَری عیسادان خبر آلدیلار کی تارئ پادشاهلیگی نہ زامان گلر. عیسا جواب وئردی: «تارئ پادشاهلیگی، بیر رَقم گلمئیر کی اولا اؤنو گؤزینگ، ۲۱ و هئچ کس ده دئمز کی: "باخ، تارئ پادشاهلیگی بوردا دیر!" یا دا "اؤردا دیر!" چونکی، تارئ پادشاهلیگی سزینگ آراینزدا دیر.» ۲۲ عیسا اؤز شاگرد لَرینہ دئدی: «بیر زامان گلر کی سیز آرزوی چکَرینز کی انسان

اوغلونونگ بیر گونونو گورونز، آما گورمینز. ^{۲۳} سیزه دئیهرلر: ”باخ، بوردا دیر!“ یا دا ”باخ، اوردادیر!“ آما سیز گندمه ییز و قولونجلا ریندان یولا دوشمینز. ^{۲۴} بو سبریه کی انسان اوغلو اوز گونونده، بیر ایلدیریم له یین اولور کی ایشیلییر و گو یو بو تایدان او تایانجاز ایشیق ائدیر. ^{۲۵} آما اول او چوخ زجرلر چکه سی و بو نسلینگ آداملاری طرفیندن رد اولوناسی. ^{۲۶} نوح زامانیندا نه یین ایدی، انسان اوغلونونگ زامانیندا دا ائله اوله یین اولور. ^{۲۷} او گوننچاز کی نوح کشتی یه میندی، آداملار یئیرلردی و ایچیرلردی، آرواد آلیرلردی و آره گئدیرلردی. اونداسیل گلدی و اوللارینگ وارسینی نابود ائدی. ^{۲۸} ائله بئله ده لوط زامانیندا آداملار یئیرلردی و ایچیرلردی، آلیرلردی و ساتیرلردی، اکی رلردی و ائو دوزتیرلردی، ^{۲۹} آما او گون کی لوط سدوم شهریندن یازیا چیخدی، بیردن اوت و گوگرد گو یدن یاغدی و اوللارینگ وارسینی نابود ائدی. ^{۳۰} انسان اوغلو ظهور ائدن گون ده، ائله او زامان له یین اولور. ^{۳۱} او گونده او کی ائوینگ پشت بامیندا دیر و اسباب-اٹائی ائو ایچینده دیر، اٹاٹلاری نینگ گوتورمکی ایچی داها آشاغی گلمه سین. ائله بئله ده او آدام کی اکین یئری اوستونده دیر، گئری دؤنمه سین. ^{۳۲} لوط آروادینی یادینزدا گتیرینز. ^{۳۳} هر گس کی اوز جانینی ساخلاماک قولونجوندا اول، اؤنو آلدن وئره آما هر گس کی اوز جانیندان گجه، اؤنو ساخلایار. ^{۳۴} سیزه دئییریم کی او گنجه ده، ایکی آدامدان کی بیر یئر ایچینه یاتمیشلار، بیرسی آپاریلار و بیرسی قالار. ^{۳۵} ایکی آرواددان دا کی بئلینه آل دیرمانی چکیرلر، بیرسی آپاریلار و بیرسی قالار. ^{۳۶} بیر اکین یئری ایچینده کی ایکی کیشی نینگ، بیرسی آپاریلار و بیرسی قالار. ^{۳۷} شاگردلر عیسایا دئدیلر: «هارا آقا؟» عیسا اوللارا دئدی: «هر یئرده بیر لاش اولسا، لاش خورلار دا ائله اؤرا ییغیلرلر.»

۱۸

سیمج آروادینگ مئلی

۱ عیسا، اوز شاگردلری ایچی بیر مئل چکدی تا گورسده کی همیشه دُعا ائده سیلر و هئچ وخت دُعا ائدمکدن مأیوس اولمایا سیلار. ^۲ عیسا بئله دئدی: «بیر شهرده بیر قاضی وار ایدی کی نه تارئدان قورخاردی، نه ده خلخ ایچی آرزش قائل اولاردی، ^۳ ائله او شهرده بیر دول آرواد دا زندلیگ ائدیردی کی بیر بیر آردیندا او قاضی یانینا گلیردی و دئییردی: ”منیم حقیقی او آدامدان کی

بئلسی ایئن جر واریم، آل.“^۴ قاضی بیر مُدّت اونا اعتنا ائدمه دی، آما آخوردان اؤز یانیندا دئدی: ”هر چند کی من نه تارئدان قورخیرام، نه ده خَلخ ایچی آرزش قائلام،^۵ آما بو سبریه کی بو دول آرواد منی سوتووا گتیرمیش، اؤنونگ حَقینی آلام تا بوغاد بیر بیر آردینا گلَمک ایئن، منی عاجز ائدمیه.“

^۶ رب عیسا دئدی: «ائشیدیزین کی بو انصاف سیز قاضی نه دئییر؟^۷ آیا تارئ او آداملار دادینا کی اؤزو اوللاری سچمیش ائتیشمز؟ ائله اوللار کی گئجه گؤندوز اؤنو چاغیرلار؟ آیا او، اوللارینگ جارینا گلَمکده گئج ائدهر؟^۸ سیزه دئییرم کی تئز اوللارینگ دادینا ائتیشر. آما اوندان کی انسان اوغلو کی منم، بؤکوله یئر اوستونه، گؤزینگ یئر اوستونده هئچ ایمانلی آدام بولار؟»

فَرِیسی و باج یِیغَن

^۹ عیسا او آداملار ایچی کی اؤز صالح اولدیگلارینا تگه ائدمیشلردی و باقی آداملاری کوچوک سایرلاردی، بو مَثلی چکدی: ^{۱۰} «ایکی آدام گتندیلر مَعَبده تا دُعا ائدَلر، بیرسی بیر فَرِیسی فرقه سی نینگ عالی ایدی و او بیرسی بیر باج یِیغَن ایدی. ^{۱۱} او فَرِیسی آیاق باشیندا توردو و اؤزو ایئن بئله دُعا ائدی: ”ای تارئ، سنی شکر ائدیرم کی آیری آداملار له یین خَلخی چاپان، انصاف سیز، زناکار و یا حتّی بو باج یِیغَن له یین ده ییلَم. ^{۱۲} هفته ده ایکی دفعه اوروچ توتیرام و ائله اوله یین کی حکم اولموش، هَرنه دَن کی آله گتیریم، اوندان-بیرینی وئیریم.“ ^{۱۳} آما او باج یِیغَن ایراق توردو و حتّی گؤیه ده باخمادی. او اؤز دُشونه وورا-وورا دئییردی: ”ای تارئ، منی گناهکارا رَحْم ائد!“ ^{۱۴} سیزه دئییرم کی بو باج یِیغَن باغیشلاندی و ائوینه گتندی، نه او فَرِیسی. چونکی هَر گس کی اؤزونو اوجالادا، آچاق اولور آما هَر گس کی اؤزونو آچاق ائده، اوجالانار.»

عیسا کوموجا اوشاق لارا بَرکت وئیر

^{۱۵} خَلخ حتّی کوموجا اوشاق لاری دا عیسا یانینا گتیریرلردی تا عیسا اوشاق لار اوستونه آل قوْیا و اوللارا بَرکت وئره. شاگردلر بونو گؤزنده، اوللاری هیله دیلر. ^{۱۶} آما عیسا اوشاق لاری اؤز یانینا چاغیردی و دئدی: «قوْیونز تا اوشاق لار منیم یانینا گلَلر و اوللارینگ جلوسینی توتماینز، چونکی تارئ پادشاه لیگی بئله یین آداملارینگ دیر. ^{۱۷} گرچکینی سیزه دئییرم، هَر گس تارئ پادشاه لیگینی بیر کوموجا اوشاق له یین قبول ائدمیه، هئچ زامان اؤرایا گیرمز.»

وارلی آدم

^{۱۸} یہود خَلخی نینگ بیر باشی بویوکو، عیسادان خبر آلدی: «ای خوب اُستاد، نیجه ائده سیم تا آبدی زندلیگی میراث آپارام؟» ^{۱۹} عیسا اونا دئدی: «نه ایچی منی خوب چاغیریرانگ؟ تارئدان آیری هئچ گس خوب دهیل. ^{۲۰} تارئ حکملارینی بیلیرینگ؟ زنا ائدمه، آدام اؤلدورمه، اوغورلوق ائدمه، یالان شهادت وئرمه و آنا بووانگ حُرمتینی ساخلا.» ^{۲۱} او کیشی جواب وئردی: «جاهال لیگیمدان بری بوللارینگ واریسینی یئرینه ائتیردیمیشم.» ^{۲۲} عیسا بونو ائشیدنده او کیشی یه دئدی: «ایشینگده هَنیز بیر زاد آز وارینگ. هَرنه کی وارینگ سات و یوخسول لار آراسیندا داغید، کی گؤیده بیر خرئنه یینگ اولور؛ او زامان گل، منیم یولومو گئد.» ^{۲۳} آما او کیشی بو گیلری ائشیدنده چوخ غَملی اولدو چونکی چوخ دارا ایدی. ^{۲۴} عیسا او آدامینگ غَملی اولدیگینی گؤزنده دئدی: «ناغاد چتین دیر کی وارلی لار تارئ پادشاه لیگینا گیرر!» ^{۲۵} دؤوه نینگ اینگه دلیگیندن گچمکی چوخ آسانتر دیر تا بو کی بیر وارلی آدم تارئ پادشاه لیگینا گیره.»

^{۲۶} بو گپی ائشیدنلر عیسادان خبر آلدیلار: «پس کیم نجات توتا بیلر؟» ^{۲۷} عیسا دئدی: «او ایش کی آداملار ایچی غیرممکن دیر، تارئ ایچی ممکن دیر.» ^{۲۸} پطرس دئدی: «باخ، بیز ائولریمیزی ویل ائدمیشک و سنینگ آردینگ سورا گلیمیشک.» ^{۲۹} عیسا اوللارا دئدی: «گرچکینی سیزه دئیرم، هئچ گس یوخ کی تارئ پادشاه لیگی خاطرینه ائوینی یا آروادینی یا کاکالارینی یا آنا-بووآسینی یا دا اوشاق لارینی ویل ائدمیش اول، ^{۳۰} و بو دنیا دا اؤنونگ نئچه برابرینی آلمامیش اول و او دنیا دا ده آبدی زندلیگ اونا نَصیب اولمامیش اول.»

^{۳۱} عیسا اون ایکی شاگردینی بیر قیراقا چکدی و اوللارا دئدی: «باخینز، بیز اورشلیم شَهرینه گئدیرک و هَرنه کی پیغمبرلر طریقیندن، انسان اوغلونونگ بارسینده کی منم یازلمیش، یئرینه ائتیشر. ^{۳۲} انسان اوغلو بُت پَرسِت خَلخ آینه وئریلر و اوللار اونو ریشخند ائده رلر، اؤنونگ اینان پئس رووال ائده رلر و اونا تیغیرلر. ^{۳۳} اونا شلاق وورماگدان سورا، اؤنو اؤلدورلر و او اؤچونجو گؤنده، دئریلر.» ^{۳۴} آما شاگردلر، بو زادلاردان هئچنه آنگلامادیلار. بو سؤزلر اوللار ایچی اؤرتولو ایدی و آنگلامادیلار کی عیسا نَمنه دَن اوللار اینان دانیشیر.

عیسا بیر کور گدابی شفا وئیر

۳۵ عیسا آریحا شہرینہ یاخین اولاندا، بیر کور آدم یول قیراقینا اوتورموشدو و گدایلگ ائدیردی. ۳۶ اونا کی ائشیتدی کی بیر جمعیت اؤنونگ یانیندان گچیر، خبر آلدی کی: «نه خبر دیر؟» ۳۷ اونا دئدی: «ناصرہ لی عیسا بوردان گچیر.» ۳۸ پس اوجا سس ایئن چاغیردی: «ای عیسا، ای داوود پادشاہ اوغلو، منہ رحم ائد!» ۳۹ ایلریدہ گئدن آداملار اؤنو ھیلہ دیلر و اونا دئییرلردی کی بی سس اولا آما او اوجاتر چاغیریدی و دئییردی: «ای داوود پادشاہ اوغلو، منہ رحم ائد.» ۴۰ عیسا توردو و آمر ائدی تا او کیشی پی گتیرلر یانینا. او کور آدم یاخین اولاندا، عیسا اوندان خبر آلدی: ۴۱ «سئیرینگ سنینگ ایچی نہ ایش گؤرم؟» کور دئدی: «آقا، سئیرم گؤزلریم گؤره.» ۴۲ عیسا اونا دئدی: «گؤزلرینگ گؤرسون؛ ایمانینگ سنی خوب ائدمیش.» ۴۳ ائله او آن او آدامینگ گؤزلری آچیلدی و تارئپی حمد و ثنا ائده-ائده عیسا قولونجوندان یولا دؤشدو. بوتون خلخ بونو گؤزنده تارئپی حمد و ثنا ائدیلر.

۱۹

عیسا وزگی

۱ عیسا آریحا شہرینہ گلدی و او شہر ایچیندن گچیردی. ۲ بیر زگی آدلی کیشی اؤردایدی. او باج ییغئن لرینگ رئیسی ایدی و چوخ ده دارا ایدی. ۳ او سئیردی عیسا پی گؤره آما جمعیتینگ چوخ اولدیگی ایچی اؤنو گؤره بیلمئیردی چونکی بویو کوتایدی. ۴ پس زگی ایلری تر قاجدی و بیر چنار آغاجی نینگ باشینا چیخدی تا عیسا پی گؤره، بو سبریه کی عیسا ائله او تئزلیگده او یولدان گچسیدی. ۵ عیسا او چنار آغاجینا ائتیشنده، اوخاری باخدی و زگی یہ دئدی: «زگی، تئز اول گل آشاغی، بو سبریه کی بوگؤن من سنینگ ائوینگده قالاسیم.» ۶ او دا تئز آشاغی گلدی و چوخ شادلیگ اینن عیسا پی اؤز ائوینہ آپاردی. ۷ خلخ بونو گؤزنده وارسی، توغولادیلار و دئدی: «عیسا بیر گناھکار آدامینگ قوناق اولموش.» ۸ ائودہ زگی توردو آیاقی و رب عیسا یا دئدی: «باخ، آقا، دارالیکیمینگ یاریسینی یوخسوللارا وئره رم. هر کسینگ مالینی کی ناحق آلمیشام، اؤنونگ دؤرد برابرینی او آداما گئری وئره رم.» ۹ عیسا اونا دئدی: «تارئنینگ نجاتی بوگؤن بو ائوہ گلمیش، بو سبریه کی بو کیشی ده ابراھیم

پیغمبر سویوندان دیر. ^{۱۰} چونکی انسان اوغلو گلدی تا لایلانان لاری بولا و اوللاری نجات وئره.»

طلا سِگه لری نینگ مَثلی

^{۱۱} عیسا بو گیلری ائشیدن آداملار ایچی، بیر مَثل ده چکدی، بو سَبریه کی اورشلیم شَهرینه یاخین ایدی و خَلخ گمان ائدیرلردی کی تارئ پادشاهلیگی هر آن دیر کی ظاهر اولا. ^{۱۲} پس عیسا دئدی: «بیر اصیل زاده، بیر ایراق مملکتته گئتدی تا اؤزو ایچی پادشاهلیگ مقامی آله گتیره و گئری دؤنه. ^{۱۳} آما گئدمکدن ایلری، اؤز نوکرلریندن اون آدام چاغیردی و اوللارا اون طلا سِگه سی وئردی کی اوتوز آیینگ دستمزدی ایدی و دئدی: ”من گئری گلنچاز بو سِگه لَر اینان ایش گورونز.“ ^{۱۴} آما او آداملار کی قرار ایدی او بئللرینه پادشاهلیگ ائده اوندان نفرت وارلایدی. اوللار او کیشی نینگ آردی سورا ائلچی یوللادیلار تا دئیهر کی: ”بیز سمئیرک کی بو کیشی بیزه پادشاهلیگ ائده.“ ^{۱۵} او آدام پادشاهلیگ مقامینی آله گتیرندن سورا، گئری دؤندو و امر ائدی تا او نوکرلرینی کی اوللارا سِگه وئرمیشدی، گتیرلر یانینا تا گوره کی ناغاد منفعت ائدمیشلر. ^{۱۶} بیرینجیسی گلدی و دئدی: ”آقا، سنینگ سِگه یینگ اون برابر منفعت گتیرمیش.“ ^{۱۷} پادشاه اونا دئدی: ”آفرین، ای خوب نوکر، بو سَبریه کی بیر کوچوک ایشده امانت دار ایتمیشینگ، اون شَهرینگ حاکملیگینی سنه وئهرم.“ ^{۱۸} ایکینجیسی گلدی و دئدی: ”آقا، سنینگ سِگه یینگ بئش برابر منفعت گتیرمیش.“ ^{۱۹} پادشاه اونا دا دئدی: ”سن دا بئش شَهرینگ حاکمی اول.“ ^{۲۰} اوچونجوسو گلدی و دئدی: ”آقا، بویور، بو سنینگ سِگه یینگ، اؤنو بیر یاقلوقا دولادیم و بیر قیراقا قوئیدوم. ^{۲۱} چونکی سندن قورخیردیم، بو سَبریه کی سن بیر چتین آدامانگ؛ او یئردن کی پول یاتیردمامیشانگ، منفعت گؤتوروزینگ و او یئردن کی اکمه میشینگ بیچیرینگ.“ ^{۲۲} پادشاه جواب وئردی: ”ای شَریر نوکر! سنی اؤز سؤزونگ اینن محکوم ائدیرم. سن کی بیلیردینگ من بیر چتین آدام کی او یئردن کی پول یاتیردمامیشام، منفعت گؤتورورم و او یئردن کی اکمه میشم بیچیرم، ^{۲۳} آقلا منیم پیلمی صَرف لار یانینا قوئیسایدینگ تا گئری گلدیگیمده اؤنو منفعتی اینن گئری آلام.“ ^{۲۴} پادشاه اوردکی آداملارا دئدی: ”سِگه یی اوندان آلینز و او نوکره کی اون سِگه واری وئریز.“ ^{۲۵} اوللار پادشاها دئدیلر: ”آقا، اوندا کی اون سِگه وارا!“ ^{۲۶} پادشاه دئدی: ”سِزه دئیرم هر گسه کی واری، آرتیق وئریلر. آما او آدام کی

یوخو، ائله او ده کی واری، آلیندن آلینار. ^{۲۷} آما او دوشمن لَریمی کی سمئیرلردی من اوللارا پادشاهلیگ ائدم، گتیریز بورا و گوزوم دَمینده بویون لارینی وورونز.“»

عیسانینگ اورشلیم شَهرینه گلمَکی

^{۲۸} عیسا بوللاری دئیهدن سورا، اوللاردان ایلری، اورشلیم شَهرینه ساری گئتدی. ^{۲۹} زیتون داغینداکی، بیت فاجی و بیت عَنیا گندلرینه یاخین اولاندا، شاگردلری نینگ ایکی سینی یولا سالدی و دئدی: ^{۳۰} «قَرشیده کی گنده گندینز. ائله او گند ایچینه گئتدیگی ایئن بیر باغلی قودوقو بولارینز کی ایندی یانچاز هئچ کس اونا مینمه میس. اونو آچینز و گتیریز بورا. ^{۳۱} اگر پیری خَبر آلدی: ”نه ایچی اُونو آچیراینز؟“ دئینیز: ”رَینینگ ایشیندن دیر.“»

^{۳۲} او ایکی آدام گتدیلر و گوردولر کی واری زاد ائله اوله یین دیر کی عیسا بئللرینه دئمیش ایدی. ^{۳۳} قودوقو آچاندا، قودوقونگ آیه لری خَبر آلدیلار: ”قودوقو نه ایچی آچیراینز؟“ ^{۳۴} شاگردلر ده جواب وئردیلر: ”رَینینگ ایشیندن دیر.“ ^{۳۵} اوللار قودوقو عیسا یانینا گتیردیلر، اؤز قابالارینی قودوقونگ اوستونه آتدیلار و عیسای اونا میندیردیلر. ^{۳۶} عیسا یولدا گئدنده، آداملار اؤز قابالارینی عیسا یولو اوستونه سَردیلر. ^{۳۷} زیتون داغی نینگ اؤزوقولوسونا یاخین اولاندا، شاگردلری نینگ واریسی شادلیگ ایئن، بوتون اوندان گؤزن قوتلی ایشلر ایچی، اوجا سَس ایئن تارئپی حمد و ثنا ائدمکه باشلادیلار ^{۳۸} و دئییرلردی: «مُتبارک اولسون او پادشاه کی رَینینگ آدیندا گلیر! گؤیده صلح و سلامتلیگ و گوی لَرنینگ ائنگ اوخاریسیندا عَزت اولسون.»

^{۳۹} فَریسی عالم لَرنینگ بیر پاراسی کی جمعیت آراسیندا ایدیلار، عیسایا دئدیلر: «اُستاد، شاگردلَرنیگی هَبله تا بو گپلری چالمیلار.» ^{۴۰} عیسا دا جواب وئردی: «سِزه دئییرم کی اگر بوللار بی سَس اوللار دا، بو داشلار سَسه گلرلر.» ^{۴۱} عیسا اورشلیم شَهرینه یاخین اولاندا و شَهری گؤزنده، اؤرا ایچی آغلادی ^{۴۲} و دئدی: «کاشکی سَن، بله سَن، بوگؤن بیلیدینگ کی نه زادلار سَنینگ ایچی صلح و سلامتلیگ گتیریر! آما ایندی بو زادلار سَنینگ گؤزلرینگدن پناه دیرلر. ^{۴۳} چونکی بیر زامان گلر کی دوشمنلَرنینگ سَنینگ ضدینگه سنگر چکرلر و سَنینگ دئییرینیگی واری یاندان آلارلار و سَنه حمله ائدرلر ^{۴۴} و سَنی، یئر ایئن بیر ائدهرلر؛ سَنی و سَنینگ ایچینده کی اولادلاری. اوللار قویمازلار کی داش داش

اوستونه قۇيولو قالا. بو ايشلر باشينگا گلر، بو سبريه كي سن تارئ گورمكينگه گلن وختي بيلمدينگ.»

عيسا معامله گرلري مَعْبَدَن يازيا سالدی

٤٥ عيسا گئئدى مَعْبَدَه و او آداملاري كي مَعْبَد ايجينده معامله ائديرلر ایدی، مَعْبَدَن يازيا آندی و دئدی: ٤٦ «مُقَدَس يازيلي لاردا يازيلميش كي: ”منيم ائويم، دُعا ائوي چاغريلار،“ آما سيز اؤنو اوغرولار يووآسي ائدميشينز.» ٤٧ عيسا هر گؤن مَعْبَدَه تَعْلِيم وئيریدی. باش كاهنلر كي مَعْبَدِينْغ عالملري ايديلر، تورات معلملري و يهود خَلْخِي نينْغ رَئيسلري سئيرلردی عيسايي نابود ائدلر، ٤٨ آما بير يول بولماديلار كي سئديگيلري ايشي گؤزلر، چونكي واري خَلْخ علاقه اينان عيسا سؤزلرينه قولاق آسيرلردی.

٢٠

عيسانينْغ اِقتداري

١ بير گؤن كي عيسا مَعْبَدَه خَلْخه تَعْلِيم وئيریدی و اينجيلينْغ خوش خبريني اوللارا اعلام ائديریدی، باش كاهنلر كي مَعْبَدِينْغ عالملري ايديلر، تورات معلملري و شيخلر اينن عيسا يانينا گلديلر ٢ و اونا دئديلر: «بوزه دئ گؤرك نه حَق اينان بو ايشلري گؤرورينْغ، يا دا كيم سَنَه بو حَقِي وئرميش؟» ٣ عيسا اوللارا جواب وئردی: «من ده سيزدن بير زاد خبر آلام، مَنَه دئيينز گؤرم ٤ يحيي كيمينْغ حَقِي اينان تَعْمِيد وئيریدی؟ بو حَق تارئ طرفيندن اونا وئريلميش ایدی يا انسان طرفيندن؟» ٥ اوللار بير بير اينن شوهر ائديلر و دئديلر: «اگر دئسك: ”تارئ طرفيندن،“ او دئيهر: ”پس نه ايچي اونا اينانمادينز؟“ ٦ اگر ده دئسك: ”انسان طرفيندن،“ بوتون خَلْخ ييزي سَنْگسار ائدهرلر، بو سبريه كي اوللار مُجَاب اولموشلار كي يحيي بير پيغمبر دير.» ٧ پس دئديلر: «بيز بيلمئيرك كي هاردان ایدی.» ٨ عيسا دا اوللارا دئدی: «من ده سيزه دئمم كي نه حَق اينان بو ايشلري گؤرورم.»

پئس باغبانلار مَثْلي

٩ و عيسا بو مَثْلي خَلْخ ايچي چكدي، دئدی: «بير آدام بير اوزوم باغي آكدی و باغي، باغبانلارا اجاره وئردی و بير اوزون مُدْت ايچي، بير آيري مملكته گئئدی.

۱۰. ثَمَر زامانیندا، بیر نوکرینی باغبانلار یانینا یوللادی تا اؤز سَهْمینی اوزوم باغی نینگ ثمریندن آلا. آما باغبانلار او نوکری کِتک ووردولار و آلی خالی گئری یوللادیلار. ۱۱. باغ آیه سی بیر آیری نوکر یوللادی. آما اوللار او نوکری دا کِتک ووردولار، اؤنونگ اینان پُس رووآل ائدیگر و اؤنو دا آلی خالی گئری یوللادیلار. ۱۲. اؤچونجو نوکری یوللادی، اؤنو دا یارالادیلار و یازیا آتدیلار. ۱۳. پس باغ آیه سی دئدی: ”نیجه ائده سیم؟ اؤز عزیز اوغومو یوللایارام، شاید اؤنونگ حُرمتینی ساخلایالار.“ ۱۴. آما باغبانلار اؤنو گۆزنده، اؤز آرالاریندا دئدیگر: ”وارث بو دور، گلیز تا اؤنو اؤلدورک تا میراث ییزه ائتیشه.“ ۱۵. پس اؤنو اوزوم باغیندان یازیا سالدیلار و اؤلدوردولر. ایندی باغ آیه سی اوللار اینان نیجه ائده؟ ۱۶. او گگر و بو باغبانلاری نابود ائدهر و اوزوم باغینی بیر آیری باغبانلار آلینه تاپشیرار. «خَلخ بونو ائشیدَنده دئدیگر: «تاری ائدمسین!» ۱۷. آما عیسا اوللارینگ گۆزلی ایچینه باخدی و دئدی: «پس مُقدّس یازیلی لارینگ بو سؤزونہ معنی واری کی دئییر:

”او داش کی بَنالار رَد ائدیگر،

عِمارتینگ اَصَل داشی اولموش.“

۱۸. هَر گس کی بو داش اوستونہ دؤشه تیکه تیکه اولور و بو داش هَر گس اوستونہ کی دؤشه، اؤنو کاچی ائدهر.»

روم پادشاهینا خراج وئرمک

۱۹. تورات معلّم لری و باش کاهن لری کی مَعْبِد عالم لری ایدیگر بیر یول گزیر لردی تا عیساپی ائله او ساعت توتالار، چونکی آنگلادیلار کی عیسانینگ مقصودی بو مَثَلدن اوللارینگ اؤزو دور. آما خَلخَدَن قورخیرلاردی. ۲۰. اوللار عیساپی گۆز آلتینا قؤیموشلار ایدی و نئچه جاسوس کی اؤز لرینی صاب-صادق گۆرسدیر لردی، عیسا یانینا یوللادیلار تا اؤنو، اؤنونگ اؤز سؤز لری این گیزه سالالار تا بئلسینی والی نینگ مَحکمه سینہ تحویل وئر لر. ۲۱. پس عیسادان خَبَر آلدیلار: «اُستاد، بیز بیلیرک کی سنینگ گپ لرینگ و تعلیم لرینگ دؤز دیر و هئچ کسدن ظَرَفدار لیگ ائدمئیرینگ بلکی تارئ یولونو دؤزلوک این اؤرگدیرینگ. ۲۲. آیا بیزه جایز دیر کی روم پادشاهینا خراج وئرک یا یو؟» ۲۳. عیسا اوللارینگ حیلہ سینی آنگلادی و اوللارا دئدی: ۲۴. «بیر دینار منه گۆرسدینز. کیمینگ نَقشی و آدی اؤنونگ اوستونده دیر؟» اوللار جواب وئر دیگر: «روم

پادشاهی نینگ.»^{۲۵} عیسا اوللارا دئدی: «پس پادشاه مالینی پادشاه و تارئ مالینی تارئیا وئریز.»^{۲۶} اوللار عیساپی، اؤنونگ اؤز گپلری اوستونه خَلخ گؤزو دَمینده، توتا بیلمه دیلر. آما عیسانینگ جوابیندان حیران اولموشلار ایدی و بی سَس قالدیلار.

اؤلولرینگ دئریلمکی

^{۲۷} نچہ آدام صدوقی فرقه سی نینگ عالم لریندن عیسا یانینا گلدیلر. صدوقی لار اؤلومدن سورا دئریلمکی انکار ائدی لرکی.^{۲۸} او آداملار عیسادان خَبر آلدیلار: «اُستاد، موسای پیغمبر بیزیم ایچی بو حکمی یازمیش کی، اگر بیر کیشی نینگ کاکاسی اؤلسه و او اؤلن، آرواد واری اولا آما اولاد یوخو اول، او کیشی، او دول آرواد اینان ائولتسی تا اؤز کاکاسی ایچی نسل قویا.^{۲۹} ایندی، یئتدی کاکا ایدی لر. بیرینچی بیر آرواد اینان ائولندی، آما اولادسیز اؤلدو.^{۳۰} اوندان سورا ایکینجی سی^{۳۱} و اؤچونجوسو او آرواد اینان ائولندی لر و ائله بئله او یئتدی کاکانینگ واریسی اؤنونگ اینان ائولندی لر، آما اولادسیز اؤلدولر.^{۳۲} واریسیندان سورا دا، او آرواد اؤلدو.^{۳۳} ایندی، اؤلولرینگ دئریلمکی گؤنده او آرواد، کیمینگ آروادی اولور؟ بو سبریه کی یئتدی آدامینگ واریسی اؤنونگ اینان ائولتمیشلردی.»

^{۳۴} عیسا اوللارا دئدی: «بو دنیانینگ آداملاری آرواد آلیرلار و آره گئدی لر.^{۳۵} آما او آداملار کی او دنیا ائتیشمک و اؤلومدن دئریلمک لایقی دیرلار، نه آرواد آلیرلار، نه ده آره گئدی لر.^{۳۶} چونکی اوللار داها اؤلمز لر، بو سبریه کی فرشته لر اینن بیر دیر لر. اوللار تارئ اولادلاری دیرلار، اوللار اؤلومدن دئریلمیش لر.^{۳۷} آما اؤلولر دئریلمکینی موسانینگ اؤزو دا آلوشان بوتّا حَقینده کی حکایتده، گؤرسدیر. اؤردا کی رَبّی ابراهیم تارئ سی، اسحاق تارئ سی و یعقوب تارئ سی چاغیریر.^{۳۸} تارئ، اؤلولرینگ تارئ سی ده ییل، بلکی دئریلمک تارئ سی دیر، چونکی اؤنونگ حضوروندا واری گس دئری دیر.»^{۳۹} او زامان تورات معلّم لری نینگ بیر پاراسی دئدی لر: «اُستاد، نه خوب دئدینگ.»^{۴۰} صدوقی لر دا داها جرأت ائدمه دیلر کی عیسادان بیر گپ خَبر آلالار.

مسیح کیمینگ اوغلو دور

^{۴۱} عیسا اوللارا دئدی: «نه یین دئیہ بیلر لر کی وَعده وئریلن مسیح، داوود پادشاه اوغلو دور؟»^{۴۲} بو سبریه کی داوود پادشاهینگ اؤزو زبور کتاییندا دئیر

کی:

”رَبّ منیم رَبّیمہ دئی:“

منیم ساغ آلمدہ اوتور

۴۳ او زامانانچاز کی دوشمنلرینگی آیقینگی آلتینا آتام۔“

۴۴ وختی کی داوود پادشاہ اوّنو ’رَبّ‘ چاغیریر، پس نہین وعدہ وئریلن مَسیح،
داوود پادشاہ اوغلو دور؟»

اؤزونگوزو تورات معلّم لَریندن گؤزلہ یینز

۴۵ عیسا بوتون خَلخ حضوروندا اؤز شاگردلَرینہ دئی: ۶۶ «تورات معلّم لَریندن ایراق تورینز. اوللار اوزون عابالار اینان گزَمکی چوخ سئیرلَر، اوللار چوخ سئیرلَر کی خَلخ بازارلاردا اوللار سلام ائدَلر، عبادتگاہ لَرده باشدان اوتورماگی چوخ سئیرلَر و قوناقلوق لاردا، مَجلسینگ باشیندا اوتورماگی دا چوخ سئیرلَر. ۴۷ اوللار دول آروادلارینگ ائوینی اوتیرلار، آما اؤزلَرینی خوب گؤرسدَمک ایچی دُعالارینی اوزون ائدیرلَر. اوللارینگ جزاسی چوخ سَختر اولور.»

۲۱

دول آروادینگ ہدیہ سی

۱ عیسا اؤز دئیرینہ باخدی و گؤردو کی وارلی آداملار اؤز ہدیہ لَرینی مَعبدینگ ہدیہ صندوقینا آتیرلار. ۲ بیر یوخسول، دول آروادی دا گؤردو کی ایکی قرہ پول صندوقا آتدی. ۳ عیسا دئی: «گرچکینی سیزہ دئیرم کی بو یوخسول دول آرواد واری گسدن آرتیق صندوقا پول آتمیش. ۴ بو سَبریہ کی باقی آداملار اؤز دارالیکلاری نینگ اضافہ سیندان صندوقا آتدیلار، آما بو یوخسول دول آرواد، بوتون خَرچلیگینی کی اؤنونگ ایئن گؤنونو گچیردیدی، وئردی.»

مَعبد یومورولماگی نینگ پیشگولیگی

۵ اوندا کی شاگردلَرینگ بیر پاراسی مَعبد بارہ سیندہ دانیشیرلاردی و دئیرلَر ایدی کی نہین قَشنگ قَشنگ داشلار اینان و آرزشلی ہدیہ لَر اینن بَزَنمیش، عیسا اوللار دئی: ۱ «بیر گؤنلر گلر کی بو گؤردوگونز مَعبد، ائله یومورولار کی حتّی داش داش اوستونہ قؤیولو قالماز.» ۷ اوللار عیسادان خبر آلدیلار:

«اُستاد، بو تَفاق لار هاچان دؤشسی و بو ایشلرینگ اولونماگی زامانیا یاخین اولماگینگ، نیشاناسی نه دیر؟»^۸ عیسا دئدی: «هوشکار اولینز تا یولدان چیخمینز. چونکی چوخ آدمالار منیم آدمدا گلرلر و دئیهرلر: ”من اوایم“ و ”او قرار وئرلیمیش زامان ائتیشمیش.“ اوللار آردی سورا گئدمه ییز. ^۹ اوندان کی جنگ لردن و شلوع لیگلاردان بیر زاد ائشیدیرینز، قورخما یینز. چونکی اول بو ایشلر یئرینه ائتیشسی، آما بو تزلیکده آخور اولماز.»

^{۱۰} و دئدی: «بیر ملت، آیری ملتینگ و بیر پادشاه لیگ، آیری پادشاه لیگینگ ضدینه تورار آیاقی. ^{۱۱} بویوک زلزله لر اولور و فرقلی یئرلرده قحطلوق دؤشر و طاعون گلر. چوخ وحشتلر اولور و گوئیده بویوک نیشانالار گورولر. ^{۱۲} آما واری بو ایشلرینگ اولونماگیندان ایلری، سیزی توتارلار و سیزه جفا ائده رلر. سیزی عبادتگاه لارا و زندان لارا تحویل وئرهرلر. سیزی، منیم آدیم خاطرینه پادشاه لار و والی لار حضورنا آپارارلار، ^{۱۳} بو سیزینگ ایچی بیر فرصت اولور تا گواه لیگ وئریز. ^{۱۴} پس یادینزدا اولسون کی سمئیر ایلرتدن فکر ائدینز گورینز نه یین جواب وئرسینز. ^{۱۵} بو سبریه کی من، سیزه دانیشماکدا ائله قوت و حکمت وئررم کی سیزینگ اینان ضد اولنلارینگ هنج بیر، باشارمیالار سیزینگ جلوینزده تورالار یا دا سیزینگ گپ لرینزی رد ائد لر. ^{۱۶} حتی سیزینگ آنا-بوواییز، کاکالارینز، قوحومو خویشلرینز و یولداس لارینز، سیزی آله وئرهرلر و سیزینگ بیر پاراینزی اولومه وئرهرلر. ^{۱۷} منیم آدیم خاطرینه واری گس سیزدن نفرت وارلاری اولور. ^{۱۸} آما سیزینگ باشینزدان بیر تالا تیکده آزالماز. ^{۱۹} استقامت ائدمک ایئن، جانینزی قورتارارینز.

^{۲۰} «آما هر زامان گوردونگوز کی دشمن لشکرلری اورشلیم شهری نینگ دئییرینی واری یاندان آلمیشلار، بیلینز کی اورشلیم شهری نینگ یومورولماگی زامانی یاخین اولموش. ^{۲۱} او زاماندا، او آدمالار کی یهودیه ولایتینده دیرلار، داغلارا قاچسینلر و اوللار کی شهر ایچینده دیرلار، اوردان چیخسینلر و اوللار دا کی شهردن یازیا اکیلر اوستونده دیرلار، داها شهر ایچینه گلمه سینلر. ^{۲۲} بو سبریه کی او گوئلر انتقام گوئلری دیر، تا مقدس یازیلی لارینگ واریسی، یئرینه ائتیشه. ^{۲۳} وای او آروادلار حالینا کی او گوئلرده اوشاقلی دیرلار یا دا اوشاق سیدده وارلاری! چونکی یئر اوستونده بیر بویوک مصیبت اولور و تارئ بو خلخه غصب ائدر. ^{۲۴} قیلیچ دمی ایئن اولرلر، واری ملتر آراسینا اسپرلیگه آپاریلارلار و او زامانانچاز کی بُت پرستلر دورانی باش اولار، بُت پرستلر اورشلیم

شہرینی پامال ائدہرلر.

انسان اوغلونونگ گلمکی

^{۲۵} «گؤن، آی و اولدوزلاردا نیشانالار اولور. یئر اوستونده ملّت لر، دریا و موجلارینگ بغيرمکیندن، تلواسه یه دوشارلار. ^{۲۶} آداملار بونونگ قورخوسیندان کی بو دنیانینگ باشینا نه گلسی، هوشدان گئدهرلر چونکی آسمان فُدرت لری، تیریه رلر. ^{۲۷} او زامان انسان اوغلونو گوژرلر کی بیر بولوت اوستونده، فُدرت این و عظمتلی شوکت این گلیر. ^{۲۸} بو ایشلر یئرینه ائتیشمگه باشلایاندا، سیز شق تورینز و باشینزی اوخاری ساخلاتینز، بو سبریه کی سیزینگ قورتانماکینز یاخین دیر.»

بیر درس انجیر آغاجیندان

^{۲۹} عیسا اوللار ایچی بیر مئل چکدی و دئدی: «انجیر آغاجینا و بوتون آغاجلارا باخینز. ^{۳۰} شاخالاری تینجه ووردوگو این، گوژورینز و بیلیرینز کی توسان یاخین دیر. ^{۳۱} ائله بئله ده، سیز بو ایشلرینگ اولونماگینی گوژنده، بیلینز کی تارئ پادشاهلیگی یاخین دیر. ^{۳۲} گرچکینی سیزه دئیریم، اوندایانچاز کی واری بو زادلار یئرینه ائتیشمه یه، بو نسل آرادان گئدمز. ^{۳۳} یئر این گوی آرادان گئدهر، آما منیم سؤزلریم آرادان گئدمز.»

هوشکار اولینز

^{۳۴} «هوشکار اولینز تا ائدمیه اوره کینز چوخ یئمک، مستلیگ و بو دنیانینگ قیدینده اولماگ اینان آغیرلاشا و او گؤن، بیر تله له یین بیردن باشینزا دؤشه. ^{۳۵} چونکی او گؤن، واری یئر اوستونده کی آداملارینگ باشینا گلر. ^{۳۶} پس همیشه هوشکار اولینز و دُعا ائدینز کی قوت وارین اولاتا بو تئزلیگده دؤشن تفاق لارینگ واریسیندان قچه بیلینز و انسان اوغلونونگ حضوروندا تورا بیلینز.»

^{۳۷} عیسا هر گؤن، معبدده تعلیم وئیردی آما گئجه لر، شهردن یازیا چیخیردی و گئجه پی زیتون داغیندا سحر ائدیردی ^{۳۸} و سحر ناماچاغی، واری خلخ معبدده اؤنونگ یانینا گلیرلر دی تا اؤنونگ سؤزلرینی ائشیدلر.

عیسای اؤلدورمکینگ نقشه‌سی

۱ خَمیر مایاسیز چۆره‌ک عیدی کی پَسَخ آدینا تانیلیردی یاخین ایدی. ۲ باش کاهن لَر کی مَعبد عالِم لَری ایدیلر و تورات معلّم لَری بیر ماهان گزیرلردی تا عیسای اؤلومه وئره لَر، بو سَبریه کی خَلخَدَن قورخیرلاردی.

یهودانینگ خیانتی

۳ او زامان شیطان آسَخریوط آدلانان یهودانینگ اؤره‌کینه گپردی. یهودا، اون ایکی شاگردینگ بیرسی ایدی. ۴ یهودا گتتدی و باش کاهن لَر ایئن و مَعبدینگ افسر لَری ایئن دانیشدی تا گۆره نه‌یین عیسای اوللار آلینه وئره‌سی. ۵ اوللار دا چوخ خوشحال اولدولار و قرار کسدیلر کی اونا پیل وئزلر. ۶ یهودا دا قبول ائدی و بیر فُرصت قولونجوندا ایدی کی خَلخ گۆزوندن آralی، عیسای آله وئره.

پَسَخ شامینی آماده ائدمک

۷ خَمیر مایاسیز چۆره‌ک عیدی ائتیشدی کی او گۆنده پَسَخ قوزوسونو قوربانلوق ائدمک واجب ایدی. ۸ پس عیسا، پَطْرُس اینان یوحنا پی بو فرمان اینان یوللادی: «گئدیز و پَسَخ شامینی بیزیم ایچی آماده ائدیز تا یئیک.» ۹ اوللار خبر آلدیلار: «سئیزینگ شامی هاردا آماده ائده‌ک؟»

۱۰ عیسا جواب وئردی: «باخینز، شَهر ایچینه گتتدیگی ایئن، بیر کیشی کی بیر سو کیزه‌سی آپاریر، سیزینگ ایئن قَرشیلشَر. اؤنونگ آردی سورا گئدیز و او ائو ایچینه کی او گئدیر، گئدیز ۱۱ و او ائوینگ آیه‌سینه دئییز: "اُستاد بئلنزه دئییز: 'قوناق اُتاقی هاردا دیر تا من شاگردلریم ایئن، پَسَخ شامینی اؤردا یئیم؟'" ۱۲ او بیر بویوک پوشان اولونمیش اُتاقی کی بالاخانه‌دا دیر سیزه گۆرسدَر. پَسَخ شامینی اؤردا آماده ائدیز.»

۱۳ اوللار گتتیلر و واری زادی ائله او طور کی عیسا دئمیشدی، گۆردولر و پَسَخ شامینی آماده ائدیلر.

رَببینگ آخورکی یئدیگی شام

۱۴ او ساعت ائتیشنده، عیسا اوتوردو سَفره قیراقینا و حواری لاری دا اؤنونگ اینان اوتوردولار. ۱۵ عیسا اوللارا دئدی: «چوخ گۆینوم سئیردی کی عذاب

چَکَمَکِمَدَن ایلری، بو پَسَخ شامینی سیزینگ ایئن یئیم. ^{۱۶} سیزه دئییرم کی داها بو پَسَخ شامیندان یئمم، او زامانانچاز کی بو پَسَخ، تارئ پادشاهلیگیندا یئرینه ائتیشه.» ^{۱۷} اوندا عیسا بیر پایلا آلدی آئینه و شکر ائدمکدن سورا دئدی: «بونو توتینز، اؤز آراینزدا بَهر ائدینز. ^{۱۸} چونکی سیزه دئییرم، بوگؤندن سورا داها اوزوم سویوندان ایچمم، او گؤننچاز کی تارئ پادشاهلیگی گله.» ^{۱۹} ائله بئله ده چؤره کی گؤتوردو و شکر ائدمکدن سورا اؤنو تیکهلهدی و اوللارا وئردی و دئدی: «بو منیم بدنیم دیر کی سیزینگ ایچی وئریلیر. بو ایشی منیم یادیمدا گؤرونز.» ^{۲۰} ائله بئله ده شام یئیندن سورا، پایلابی اوللارا وئردی و دئدی: «بو پایلا، تازا عهد دیر کی اؤز قانیمینگ توکولمکی ایئن، سیزینگ ایئن باغلاپیرام. ^{۲۱} آما باخ، منی آله وئرن آدمینگ آلی، منیم آلیم ایئن ائله بو سُفره ایچینده دیر. ^{۲۲} آلبت انسان اوغلو کی منم، او زادا ساری گئدیر کی بئلسی ایچی مُقَدَّر اولموش. آما وای او آدم حالینا کی انسان اوغونو آله وئیر.»

^{۲۳} حواری لار بیر بیردن خبر آلماکا باشلادیلار کی: «گؤزینگ بیزیم آرامیزدان بو ایشی گؤزن کیم اولا بیلر؟»

کیم واری گسدن بویوکت دیر؟

^{۲۴} ائله بئله ده شاگردلر آراسیندا بیر گپ اولدو کی آرالاریندا کیم واری گسدن بویوکت دیر؟ ^{۲۵} عیسا اوللارا دئدی: «اؤزگه مَلت لَرینگ پادشاهلاری، اوللارا آقالیگ ائدیرلر و اِقتدارلی لَر 'خان' چاغیریلیرلار. ^{۲۶} آما سیز بئله اولماینز، آراینزدا واری گسدن بویوکت آدم، واری گسدن کوچوکت اولسون و رَهر، او آدم اولسون کی قوللوق ائدیر. ^{۲۷} چونکی کیم بویوکت دیر؟ او آدم کی سُفره قیراقینا اوتوریر یا او کی قوللوق ائدیر؟ بئیه او آدم کی سُفره قیراقینا اوتوریر بویوکت ده بیل؟ آما، سیزینگ آراینزدا من او آدامم کی قوللوق ائدیر.» ^{۲۸}

^{۲۹} «سیز ائله او آداملاراینز کی گچیردیگیم امتحان لار ایچینده، منیم یانیمدا توردونز. ائله اوله یین کی گؤیده کی بووآم، پادشاهلیگی منیم آلیمه وئردی، من ده سیزه وئیرم. ^{۳۰} تا سیزده منیم پادشاهلیگیمدا، منیم سُفرام قیراقینا اوتوراینز و یئیینه یز و ایچینز و تختلره اوتوراینز و تارئ خَلخی نینگ اون ایکی طایفسینه حُکم سؤزینز.»

پطرسینگ انکار اندمکی پیشگولیگی

۳۱ «شَمعون، شَمعون، باخ، شیطان بونونگ قولونجوندایدی کی بیر برزگر لهیین کی بوغداپی سامان دان آیریر، سنی اؤزو ایچی آیرا. ۳۲ آما من سنینگ ایچی دُعا ائدمیشم کی ایمانینگ آرادان گئدمیه. اوندا کی گئنه بؤکولدونگ، اؤز کاکالارینگا قوت وئر.» ۳۳ پطرس عیسیا دئدی: «آقا، من حاضرَم سنینگ ایئن هم زندانا دؤشم، هم ده اولومه گئدم.» ۳۴ عیسا دئدی: «پطرس، سنه دئییرم کی بوگوُن خوروس بونگ وئرندن ایلری، سن اؤچ دفعه انکار ائده رینگ کی منی تانییرانگ.»

۳۵ عیسا اوللارا دئدی: «اوندا کی سیزی پیل کسه سی سیزی یا توربا سیزی یا دا اضا ف ایاق قابی سیزی یولا سالدیم، بیر زادا مُحْتاج اولدونگوز؟» اوللار دا جواب وئردیلر: «یو، هئچ نه یه.»

۳۶ اوللارا دئدی: «آما ایندی هر کس ده کی پیل کسه سی یا دا توربا وار اؤزو ایئن گؤتورسین و قیلچی اولمایان آدم دا، قاباسینی ساتسین و اؤزونه قیلچ آلسین. ۳۷ چونکی سیزه دئییرم مُقدّس یازیلی لارینگ بو سؤزو کی دئییر: ”او گناهکارلار اینان بیر ساییلدی،“ منیم حَقیمده یئرینه ائتیشه سی. چونکی هر نه کی منیم حَقیمده یازیلیمیش، یاخین دیر کی یئرینه ائتیشه.» ۳۸ اوللار دئدیلر: «آقا، باخ، بیزده بوردا ایکی قیلچ وار.» عیسا اوللارا دئدی: «بَس دیر.»

عیسا زیتون داغیندا دُعا ائدیر

۳۹ عیسا اؤردان یازیا چیخدی و همیشه کی عادتکی اوستوندن زیتون داغینا گئتدی و شاگردلری ده اؤنونگ آردی سورا گئتدیلر. ۴۰ او یئر ائتیشنده، اوللارا دئدی: «دُعا ائدینز تا امتحانا چکیمه یینز.»

۴۱ عیسا بیر داش آتماک چاز اوللاردان ایراق اولدو، دیزی اوستونه دایاندی و بئله دُعا ائدی: ۴۲ «ای بووا، اگر سن راضی یانگ، بو عذاب پایلاسی مَندن گچسین. آما گئنه ده، منیم سئدیگیم اولماسین، سنینگ سئدیگینگ اولسون.» ۴۳ گؤیدن بیر فرشته عیسیا ظاهر اولدو و اونا قوت وئردی. ۴۴ عیسا عذاب ایچینده، آرتیق دُعا ائدی و اؤنونگ عَرَق نینگ توگالاری، بویوک قان توگالاری لهیین یئر توکولیردی. ۴۵ دُعادان توراندا آیتی، شاگردلری یانینا گئری گلدی و اوللاری غُصّه دان یاتیلی گوردو، ۴۶ و اوللارا دئدی: «نه ایچی یاتمیشانز؟ تورینز آیتی و دُعا ائدینز تا امتحانا چکیمه یینز.»

عیسائی توتماک

۴۷ عیسا حلی دانیشیردی کی بیر کوپ جمعیت یولدان ائتیشدی و یهودا، او اون ایکی شاگردینگ بیرسی، اوللاردان ایلری گلیردی. یهودا عیسا یانینا گلدی تا عیسایی ماچ ائده. ۴۸ آما عیسا اونا دئدی: «یهدا، انسان اوغونو بیر ماچ اینان آله وئریزینگ؟» ۴۹ اونا کی عیسانینگ شاگردلری آنکلا دیلار کی نیجه اولیر، دئدی: «آقا، قیلیج لریمیزی چکک؟» ۵۰ و اوللارینگ بیرسی قیلیجینی، ائنگ بویوک کاهنینگ نوکرینه ساری چکدی. قیلیج او نوکرینگ قولاقینا ده ییدی و ساق قولاق گسیلیدی. ۵۱ آما عیسا دئدی: «آل ساخلاتیز.» و او کیشی نینگ قولاق اوستونه آل قویدو و اونی شفا وئردی. ۵۲ اوندان سورا عیسا، باش کاهن لره، معبدینگ افسرلرینه و شیخ لره کی عیسا ضدینه گلیمیشلر ایدی، دئدی: «بئیه من گدیگ باغلایانام کی قیلیج و چماق اینان گلیمیشیز تا منی توتایز؟» ۵۳ اونا کی هر گون معبدده سیزینگ ایتن بیر یئرده ایدیم، منی توتما دیز. آما ایندی سیزینگ زامانیز دیر؛ قرنگی لیگ قدرتی نینگ زامانی دیر.»

پطرس عیسایی انکار ائدیر

۵۴ اوندان سورا اوللار عیسایی توتدولار و ائنگ بویوک کاهنینگ ائوینه گتیردی. پطرس ایراقدان اوللارینگ آردی سورا گلیردی. ۵۵ بیر پارا آدام ائنگ بویوک کاهنینگ ائوی حیاطی نینگ اورتاسیندا اوت ائدمیشلردی و بئلینه اوت دئییرینه اوتورموشلاردی. پطرس دا اوللار آراسیندا اوتوردو. ۵۶ ائله بئله کی اوت ایشیقیندا اوتورموشدو، بیر جاهاال کنیز اونا گوز تیکدی و دئدی: «بو کیشی دا عیسا اینان ایدی.» ۵۷ آما پطرس انکار ائدی و دئدی: «قیز، من اؤنو تانیمئیرام.» ۵۸ بیر آزدان سورا بیر آیری آدام پطرسی گوردو و دئدی: «سن دا اوللارینگ بیرسی ینگ.» آما پطرس اونا دئدی: «کیشی، ده ییلم.» ۵۹ تقریباً بیر ساعت گچمیشدی کی بیر داها آدام اصرار ایتن دئدی: «آلبت کی بو کیشی دا اؤنونگ اینان ایدی چونکی بو دا جلیلی دیر.» ۶۰ آما پطرس دئدی: «کیشی، من بیلیمئیرم سن نه دئییرینگ.» پطرس حلی دانیشیردی کی بیردن خوروس بونگ وئردی. ۶۱ رب عیسا بوکولدو و پطرسا باخدی. پطرس، رب عیسانینگ سؤزونو یادا گتیردی کی نه یین بئلسینه دئمیشدی کی: «بوگون بوندان ایلری کی خوروس بونگ وئره، سن منی اوچ دفعه انکار ائده زینگ.» ۶۲ پطرس اوردان یازیا چیخدی و چوخ دردلی آغلادی.

عیسا ریشخند اولونیر

٦٣ او آداملار کی ایلتردن عیساپی گؤز آلتینا قؤیموشلاردی، اونا کیتک وورا-وورا، اونو ریشخند اندیرلردی. ٦٤ اوللار عیسا گؤزلرینی باغلا دیلار و دئییرلردی: «نَبوت ائد! سنی ووران کیم دیر؟» ٦٥ و بئله اوللار عیسا یا چوخ آیری ناحق گپلر چالیرلار ایدی و اونا سؤیوش وئریرلر ایدی.

عیسا شورا حضوروندا

٦٦ سحر گؤن چالیدیگی اینن خَلخینگ شیخ لری، باش کاهن لَر و تورات معلّم لری بیر یئره ییغیلدیلر. و عیساپی اؤز شورالارینا آپاردیلار. اوللار عیسا یا دئدیلر: ٦٧ «اگر سن وَعده وئریلن مَسیحینگ، بیزه دئی.» آما عیسا اوللارا دئدی: «اگر سیزه دئیهم، منی اینانمایز ٦٨ و اگر دا خبر آلام، جوابیمی وئرمینز. ٦٩ آما بوندان سورا انسان اوغلو، تارئ فُدرتی نینگ صاغ آلینده اوتورار.» ٧٠ اوللارینگ واریسی دئدیلر: «پس سن تارئ اوغلو یانگ؟» عیسا اوللارا دئدی: «سیز دئییرینز کی وارام.» ٧١ او زامان اوللار دئدیلر: «داها آیری گواهلیگه نه احتیاج واریمیز؟ بیزیم اؤزوموز اؤنونگ اؤز آغیزیندان ائشیتدیک.»

٢٣

عیسا پیلاتس حضوروندا

١ پس واری اوللار کی مجلسده حاضر ایدیلار تور دولار آیاقی و عیساپی روملی والی، پیلاتس حضوروندا آپاردیلار ٢ و عیسا یا بو هتتان وورماگا باشلا دیلار و دئدیلر: «بیز بو نتیجهیه ائتیشمیشک کی بو آدام بیزیم ملتیمیزی یولدان چاخارتیر و بیزی منع اندیر کی روم پادشاهینا خراج وئرک و دئییر کی اؤنونگ اؤزو وَعده وئریلن مسیح، یعنی پادشاه دیر.» ٣ پیلاتس عیسادان خبر آلدی: «آیا سن یهودی لارینگ پادشاهی یانگ؟» عیسا جواب وئردی: «سن اؤزونگ بئله دئدینگ.» ٤ اوندان سورا پیلاتس باش کاهن لَره کی مَعبد عالم لری ایدیلر و جماعته دئدی: «من بو کیشی دا هئچ تَقصیر گؤرمئیم.» ٥ آما اوللار اصرار اندیرلردی و دئییرلردی: «بو آدام بوتون یهودیهده خَلخی اؤز تَعلم لری ایتن جوشاردیر. جلیل ولایتیندن باشلامیش و بورانچاز دا ائتیشمیش.»

عیسا ھیرودیس حاکم حضوروندا

^۷ پیلٹس بونو اٹشیدندہ خبر آلدی کی گۆره آیا بو کیشی جلیلی دیر. ^۷ اوندان کی بیلدی عیسا، ھیرودیس حاکم حکم سؤردیگی یئرینگ آدمی دیر، اؤنو ھیرودیس یانینا یوللادی. ھیرودیسینگ اؤزو او موقع اورشلیم شہریندہ ایدی. ^۸ ھیرودیس عیسا پی گۆزندہ چوخ خوشحال اولدو، بو سبریه کی اؤنونگ بارہ سیندہ چوخ گپکر اٹشیدمیشدی و چوخ وختی ایدی کی سئیردی اؤنو گۆره و امید واریدی تا عیسادان بیر پارا نیشانا گۆره. ^۹ او چوخ زادلار عیسادان خبر آلدی اما عیسا ھئچ جواب وئرمہدی. ^{۱۰} باش کاھن لَر و تورات معلّم لَری اؤردا تورموشلار ایدی و چوخ سخت بوھتان لار عیسا یا وورولاردی. ^{۱۱} ھیرودیس حاکم و سربازلاری عیسا اینان حِقارت اینان روآل ائدی لَر و اونو ریشخند ائدی لَر. اوندان سورا ھیرودیس، عیسا یا بیر رُرق و بَرقلی قابا گئیدیردی و اؤنو روملی والی، پیلٹس یانینا گئری یوللادی. ^{۱۲} ائله او گۆن دا ھیرودیس و پیلٹس بیر بیر ایئن صُح ائدی لَر چونکی ای لَر تر بیر بیر اینان دشمن ایدی لَر.

^{۱۳} اوندان سورا پیلٹس باش کاھن لَری، خَلخینگ باشی بویوک لَری و خَلخی اؤز یانینا چاغیردی ^{۱۴} و اوللارا دئدی: «سبز بو کیشی پی، خَلخی یولدان چاخارتماگ اِٹھامینه منیم یانینا گتیردینز. من سیزینگ گۆزونز دَمیندہ اؤنونگ حَقیندہ خبر لَشَدیم. باخینز، من بو کیشیدہ، ھئچ تقصیر بولمادیم کی سیزینگ اِٹھام لارینزی تصدیق ائدہ. ^{۱۵} ھیرودیس حاکم دا ھئچ نہ بولمامیش چونکی اؤنو بیزیم یانیمیزا گئری یوللامیش. آلہین دیر کی او بیر ایش گۆرمہ میش کی اؤلومہ لایق اولا. ^{۱۶} پس من اؤنو شَلّاق وورارام و اوندان سورا آزاد ائدہ رَم.» ^{۱۷} پیلٹس ھر عیددہ اوللار ایچی بیر زندانی آزاد ائدیردی.

^{۱۸} اما واری گس بئلینہ اوجا سَس ایئن دئدی لَر: «بو آدمی یوخ ائد. باراباسی بیزیم ایچی آزاد ائد.» ^{۱۹} باراباس شہر ایچیندہ شلوغ سالماگ و ادام اؤلدورمک جُرمینہ زندانا دؤشموشدو. ^{۲۰} بو سبریه کی پیلٹس گؤینو سئیردی کی عیسا پی آزاد ائدہ، بیر دفعہ داھا دا جمعیت ایئن دانیشدی، ^{۲۱} اما اوللار داد چکیر لَردی: «اؤنو صَلیبہ چک، اؤنو صَلیبہ چک!» ^{۲۲} اؤچونجو دفعہ ایچی اوللارا دئدی: «نہ ایچی؟ نہ پَس ایش گۆرموش؟ من اوندان ھئچ تقصیر بولمادیم کی، اؤلومہ لایق اولا. پس من اؤنو شَلّاق وورارام اوندان سورا دا آزاد ائدہ رَم.» ^{۲۳} اما اوللار اصرار ائدی لَر و داد چکیر لَردی کی عیسا صَلیبہ چکِلسی. آخوردان اوللارینگ سَسی گۆج اولدو. ^{۲۴} پیلٹس دا تَصمیم توتدو کی اوللار سئدیگی حکمی وئره.

۲۵ پس اوللار سئدیگینه گۆره، او آدمی کی شَهر ایچینده شلوغ سالماگ و آدم اوئلورمک جُرمینا زندانا آتیلیمیش ایدی آزاد ائدی و عیساپی اوللارینگ اختیارینا قوئیدو.

صَلیب اوستونده

۲۶ اوندا کی روم سریازلاری، عیساپی آپاریرلاردی تا اعدام ائدَلر، بیر شَمعون آدلی کیشیپی کی قَبَرَوان شَهری نینگ آدمی ایدی و اؤز اکین لری بیری اوستوندَن شَهره گلیردی، توتدولار و عیسانینگ صَلیبینی اؤنونگ چینینه قوئیدولار تا اؤنو عیسا قولونجوندان آپارا. ۲۷ بیر بویوک جمعیت خَلخَدَن و او آروادلار دا کی عیسا ایچی یاس توتموشلاردی و شیون ائدیرلردی عیسا قولونجوندان گئدیرلردی. ۲۸ آما عیسا ایزی پی اوللارا ساری ائدی و دئدی: «اورشلیم شَهری نینگ قیزلری، منیم ایچی آغلاماینز بلکی اؤزونگوز ایچی و اولادلارینز ایچی آغلاینز! ۲۹ چونکی باخینز او گؤنلر گلیر کی دئیهرلر: ”خوش او دوغمازلار، دوغمامیش قارنلار و امزیرمه میش دؤشَلر حالینا!“ ۳۰ اوندا اوللار داغلارا دئیهرلر: ”بیزیم اوستوموزه دؤشینز“ و یال لارا دئیهرلر: ”اوستوموزو اؤرتونز.“ ۳۱ چونکی اگر اوللار گؤی آغاج اینان بئله ائدَلر، پس قورّو آغاجینگ باشینا نه گلر؟»

۳۲ ایکی جنایت ائدَن آدمی دا عیسا اینان آپاریرلاردی تا اوئلورلر ۳۳ و گلّه دئییلن یئرّه ائتیشَنده، عیساپی و او ایکی جانی پی صَلیبه توخودولار. بیرینی عیسانینگ ساغ ظرفینده و او بیرینی دا چَپ ظرفینده. ۳۴ عیسا دئدی: «ای بووا، بوللاری باغیشلا، چونکی بیلیمئیرلر کی نه ایش گؤرورلر.» سریازلار عیسانینگ رختلرینی، اؤز آرالاریندا بَهر ائدمک ایچی، پؤشک آتدیلار. ۳۵ خَلخ تورموشلاردی و باخیرلاردی آما یهود خَلخی نینگ رئیس لری ریشخند اینن دئییرلردی: «باقی آداملاری نجات وئردی. اگر بو کیشی تارئی نینگ وَّعهده وئردیگی مَسیح دیر، اگر بو کیشی او سَچیلَن دیر ایندی قوئونز تا اؤزونو ده نجات وئره.» ۳۶ سریازلار دا عیساپی ریشخند ائدیرلردی و اؤنونگ آغیزی دَمینه تُرشموش شاراب توتیرلار ایدی ۳۷ و دئییرلردی: «اگر سَن یهودی لارینگ پادشاهی یانگ، اؤزونگو نجات وئر.» ۳۸ عیسانینگ باشی ایچینه دا یازمیشلاردی کی: «بو یهودی لارینگ پادشاهی دیر.» ۳۹ صَلیبه توخولان جانی لارینگ بیرسی، عیسیا سؤیوش وئیردی و اونا دئییردی: «بئیه سَن وَّعهده

وٿريلن مَسِيح دهيلينگ؟ هم اؤزونگي نجات وٿر، هم ده بيزي.»^{٤٠} آما او بيرسي، اونو هيله دي و دئدي: «تاريءدان قورخمئيرانگ؟ سن دا ائله او جزا آلتيندايانگ.^{٤١} بو بيزيم حَقِيمِيز دير كي بئله اولاك بو سَبْرِيه كي اؤز عمل لَرِيْمِيزِيْنِگ جَزاسِي دير، آما بو كيشي هئچ پَس ايش گُورمه مِيش.»^{٤٢} و دئدي: «عيسا، پادشاه ليگينگه گلن وخت، مني يادا گتير.»^{٤٣} عيسا اونا دئدي: «گرچكيني سَنه دئيريم، بوگوَن منيم اينَن جَنْتده اولورانگ.»

عيسانينگ اولومي

^{٤٤} ظُهر چاغِي، ساعت اون ايكيه ياخين ايدى كي بوتون او سرزمين قَرَنگِيه باتدى و اؤچ ساعت اوندان سورا يانچاز، حلي وارى يئر قَرَنگِيه ايدى.^{٤٥} گُون ايشيق چالماكدان توردو و مَعْبِدِيْنِگ پرده سي اوخاريدان آشاغيا ايگر اولدو.^{٤٦} اوندا عيسا اوجا سَس اينَن چاغيردى و دئدي: «اي بووا، روحومو سَنِينِگ آلينگه تاپشِيرِيرَام.» بونو دئدي و آخوركي نَفْسِيْنِي چَكْدِي.^{٤٧} او روملى آفسر كي ناتورليگ ائديردى، بو تفاق لارى گُورَنده، تاريءي حمد و ثنا ائدى و دئدي: «گرچكدن كي بو آدام هئچ تَقْصِير يوخيدى.»^{٤٨} تاماشايا ييغيلَن خَلخ دا بو تفاق لارى گُورَنده، دُشَلَرِيْنه وورا-وورا ائولَرِيْنه گُرى دُؤندولُر.^{٤٩} عيسايي تانايانلار يِنِگ واريسي و او آروادلار كي جَلِيلَدَن عيسا آردى سورا گلميشلر ايدى، ايراقدا تورموشلاردى و باخيرلاردى.

عيسايي تورپاقا تاپشِيرِيرَلار

^{٥٠} رَامَه شَهْرِيْنَدَن، بير كيشي ايدى كي آدى يوسف ايدى. رَامَه، يهودى لارينگ بير شَهْرَلَرِيْنَدَن ايدى. يوسف بير خوب و صالح آدام ايدى كي يهود شوراسي نينگ آداملاريندان ايدى.^{٥١} يوسف، شورادايي لارينگ تَصْمِيْمِي اينَن و ايلرى توتان ايشلرى اينَن موافق ده ييلدى و تاريء پادشاه ليگي نينگ يولونو گُوزله ييردى.^{٥٢} بو كيشي روملى والي، پيلاؤس يانينا گئتدى و عيسانينگ جنازه سينى سئدى.^{٥٣} اوندان سورا جنازه يي صَلْبِيدَن آشاغى گتيردى و بير كتان پارچايا گفنلدى و اؤنو داشدان قازيلميش مَقْبَرِه ايجينه قُويدو. او زامانانچاز هئچ گس او مَقْبَرِه ايجينه قُويولماميشدى.^{٥٤} او گُون، يهودى لارينگ پَسخ عيدي ايچي آماده اولماگ گُونو ايدى و يهودى لارينگ مُقَدَّس شنبه سي گُونو، او ساعتدان باشلانيردى.^{٥٥} عيسا اينان جَلِيلَدَن گلن آروادلار دا يوسفونگ آردى سورا گئتديلر و مَقْبَرِه يي و عيسا جنازه سي نينگ نه يين قُويولماگيني

گوردولر. ^{۵۶} اوندان سورا گئری دؤندولر و آدویه لر و عطرلی یاغلار آماده ائدی لر. اوللار شنبه گؤنونده، تارئ حکمینا گؤره استراحت ائدی لر.

۲۴

عیسانینگ دئریلمکی

^۱ آروادلار هفته نینگ اولکی گؤنونده، یئر آچیلاندا، عطرلی یاغلاری کی آماده ائدمیشلر ایدی گؤتوردولر و مقبره یانینا گئتدی لر. ^۲ اوللار گوردولر کی مقبره آغیزی دَمینده کی داش، بیر قیراقا ایتله نَمیش، ^۳ آما مقبره نینگ ایچینه گئندنه، رُب عیسانینگ جنازه سینی بولمادیلار. ^۴ آروادلار حلی بو ایشدن حیران ایدیلار کی بیردن ایکی کیشی کی رختلری آغ-آپاق ایدی، اوللار یانینا توردولار. ^۵ ائله او حالدا کی آروادلار چوخ قورخموشلاردی و باشلارینی آشای اتمیشلاردی، او ایکی کیشی اوللارا دئدی لر: «نه ایچی دئری پی اولولر آراسیندا گزیرینز؟ ^۶ او بوردا ده ییل، بلکی دئریلمیش. یادینزا گتیرینز، اوندا کی حلی جلیل ولایتینده ایدی سیزه نه دئدی. ^۷ دئدی کی انسان اوغلو گناهکار آداملار آینه وئریله سی، صلیبه چکبلسی و اوچونجو گؤنده دئریله سی.» ^۸ اوندا آروادلار عیسانینگ سؤز لرینی یادا گتیردی لر ^۹ و مقبره دن گئری دؤندنه، واری زادی او، اون بیر شاگرد و قالانلارینینگ واری سینا دئدی لر. ^{۱۰} او آروادلار کی بو زادلاری حواری لارا خَبر وئردی لر، بوللار ایدی لر؛ مجدلی مریم، یوآنا، یعقوب آناسی مریم و بیر پارا داها آرواد کی اوللار اینان ایدیلار. ^{۱۱} آما حواری لار گمان ائدی لر کی آروادلار پرت و پلا دئیرلر و آروادلارینینگ سؤز لرینی اینانمادیلار. ^{۱۲} آما پطرس تور دو آباقی و مقبره یه ساری قاچدی؛ اگیلدی و مقبره نینگ ایچینه باخدی، آما دولالی کتان گفن دان آیری، بیر زاد گورمه دی. پس بو تفاق دان حیران، ائوه گئری دؤندو.

عمائوس یولوندا

^{۱۳} ائله او گؤنده ایکی آدام شاگردلردن، بیر عمائوس آدلی گنده کی ایکی آغاج اورشلیم شهریندن ایراق ایدی گئدی لر کی. ^{۱۴} اوللار بیر بیر اینن واری بو دؤشن تفاق لارینینگ باره سینده دانیشیرلاردی. ^{۱۵} ائله بیر بیر اینن دانیشان حالدا عیسانینگ اوزو یاخین اولدو و اوللارا قوشولدو. ^{۱۶} آما تارئ قؤیمادی کی اوللار عیسا پی گوره-گوره، اؤنو تانیالار. ^{۱۷} عیسا اوللاردان خَبر آلدی: «یولدا نمنه دن بیر بیر اینان دانیشیرینز؟» اوللار توردولار. غصّه و ناراحت لیگ اوللارینینگ

ایزیندن آلهیین ایدی. ^{۱۸} او ایکی نینگ بیرسی کی آدی کلیوپاس ایدی عیسیا جواب وئردی: «آیا اورشلیم شَهرینه گلن غَریب آداملارینگ آراسیندا، فقط سَنینگ کی بو گوئلرده دُشن تفاق لاردان خبر یوخونگ؟» ^{۱۹} عیسا خبر آلدی: «هانی تفاق لار؟» اوللار جواب وئردیلر: «ناصره لی عیسا باشینا گلن تفاق لار. او بیر کیشی ایدی کی گپده ورووآلدا، هم تارئ یانیندا و هم دا بوتون خَلخ یانیندا بیر قُدرتلی پیغمبر ایدی، ^{۲۰} آما بیزیم باش کاهن لَریمیز و باشی بویوک لَریمیز، اُونو تَسلیم ائدیلر تا اُولومه محکوم اولو و صَلیبه چَکیله. ^{۲۱} بیز امیدلی دیک کی بو ائله او تارئ خَلخینی قورتاران آدام دیر. همده ایندی اُچونجو گُون دور کی بو تفاق لار دُشموش. ^{۲۲} بوللارینگ وارسیندان برگذر، بیزیم آرامیزداکی آروادلارینگ بیر پاراسی بیزی حیرته سالدیلار. اوللار، سحر یئر آچیلاندا مَقبره یانینا گئتدیلر، ^{۲۳} آما جنازه پی بولا بیلیمینده دُندولر و دئییرلردی کی حتّی فرشته لری رویادا گورموشلر کی اوللار دئمیشلر کی عیسا دئردیر. ^{۲۴} بیزدن بیر پارا آدام مَقبره یانینا گئتدیلر و واری زادی ائله او طور کی آروادلار دئمیشلر ایدی گوردولر، آما عیسا پی گورمه دیلر.» ^{۲۵} اوند ا عیسا اوللار دئدی: «ای نافهم لر؛ ای سیز کی اوره کینز گنج انگیر کی پیغمبر لَرینگ سؤزلرینه ایناناسی. ^{۲۶} بئیه لازم ده ییلدی کی وعده وئرلین مَسیح اؤز شوکتینه ائتیشمکدن ایلری بو رَجر لری چَکه؟» ^{۲۷} پس موسا توراتیندان و واری پیغمبر لر یازیلی لاریندان باشلادی و بوتون مُقدّس یازیلی لاردا، اؤز باره سینده یازیلان سؤزلرینگ وارسینی اوللار حالی ائدی. ^{۲۸} پس گئتدیگری کنده یاخین اولاندا، عیسا اوزونو بئله گورستدی کی سنیر بیر ایراقتر یئر گنده. ^{۲۹} آما اوللار عیسیا چوخ اصرار ائدیلر و دئدیلر کی: «بیزیم یانیمیزدا قال، چونکی یاخین دیر گون باتا و گئجه اولیر.» پس عیسا اوللارینگ ائوبنه گئتدی تا اوللار یانیندا قالا. ^{۳۰} اوللار اینان سُفره قیراقینا اوتوراندا، چوره کی گوتوردو، تارئ پی شکر ائدی، چوره کی تیکه له دی و اوللار وئردی. ^{۳۱} اوند ا اوللارینگ گوزلری آچیلدی و اُونو تانیدیلار، آما عیسا اوللارینگ گوزو دَمیندن غیب اولدو. ^{۳۲} اوللار بیر بیره دئدیلر: «گوردونگ کی یولدا بیزیم این دانیشاندا و مُقدّس یازیلی لاری بیزه حالی ائدنده، نهیین اوره کیمیز آلیشمیشدی یانیردی؟» ^{۳۳} ائله او ساعت اوللار توردولار آیاقی و اورشلیم شَهرینه گئری دُندولر. اُردا گوردولر کی او اون بیر شاگرد، بیر پارا داها شاگردلر این بیریر دئییرینه ییغیلیمیشلر ^{۳۴} و دئییرلر کی: «رَب گرچکدن دئریلمیش و شمعونا ظاهر اولموش.» ^{۳۵} اوند ا ایکی آدام دا

یولدا دُشَن تَفاقلاری تعریف ائدیَلر و دئدیَلر کی نه یین عیسا یی چُوره کی تیکه له مک موقعده تانیدیَلار.

عیسا شاگردلرینه ظاهر اولیر

^{۳۶} شاگردلر حلی بو زادلار بارسینده دانیشیرلاردی کی عیسانینگ اؤزو اوللارینگ آراسیندا توردو و اوللارا دئدی: «سیزه سلام اولسون!» ^{۳۷} آما اوللار دیگسیندیَلر و وحشت ائدیَلر و گمان ائدیَلر کی روح گُورولر. ^{۳۸} عیسا اوللارا دئدی: «نه ایچی بئله پریشانانیز؟ نه ایچی اؤره کینزه شُک دُشیر؟» ^{۳۹} آل لَریمه و قیچ لَریمه باخینز، اؤزومم، منه آل وورونز و گُورونز، چونکی روح، آت و سوموک یوخو آما ائله اوله یین کی گُوروزینز، من واریم.» ^{۴۰} بونو دئدی و آل لَرینی و قیچ لَرینی اوللارا گُورستدی. ^{۴۱} و ائله او حالدا کی اوللار خوشحال لیگدان و حیرانلیگدان بو زادلاری حلی اینانا بیلیمیرلردی، عیسا اوللارا دئدی: «بوردا یئمک ایچی بیر زاد وارینز؟» ^{۴۲} بیر تیکه قیزاریلی بالیق اؤنونگ یانینا گتیردیَلر. ^{۴۳} عیسا دا اؤنو گُوتوردو و اوللارینگ گُوزو دَمینده یئدی.

^{۴۴} اوندان سورا اوللارا دئدی: «اوندان کی حلی سیزینگ اینن ایدیم، سیزه بو زادلاری دئمیشدیم کی هرنه کی موسای پیغمبر توراتیندا، پیغمبرلر یازیلی لاریندا و زبور کتابیندا منیم حَقیمده یازیلیمیش، یئرینه ائتیشسه سی.» ^{۴۵} اوندا عیسا اوللارینگ فکرلرینی آچدی تا مُقدَس یازیلی لاری آنکلیاَلار ^{۴۶} و اوللارا دئدی: «بئله یازیلیمیش کی، وَعهه وئریلن مَسیح زجر چکسه سی و اؤچونجو گُونده، اؤلومدن دئریله سی ^{۴۷} و بو کی اؤنونگ آدیندا توبه ائدمک و گناه لارینگ باغیشلانماگی، اورشلیم شَهریندن باشلاناسی و بوتون ملت لره اعلام اولاسی. ^{۴۸} سیز بو زادلارینگ شاهدلری یینز. ^{۴۹} من، گُویده کی بوو آمینگ وَعهه وئریدیگی، سیزینگ اوستونزه یوللاییرام. آما اوندایانچاز کی تارئ قوتی گُویدن سیزه گله، بو شَهرده قالینز.»

عیسانینگ گُویه گئدمکی

^{۵۰} عیسا اوللاری شَهردن یازیا گتیردی و بیت عَنیا گندیننچاز آپاردی. عیسا اؤز آل لَرینی اوخاری ائدی و اوللارا بَرکت وئردی. ^{۵۱} و ائله اوللارا بَرکت وئرَن موقعده، اوللاردان آیریلدی و گُویه آپارولدی. ^{۵۲} اوللار دا اؤنو پَرست ائدیَلر و بیر بویوک شادلیگ اینن اورشلیم شَهرینه گئری دؤندولر ^{۵۳} و دائم مَعبدهده تارئی حمد و ثنا ائدیَلر.